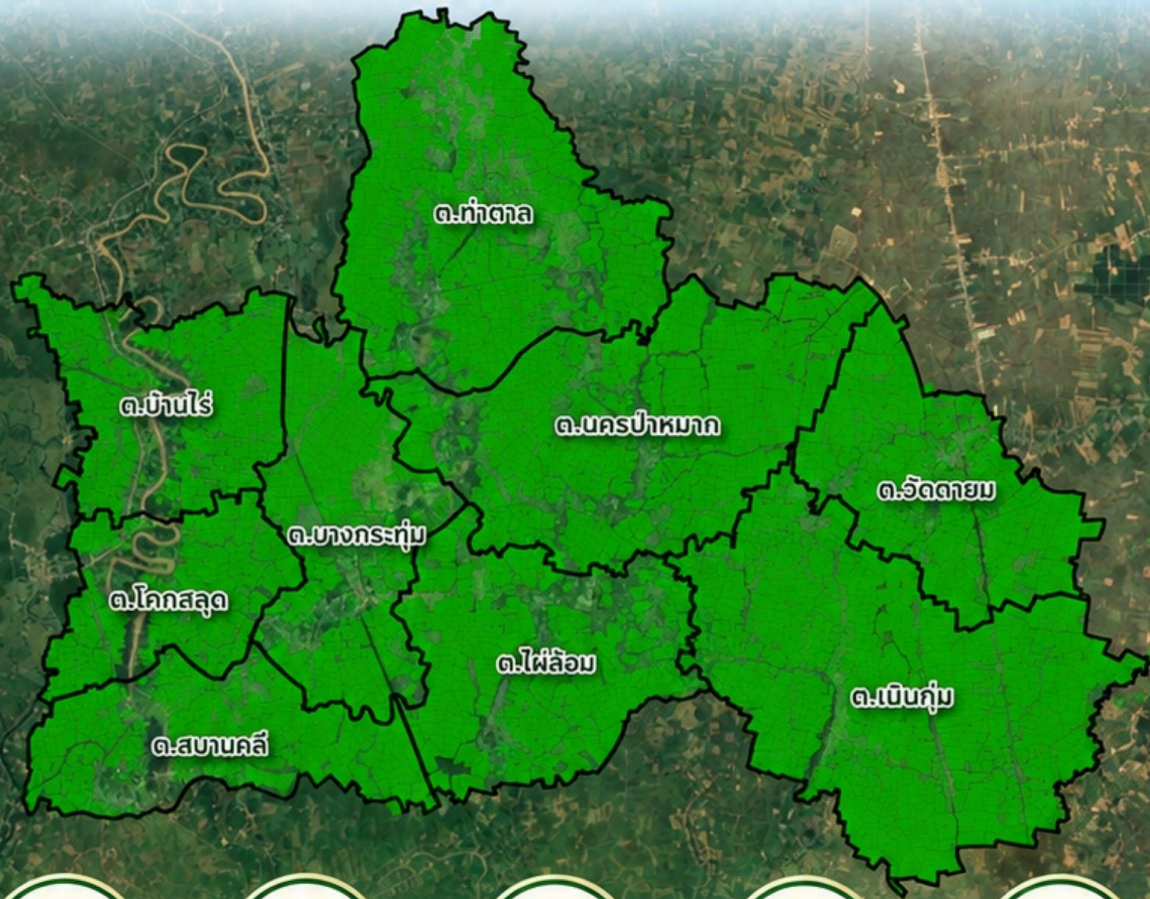

กรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่ อำเภอบางกระทุ่ม ปี 2569

ขับเคลื่อนเกษตรกรรมอย่างยั่งยืน สร้างความมั่นคงด้านน้ำ เพิ่มรายได้เกษตรกร

บริหารจัดการน้ำ
อย่างยั่งยืน

เพิ่มประสิทธิภาพ
การผลิต

ยกระดับรายได้
เกษตรกร

ใช้พลังงานสะอาด
ลดต้นทุน

บูรณาการความร่วมมือ
ทุกภาคส่วน

สำนักงานเกษตรอำเภอบางกระทุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

กรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่
อำเภอบางกระทุ่ม ปี ๒๕๖๙

สำนักงานเกษตรอำเภอบางกระทุ่ม
จังหวัดพิษณุโลก

คำนำ

อำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก ถือเป็นพื้นที่ยุทธศาสตร์สำคัญด้านเกษตรกรรม โดยเฉพาะการผลิตข้าว ซึ่งเป็นพืชเศรษฐกิจหลักที่สร้างรายได้ให้แก่เกษตรกรในพื้นที่ อย่างไรก็ตาม จากสภาพทางกายภาพที่เป็นพื้นที่ลุ่มต่ำ ทำให้บางกระทุ่มต้องเผชิญกับวงจรปัญหาภัยธรรมชาติซ้ำซาก ทั้งปัญหา "น้ำหลาก" ในฤดูฝนที่สร้างความเสียหายต่อผลผลิต และปัญหา "ภัยแล้ง" ในฤดูแล้งที่ส่งผลให้ขาดแคลนน้ำในการทำนาปรัง นอกจากนี้ สถานะการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Change) ยังส่งผลให้ฤดูกาลแปรปรวน ไม่เป็นไปตามปฏิทินการเพาะปลูกเดิม ต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้นจากการใช้ปัจจัยการผลิตทางเคมี และปัญหาการเสื่อมโทรมของทรัพยากรดินจากการเผาตอซัง ล้วนเป็นปัจจัยบั่นทอนศักยภาพในการแข่งขันและความมั่นคงในอาชีพของเกษตรกร เพื่อให้สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาเกษตรอัจฉริยะและการสร้างภูมิคุ้มกันต่อสภาพภูมิอากาศ จึงได้จัดทำ "กรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่อำเภอบางกระทุ่ม ปี ๒๕๖๔-๒๕๗๐" ขึ้น เพื่อยกระดับการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม ช่วยให้เกษตรกรอำเภอบางกระทุ่มมีรายได้ที่มั่นคงขึ้นจากการลดความเสี่ยงด้านภัยธรรมชาติ มีต้นทุนการผลิตที่ลดลง และมีทรัพยากรน้ำที่เพียงพอต่อการเพาะปลูกตลอดทั้งปี อันจะเป็นต้นแบบของการพัฒนาเกษตรเชิงพื้นที่ที่สามารถปรับตัวเท่าทันต่อโลกที่เปลี่ยนแปลงไปได้อย่างยั่งยืน

สำนักงานเกษตรอำเภอบางกระทุ่ม

กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔

สารบัญ

หน้า

คำนำ

สารบัญ

สารบัญตาราง

สารบัญภาพ

บทที่ ๑ ข้อมูลสภาพทั่วไป

๑

ข้อมูลด้านกายภาพ

๑. ที่ตั้ง อาณาเขต ขอบเขตการปกครอง

๑

๑.๑ ที่ตั้ง ขนาดพื้นที่

๑

๑.๒ อาณาเขต

๑

๑.๓ การแบ่งเขตการปกครอง

๒

๒. ลักษณะภูมิประเทศ

๓

๒.๑ สภาพพื้นที่ภูเขา ป่าไม้ ที่ราบสูง ที่ราบลุ่ม

๓

๒.๒ สภาพพื้นที่ ความลาดชัน

๔

๒.๓ กลุ่มชุดดิน

๔

๓. ลักษณะภูมิอากาศ

๕

๓.๑ ฤดูกาล

๕

๓.๒ ปริมาณน้ำฝนและอุณหภูมิ

๖

๔. เส้นทางคมนาคม

๖

๔.๑ เส้นทางคมนาคมระหว่างตำบล

๖

๔.๒ ถนนหลวงเชื่อมต่อระหว่างจังหวัดและอำเภอ

๗

๔.๓ เส้นทางคมนาคมรถไฟ

๗

๕. แหล่งน้ำและระบบชลประทาน

๘

๕.๑ แหล่งน้ำธรรมชาติ

๘

๕.๒ แหล่งน้ำที่สร้างขึ้นที่สำคัญ

๑๒

โครงการชลประทานขนาดใหญ่ และขนาดกลาง

๑๒

แหล่งน้ำอื่นๆ

๑๒

๖. การใช้ประโยชน์ที่ดิน

๑๕

ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ

๑๖

๑. ข้อมูลสินค้าเกษตรที่สำคัญ

๑๖

๒. สินค้าเอกลักษณ์ประจำถิ่น/สินค้า GI

๑๘

ข้อมูลด้านสังคม

๑๙

๑. ข้อมูลเกษตรกร/องค์กรเกษตรกร

๑๙

๑.๑ เกษตรกร

๑๙

๑.๒ องค์กรและสถาบันเกษตรกร

๒๓

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ ๒ การวิเคราะห์สถานการณ์การเกษตรของอำเภอ	๓๑
๑. ข้อมูลประกอบการวิเคราะห์พื้นที่ของอำเภอ	๓๑
๑.๑ แหล่งน้ำหลัก	๓๑
๑.๒ พื้นที่เหมาะสม/ไม่เหมาะสม	๓๗
๑.๓ สถานการณ์ใช้เทคโนโลยีการผลิต	๔๐
๑.๔ ปฏิทินการเพาะปลูก	๔๒
๑.๕ ต้นทุนการผลิต	๔๓
๑.๖ สถานการณ์การตลาด/วิธีการตลาด	๔๑
๑.๗ เกษตรกรและองค์กรเกษตรกรที่เกี่ยวข้องกับสินค้าในพื้นที่	๔๔
๒. การวิเคราะห์ Supply chain	๔๕
บทที่ ๓ บทสรุปโครงการ/กิจกรรมตามกรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่	๔๘
๑. แบบสรุปโครงการแบบย่อ (Project Brief) ของทุกโครงการ	
๒. สรุปโครงการ/กิจกรรมตามกรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่	๕๒
บรรณานุกรม	๖๑
ภาคผนวก	๖๓

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
๑ แสดงการพื้นที่การปกครอง	๒
๒ แสดงสรุปเขตการปกครอง	๓
๓ แสดงข้อมูลฤดูกาล	๕
๔ แสดงข้อมูลปริมาณน้ำฝน และอุณหภูมิเฉลี่ย ๕ ปี	๖
๕ ข้อมูลแหล่งน้ำในพื้นที่อำเภอบางกระทุ่ม	๘
๖ แสดงข้อมูลโครงการชลประทานขนาดใหญ่ และขนาดกลาง อำเภอบางกระทุ่ม	๑๓
๗ สระเก็บน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	๑๓
๘ แสดงข้อมูล โครงการ ๑ ตำบล ๑ กลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่ ปี ๒๕๖๔	๑๔
๙ แสดงข้อมูลบ่อบาดาล	๑๕
๑๐ แสดงข้อมูลการใช้ประโยชน์ที่ดิน	๑๕
๑๑ แสดงข้อมูลพืช	๑๖
๑๒ แสดงข้อมูลด้านปศุสัตว์	-
๑๓ แสดงข้อมูลด้านประมง	๑๗
๑๔ แสดงจำนวนครัวเรือน และประชากร	๑๙
๑๕ แสดงจำนวนหัวหน้าครัวเรือนจำแนกตามอายุ	๑๙
๑๖ แสดงจำนวนลักษณะการประกอบอาชีพ	๑๙
๑๗ แสดงจำนวนลักษณะการถือครองที่ดิน	๒๐
๑๘ แสดงจำนวนประเภทเอกสารสิทธิ์	๒๐
๑๙ แสดงจำนวนและสมาชิกสถาบันเกษตรกร	๒๓
๒๐ แสดงจำนวนผลิตภัณฑ์ที่ลงทะเบียน OTOP จำแนกตามผลิตภัณฑ์	๒๔
๒๑ แสดงข้อมูลกลุ่มวิสาหกิจชุมชน	๒๔
๒๒ แสดงจำนวนอาสาสมัครเกษตร	๒๘
๒๓ แสดงข้อมูลปราชญ์ชาวบ้าน	๒๘
๒๔ แสดงข้อมูลศูนย์หลักและศูนย์เครือข่ายของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร	๒๙
๒๕ แสดงข้อมูลกลุ่มแปลงใหญ่	๓๐
๒๖ ปฏิทินเตือนภัยน้ำฝน ๒๕๖๘	๓๑
๒๗ แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูก....ข้าว.....	๓๗

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
๒๘	แสดงคร่าวเรือนเกษตรกร พื้นที่ปลูก และผลผลิต : ข้าว	๓๘
๒๙	ปฏิทินการเพาะปลูกข้าว	๔๒
๓๐	แสดงต้นทุนการผลิตข้าว (บาท/ไร่/รอบผลิต)	๔๓
๓๑	แสดงเกษตรต้นแบบของสินค้าในพื้นที่	-
๓๒	แสดงองค์กรเกษตรกรที่เกี่ยวข้องกับสินค้าในพื้นที่	๔๔
๓๓	แสดงการวิเคราะห์ Supply chain ของสินค้าข้าว..... อำเภอบางกระทุ่ม	๔๕
๓๔	แสดงแบบสรุปโครงการแบบย่อ (Project Brief)	๔๘
	Project Brief โครงการบริหารจัดการเกษตรเชิงรุกในพื้นที่รับน้ำหลากและภัยแล้งซ้ำซาก	๔๘
	Project Brief โครงการเพิ่มศักยภาพการผลิตข้าวอัจฉริยะและปรับตัวต่อสภาพภูมิอากาศ	๕๐
	Project Brief โครงการเก็บท่อม ไร่ไร่แล้ง ตำบลเนินกลุ่ม ตำบลวัดตายนม	๕๒
	Project Brief โครงการส่งเสริมการหยุดเผาในพื้นที่การเกษตร	๕๔
	Project Brief โครงการสืบสานประเพณีทำขวัญข้าวและประกวดศิลปะจากฟางข้าวเพื่อจัดการวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร	๕๕
๓๕	แสดงสรุปโครงการ/กิจกรรมตามกรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่	๕๖

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
๑	แผนที่แสดงที่ตั้งอำเภอบางกระทุ่ม	๑
๒	แผนที่แสดงอาณาเขตติดต่อ	๑
๓	พื้นที่ป่าไม้	๓
๔	topography แสดงลักษณะพื้นที่ ความสูงจากระดับน้ำทะเล	๔
๕	แสดงจุดดินของอำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก	๔
๖	แสดงฤดูกาล ของอำเภอบางกระทุ่ม	๕
๗	แสดงภาพทางหลวงเส้นทางภายในอำเภอบางกระทุ่ม	๗
๘	พื้นที่ชลประทาน อ.บางกระทุ่ม	๑๒
๙	บ่อเก็บน้ำ โครงการ ๑ ตำบล ๑ กลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่	๑๔
๑๐	จุดบ่อน้ำในไร่นา โครงการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม	๑๔
๑๑	แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดิน ของอำเภอบางกระทุ่ม	๑๖
๑๒	กล้วยตาก GI อำเภอบางกระทุ่ม	๑๘
๑๓	งานประเพณีบุญเดือนสิบการแข่งขันเรือบก	๒๑
๑๔	งานเพ็ญหว่านทานมะกรูด	๒๒
๑๕	งานบุญเดือนยี่ ประเพณีทำขวัญข้าว	๒๒
๑๖	งานเทศกาลวันของดีเมืองกล้วยตาก	๒๓
๑๗	สถิติและคาดการณ์ปริมาณน้ำฝน ปี ๒๕๖๘	๓๑
๑๘	แสดงเขตชลประทานและเส้นทางน้ำ ในพื้นที่อำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก	๓๒
๑๙	ข้อมูลพื้นที่ชลประทานของอำเภอบางกระทุ่ม	๓๓
๒๐	แสดงระดับความลึกน้ำบาดาล	๓๓
๒๑	แหล่งน้ำธรรมชาติ	๓๔
๒๒	โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาหลายชุมพล ณ ประตุนะบายน้ำ DR.๒.๘	๓๕
๒๓	โครงการประตุนะบายน้ำแคววังทอง หมู่ ๔ ตำบลไผ่ล้อม	๓๕
๒๔	โครงการเขื่อนระบายน้ำวัดตายน	๓๕

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่		หน้า
๒๕	ประตुरะบายน้ำ บริเวณ หมู่ ๑,๑๐ ตำบลเนินกุ่ม	๓๖
๒๖	โครงการเขื่อนระบายน้ำวัดตายม	๓๖
๒๗	แผนที่แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกข้าว	๓๖
๒๘	แสดงพื้นที่ศักยภาพ	๓๗
๒๙	แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกข้าว นาปี ๑ เม.ย. - ๓๑ ต.ค. พ.ศ ๒๕๖๘	๓๙
๓๐	แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกข้าว นาปรัง ๑ พ.ย. ๒๕๖๘ - ๓๐ มี.ค. ๒๕๖๙	๓๙
๓๑	เปรียบเทียบพื้นที่ปลูกข้าว นาปี /นาปรัง ปี ๒๕๖๘	๓๙
๓๒	รูปแบบการทำนา ในอำเภอบางกระทุ่ม	๔๐
๓๓	แสดงที่ตั้งโรงสี/ทำข้าว ในอำเภอบางกระทุ่ม	๔๔
๓๔	แสดงที่มาของขอบเขตการปกครองที่ใช้ในเล่มนี้	๖๔
๓๕	Infographic กรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่อำเภอบางกระทุ่ม	๖๕
๓๖	Infographic สภาพปัญหาในพื้นที่การเกษตร อำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก	๖๖

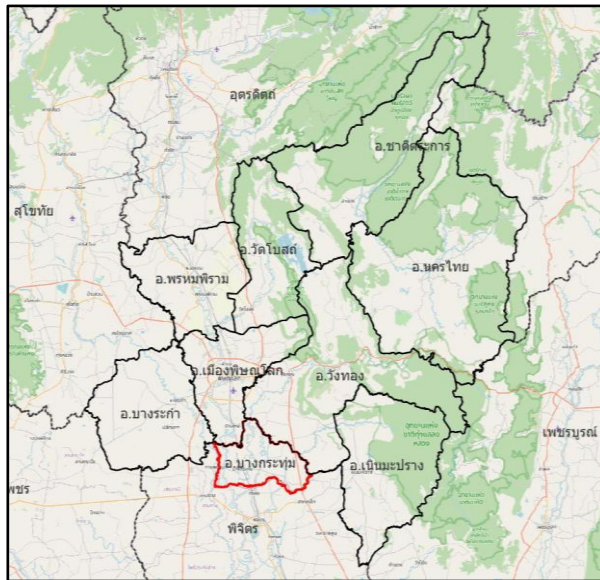
บทที่ ๑ ข้อมูลสภาพทั่วไป

ข้อมูลด้วยกายภาพ

๑. ที่ตั้ง อาณาเขต ขอบเขตการปกครอง

๑.๑ ที่ตั้ง ขนาดพื้นที่

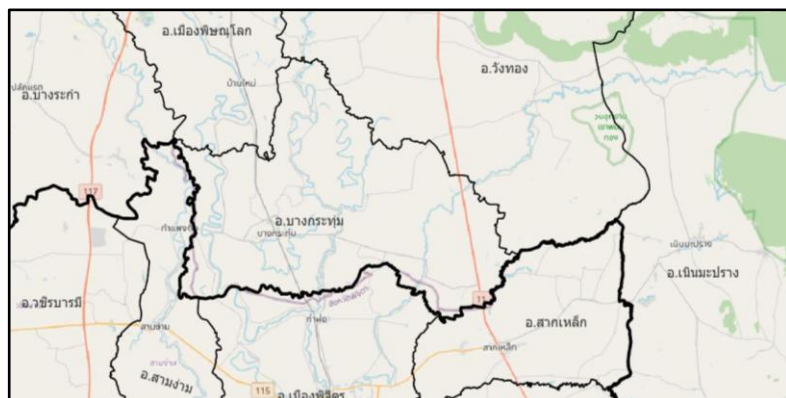
อำเภอบางกระทุ่ม มีพื้นที่ประมาณ ๒๒๑,๔๒๘ ไร่ เป็นอำเภอหนึ่งใน ๙ อำเภอของจังหวัดพิษณุโลกห่างจากจังหวัดพิษณุโลกไปทางทิศใต้ ตามเส้นทาง รถไฟสายเหนือเป็นระยะทาง ๓๐ กิโลเมตร ตามเส้นทางสายพิษณุโลก - บางกระทุ่ม (วัดจุฬามณี) เป็นระยะทาง ๔๐ กิโลเมตร ตามเส้นทางสายพิษณุโลก - เนินกุ่ม - ฝั่ล้อม - บางกระทุ่ม เป็นระยะทาง ๖๙ กิโลเมตร แบ่งการปกครองออกเป็น ๙ ตำบล

ภาพที่ ๑ แผนที่แสดงที่ตั้งอำเภอบางกระทุ่ม
(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอบางกระทุ่ม พ.ศ. ๒๕๖๙)

๑.๒ อาณาเขต

อำเภอบางกระทุ่มประกอบด้วย ๙ ตำบล มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียง ดังนี้
ทิศเหนือ ติดต่อกับ อำเภอเมืองพิษณุโลก
ทิศใต้ ติดต่อกับ อำเภอเมืองพิจิตร และอำเภอสามง่าม จังหวัดพิจิตร
ทิศตะวันออก ติดต่อกับ อำเภอวังทอง
ทิศตะวันตก ติดต่อกับ อำเภอสามง่าม จังหวัดพิจิตร

ภาพที่ ๒ แผนที่แสดงอาณาเขตติดต่อ
(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอบางกระทุ่ม พ.ศ. ๒๕๖๙)

๑.๓ การแบ่งเขตการปกครอง

การบริหารราชการ แบ่งออกเป็น ๒ ส่วน ได้แก่

๑) การบริหารราชการส่วนภูมิภาค แบ่งเขตการปกครองออกเป็น ๑ อำเภอ แบ่งเป็น ๙ ตำบล

๒) การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น แบ่งเขตการปกครองออกเป็น เทศบาลตำบล จำนวน ๔ แห่ง และ องค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน ๕ แห่ง

(๑) เทศบาลตำบลบางกระทุ่ม ครอบคลุมพื้นที่บางส่วนของหมู่ที่ ๓, ๔ , ๕ ตำบลบางกระทุ่ม

(๒) เทศบาลตำบลเนินกุ่ม ครอบคลุมพื้นที่ตำบลเนินกุ่มและตำบลวัดตายมทั้งตำบล

(๓) เทศบาลตำบลห้วยแก้ว ครอบคลุมพื้นที่ครอบคลุมพื้นที่หมู่ที่ ๑-๒, ๓ (บางส่วน),

๔ (บางส่วน), ๕ (บางส่วน), หมู่ที่ ๖-๙ ตำบลบางกระทุ่ม (เฉพาะนอกเขตเทศบาลตำบลบางกระทุ่ม)

(๔) เทศบาลตำบลสนามคลี ครอบคลุมพื้นที่ตำบลสนามคลีทั้งตำบล

(๕) องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านไร่ ครอบคลุมพื้นที่ตำบลบ้านไร่ทั้งตำบล

(๖) องค์การบริหารส่วนตำบลโคกสลุด ครอบคลุมพื้นที่ตำบลโคกสลุดทั้งตำบล

(๗) องค์การบริหารส่วนตำบลท่าตาล ครอบคลุมพื้นที่ตำบลท่าตาลทั้งตำบล

(๘) องค์การบริหารส่วนตำบลไผ่ล้อม ครอบคลุมพื้นที่ตำบลไผ่ล้อมทั้งตำบล

(๙) องค์การบริหารส่วนตำบลนครป่าหมาก ครอบคลุมพื้นที่ตำบลนครป่าหมากทั้งตำบล

ตารางที่ ๑ แสดงเขตการปกครอง (ไร่)

หมู่ที่	ตำบล	ต.บางกระทุ่ม	ต.บ้านไร่	ต.โคกสลุด	ต.สนามคลี	ต.ท่าตาล	ต.ไผ่ล้อม	ต.นครป่าหมาก	ต.เนินกุ่ม	ต.วัดตายม
๑		๓,๗๕๒	๑,๒๐๙	๒,๒๔๖	๖,๑๑๔	๔,๒๗๖	๑,๘๐๐	๒,๖๐๐	๔,๑๘๐	๒,๘๑๘
๒		๓,๒๘๐	๘๕๘	๘๖๓	๒,๐๙๗	๑,๕๘๘	๒,๕๐๓	๑,๘๓๖	๗,๓๙๓	๖,๓๗๐
๓		๓,๒๐๗	๑,๐๖๒	๑,๐๓๖	๑,๔๐๗	๑,๕๓๑	๑,๔๓๑	๑,๓๒๒	๑,๒๕๑	๒,๒๓๒
๔		๖๗๗	๑,๓๐๘	๑,๓๐๘	๑,๒๕๑	๔,๗๑๒	๒,๓๑๗	๙๖๗	๓,๓๖๕	๕๒๘
๕		๒,๕๒๑	๓,๓๒๒	๙๘๐	๒,๖๐๐	๖,๗๖๙	๑,๖๒๑	๑,๕๐๔	๒,๐๓๓	๑,๒๘๕
๖		๑,๖๑๒	๙๓๕	๑,๑๒๓	๒,๑๓๓	๓,๒๓๗	๑,๙๓๘	๓,๙๓๐	๑,๘๙๙	๓๐
๗		๑,๗๒๕	๒,๓๔๖	๑,๙๔๒	-	๕,๒๗๘	๑,๑๙๕	๒,๘๐๗	๔,๔๕๖	๑,๗๘๕
๘		๑,๕๔๗	๘๗๐	๑,๖๒๗	-	๗,๐๗๓	๒,๖๒๐	๓,๔๓๒	๓,๑๔๘	๑,๗๖๐
๙		๑,๔๔๙	๓,๔๓๘	๑,๙๐๒	-	๖๑๑	๗๙๐	๕,๔๕๙	๔,๓๒๗	๓,๑๙๒
๑๐		-	๒,๕๙๒	๕๑๕	-	-	๔,๙๔๔	๒,๑๐๔	๔,๒๕๗	-
๑๑		-	-	-	-	-	๒,๔๙๔	๕,๙๔๔	๔,๖๕๘	-
๑๒		-	-	-	-	-	-	๑,๖๐๘	-	-
๑๓		-	-	-	-	-	-	๑,๔๘๘	-	-
รวม		๑๙,๗๗๐	๑๗,๙๔๐	๑๓,๕๕๒	๑๕,๖๐๒	๓๕,๐๗๕	๒๓,๖๕๓	๓๕,๐๐๑	๔๐,๙๖๗	๒๐,๐๐๐
๒๒๑,๕๕๐ ไร่										

**หมายเหตุ คำนวณพื้นที่โดยใช้โปรแกรม QGIS

ใช้โฉนดที่ดินที่ขึ้นกับตำบลแบ่งเขตการปกครอง ใช้การขึ้นทะเบียนเกษตรกรแบ่งขอบเขตหมู่บ้าน

ตารางที่ ๒ แสดงสรุปเขตการปกครอง

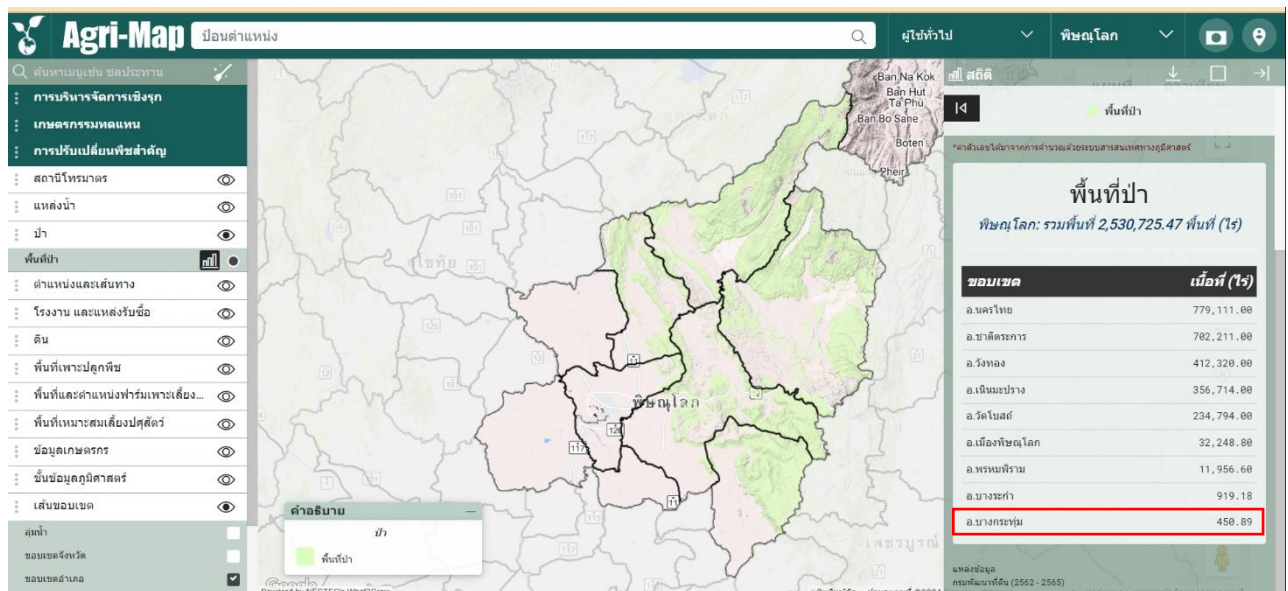
ตำบล	พื้นที่ (ไร่)	อบต.	เทศบาล		จำนวนหมู่บ้าน	จำนวนบ้าน (ครัวเรือน)	จำนวนประชากร(คน)
๑) บางกระทุ่ม	๑๙,๗๗๐	๐	๑	เทศบาลตำบลบางกระทุ่ม ม.๓,๔,๕	๙ หมู่บ้าน	๖๒๕	๑,๔๒๗
			๑	เทศบาลห้วยแก้ว ม.๑,๒,๖,๗,๘,๙		๑,๘๙๑	๔,๘๑๘
๒) บ้านไร่	๑๗,๙๔๐	๑	๐	อบต.บ้านไร่	๑๐ หมู่บ้าน	๑,๖๗๘	๔,๒๖๒
๓) โคกสลุด	๑๓,๕๔๒	๑	๐	อบต.โคกสลุด	๑๐ หมู่บ้าน	๑,๑๕๓	๓,๐๒๔
๔) สนามคลี	๑๕,๖๐๒	๐	๑	เทศบาลตำบลสนามคลี	๖ หมู่บ้าน	๘๖๓	๒,๓๗๑
๕) ท่าตาล	๓๕,๐๗๕	๑	๐	อบต.ท่าตาล	๙ หมู่บ้าน	๒,๕๑๓	๖,๕๗๒
๖) ไร่ล้อม	๒๓,๖๕๓	๑	๐	อบต.ไร่ล้อม	๑๑ หมู่บ้าน	๒,๐๐๓	๔,๔๗๘
๗) นครป่าหมาก	๓๕,๐๐๑	๑	๐	อบต.นครป่าหมาก	๑๓ หมู่บ้าน	๒,๒๗๘	๖,๑๙๑
๘) เนินกุ่ม	๔๐,๙๖๗	๐	๑	เทศบาลตำบลเนินกุ่ม	๑๑ หมู่บ้าน	๒,๙๔๐	๗,๒๒๔
๙) วัดตายม	๒๐,๐๐๐	๐	๐		๙ หมู่บ้าน	๑,๗๕๙	๔,๑๑๘
รวม	๒๒๑,๕๕๐	๕	๔		๘๘ หมู่บ้าน	๑๗,๗๐๓	๔๔,๔๘๕

(ที่มา : สำนักบริหารการทะเบียน ระบบสถิติทางการทะเบียน, กรมการปกครอง พ.ศ. ๒๕๖๘)

๒. ลักษณะภูมิประเทศ

๒.๑ สภาพพื้นที่ภูเขา ป่าไม้ ที่ราบสูง ที่ราบลุ่ม

อำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก **ไม่มีพื้นที่ป่าไม้ตามกฎหมาย** (ป่าสงวนแห่งชาติหรือป่าอนุรักษ์) เนื่องจากสภาพภูมิประเทศของอำเภอบางกระทุ่มเป็นที่ราบลุ่มทั้งหมด พื้นที่ส่วนใหญ่จึงถูกใช้ประโยชน์ทางด้านเกษตรกรรม (นาข้าว พืชไร่ และสวนไม้ผล) และที่อยู่อาศัย มีพื้นที่สวนป่าสาธารณะประโยชน์ชุมชนรวมกันทั้งอำเภอประมาณ ๔๕๐ ไร่

ภาพที่ ๓ พื้นที่ป่าไม้

(ที่มา : agri-map-online.moac.go.th, กรมพัฒนาที่ดิน ๒๕๖๕)

๓. ลักษณะภูมิอากาศ

๓.๑ ฤดูกาล

ภาพที่ ๖ แสดงฤดูกาล ของอำเภอบางกระทุ่ม
 (ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอบางกระทุ่ม พ.ศ. ๒๕๖๙)

อำเภอบางกระทุ่มมีสภาพอากาศค่อนข้างร้อนตลอดปี โดยมีอุณหภูมิแกว่งตัวดังนี้

๑. ช่วงที่ร้อนที่สุด (มี.ค. - พ.ค.) อุณหภูมิเฉลี่ยประมาณ ๓๐ - ๓๒ °C
 (โดยมีอุณหภูมิสูงสุดระหว่างวันแต่ละ ๓๗ - ๔๐ °C)
๒. ช่วงฤดูฝน (มิ.ย. - ต.ค.) อุณหภูมิเฉลี่ยลดลงเล็กน้อยที่ ๒๘ - ๒๙ °C
 เนื่องจากมีเมฆและฝนช่วยคลายความร้อน
๓. ช่วงที่เย็นที่สุด (พ.ย. - ก.พ.) อุณหภูมิเฉลี่ยประมาณ ๒๔ - ๒๖ °C
 (โดยมีอุณหภูมิต่ำสุดในช่วงเช้ามีประมาณ ๑๘ - ๒๑ °C)

โดยสรุปได้ดังนี้ ดังนี้

ตารางที่ ๓ แสดงข้อมูลฤดูกาล

ฤดูกาล	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
ฤดูหนาว	❄️	❄️								❄️	❄️	❄️
ฤดูร้อน		☀️	☀️	☀️	☀️							
ฤดูฝน					☁️	☁️	☁️	☁️	☁️	☁️		

๓.๒ ปริมาณน้ำฝนและอุณหภูมิ

ข้อมูลในปี ๒๕๖๗ และ ๒๕๖๘ (คาดการณ์) เป็นข้อมูลพยากรณ์และสถิติเบื้องต้นตามรอบวัฏจักรเอลนีโญ/ลานีญา (ENSO) ผมได้รวบรวมและวิเคราะห์สถิติจากสถานีตรวจอากาศที่ใกล้เคียงอำเภอบางกระทุ่มที่สุด เพื่อให้เห็นภาพการเปลี่ยนแปลงในรอบ ๕ ปี ดังนี้

ตารางที่ ๔ แสดงข้อมูลปริมาณน้ำฝน และอุณหภูมิเฉลี่ย ๕ ปี

ปี	ปริมาณน้ำฝน รวมทั้งปี (มม.)	ปริมาณฝน เฉลี่ย (มม.)	จำนวนวัน ฝนตก (วัน)	เดือนที่ฝน สูงสุด	อุณหภูมิ (องศาเซลเซียส)		
					สูงสุด	ต่ำสุด	เฉลี่ยทั้งปี
๒๕๖๔	๑,๔๒๐.๕	๑๑๘.๔	๑๒๒	กันยายน	๔๐.๒	๑๕.๕	๒๘.๑
๒๕๖๕	๑,๕๘๐.๒	๑๓๑.๗	๑๓๕	กันยายน	๓๙.๕	๑๔.๘	๒๗.๘
๒๕๖๖	๑,๑๕๐.๘	๙๕.๙	๑๐๘	กันยายน	๔๑.๘	๑๖.๒	๒๘.๙
๒๕๖๗	๑,๓๒๐.๐	๑๑๐.๐	๑๑๕	สิงหาคม	๔๒.๕	๑๗.๕	๒๙.๒
๒๕๖๘	๑,๔๕๐.๐	๑๒๐.๘	๑๒๕	กันยายน	๔๑.๕	๑๖.๐	๒๘.๕

ที่มา : ข้อมูลสรุปจากกรมพัฒนาที่ดิน (สถิติ ๓๐ ปี) และกรมอุตุนิยมวิทยา, พ.ศ.๒๕๖๗

๔. เส้นทางคมนาคม

อำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลกมีเส้นทางคมนาคมสายหลัก สายรอง ทางบกและรถไฟ ดังนี้

๔.๑ เส้นทางคมนาคมระหว่างตำบล

ถนนสายหลัก ทางหลวงแผ่นดิน ๔ หลัก

- ๑) หมายเลข ๑๐๖๓ เส้นทางพิษณุโลก – บางกระทุ่ม เชื่อมถนนบรมไตรโลกนาถ ผ่านตำบลบ้านไร่ และ ตำบลบางกระทุ่ม
- ๒) หมายเลข ๑๑๑๔ เส้นทางสันติบันเทิง – บางกระทุ่ม ผ่านตำบลเนินกลุ่ม ฝั่ล้อม และบางกระทุ่มระยะทาง ๒๕ กิโลเมตร
- ๓) หมายเลข ๑๒๒๑ เส้นทางพิจิตร-ท่ามะขาม ผ่านตำบลฝั่ล้อม ไปจังหวัดพิจิตร

ถนนสายรอง ทางหลวงชนบท

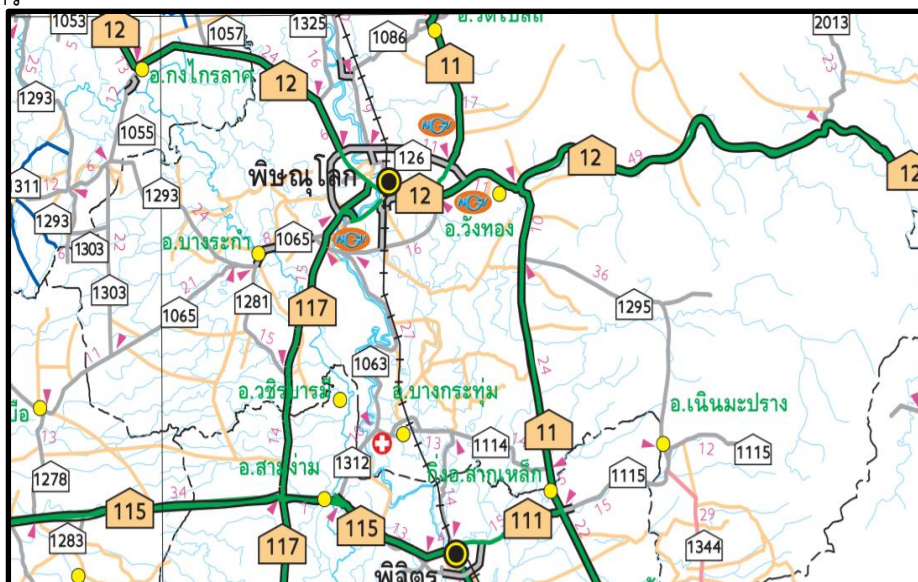
- หมายเลข ๒๐๓๐ เชื่อมต่อ ๔๐๒๙ เส้นทางจากตำบลบึงพระ อำเภอมือง ผ่านตำบลท่าตาล และตำบลนครป่าหมาก สู่อำเภอวังทอง
- หมายเลข ๔๐๐๗ เส้นทางจากตำบลท่าตาล ถึงตัวอำเภอบางกระทุ่ม
- หมายเลข ๒๐๒๓ เชื่อมตำบลบางกระทุ่ม และตำบลนครป่าหมาก
- หมายเลข ๓๑๑๙ เส้นทางเรียบแคววังทองเชื่อม หมู่ ๑-๘ ตำบลฝั่ล้อม

๔.๒ ถนนหลวงเชื่อมต่อระหว่างจังหวัดและอำเภอ

การคมนาคมติดต่อระหว่างจังหวัดและอำเภอ สามารถเดินทางได้หลายเส้นทาง โดยมีรายละเอียดดังนี้

เส้นทางคมนาคมทางบก

ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๑๑ สายอินทร์บุรี-เชียงใหม่ เป็นทางหลวงแผ่นดินสายประธานแนวเหนือ-ใต้ เชื่อมการคมนาคมระหว่างจังหวัดในภาคกลางกับจังหวัดในภาคเหนือของประเทศไทย มีระยะทาง ๕๔๕.๗๗๙ กิโลเมตร ปลายทางทิศใต้ของทางหลวงสายนี้อยู่ที่ทางแยกต่างระดับอินทร์บุรี ที่ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๒ ในอำเภออินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี ส่วนปลายทางทิศเหนืออยู่ที่ถนนสุเทพ ในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ โดยเป็นเส้นทางจากอำเภอวังทอง ผ่านตำบลวัดตายม เนินกุ่ม ระยะทาง ๑๕ กิโลเมตร ไปอำเภอสากล จังหวัดพิจิตร

ภาพที่ ๗ แสดงภาพทางหลวงเส้นทางภายในอำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิจิตร

(ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร ,<http://ssmap.doae.go.th>)

เส้นทางคมนาคมทางรถไฟ

เส้นทางรถไฟสายเหนือ เริ่มจากสถานีกรุงเทพฯไปทางทิศเหนือ ชุมทางบางซื่อ , บางปะอิน , ออยุธยา แยกออกจากทางรถไฟสายตะวันออกเฉียงเหนือที่สถานีชุมทางบ้านภาชี ผ่านลพบุรี , นครสวรรค์ , พิจิตร , พิษณุโลก , อุตรดิตถ์ , เด่นชัย (จังหวัดแพร่) , นครลำปาง , ลำพูน สิ้นสุดปลายทางที่สถานีเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ (กม.๗๕๑) และที่สถานีชุมทางบ้านดารา มีทางแยกไปสู่ปลายทางที่สถานีสวรรคโลก จังหวัดสุโขทัย (กม.๔๕๗)

๕. แหล่งน้ำและระบบชลประทาน

๕.๑ แหล่งน้ำธรรมชาติ (เช่น แม่น้ำ ลำคลอง หนอง บึง)

ตารางที่ ๕ ข้อมูลแหล่งน้ำในพื้นที่อำเภอบางกระพูน

ลำดับที่	หน่วยงานรับผิดชอบ	หมู่ที่	ชื่อแหล่งน้ำ		ปริมาณความจุ (ลบ.ม.)
			หนอง/บึง/สระเก็บน้ำ	คลอง	
๑	เทศบาลตำบลบางกระพูน			คลองห้วยแก้ว	๑๔๗,๕๐๐
๒	เทศบาลตำบลห้วยแก้ว	๑	หนองตง		๑๒๐,๐๐๐
		๔	หนองบัว		๔๘๐,๐๐๐
		๕	ทุ่งซัด		๔๖,๐๐๐
		๕	หนองตะพูน		๑๘๐,๐๐๐
		๖	หนองกร่าง		๘๖,๐๐๐
		๗	บึงเวียน		๕๕๐,๐๐๐
		๑		คลองแม่เทียบ	
		๑,๕		คลองอ้ายเล็ก	
		๕,๖		คลองบึงเวียน	
		๗		คลองยางโทน	
		๓,๔,๕,๙		คลองบาง กระพูน	
๓	อบต.บ้านไร่		หนองเหนือ		๑๔,๔๐๐
			บึงอีแลน		๓๙๖,๓๑๓
			หนองบอน		๘๙,๖๐๐
			(สระเก็บน้ำ) หนองหม้อแกง		๕๑,๒๐๐
			ทุ่งหนองยาว		๗๖๘,๐๐๐

๔	อบต.โคกสลุต		คลองธรรมชาติ ๓ แห่ง (เช่น คลองบ้านไร่, คลองชลประทานเลียบลำน้ำ)		
			แม่น้ำน่าน ๑ สาย		
			คลองชลประทาน ๒ แห่ง (รับน้ำเพื่อการเกษตร)		
			แหล่งน้ำในตำบลประมาณ ๑,๑๒๓ ไร่ (คิดเป็นร้อยละ ๕.๒๘ ของพื้นที่ตำบลโคกสลุต)		

ลำดับที่	หน่วยงานรับผิดชอบ	หมู่ที่	ชื่อแหล่งน้ำ		ปริมาตรความจุ (ลบ.ม.)
			หนอง/บึง/สระเก็บน้ำ	คลอง	
๕	เทศบาลตำบลสนามคลี	๑	บึงไผ่		๒๓๘,๐๐๐
		๑		คลองลำไผ่สะแก	๑๓๘,๖๐๐
		๑	บึงแทงนาง		๖๗๙,๒๐๐
		๓		คลองอ้ายเล็ก	๒๑๐,๓๖๖
		๓	หนองอ้อ		๕๗,๑๙๕
		๔	หนองเสือทาลอ้อ บ่อที่๑		๖๓,๘๔๐
		๔	หนองเสือทาลอ้อ บ่อที่๒		๔๗,๘๘๐
		๕		คลองแมงเม่า	๑๐๗,๘๐๐
		๖	บึงใหญ่		๙๐๐,๙๐๐
๖	อบต.ท่าตาล	๑	หนองแฝก		๗๐,๖๘๙
		๕	บึงสำราญ		๕๕๕,๑๐๕
		๖	หนองชะเลียง		๓๙๙,๔๐๕
		๗	บึงหล่ม		๑,๔๖๗,๗๖๑
		๘	หนองแฝก		๕๐,๖๐๗
		๑๐	บึงช้าง		๔๕,๔๙๒
			หนองชุมแสง		๗๐,๖๘๙
			บึงเตย		๒๖๙,๓๘๘
			หนองจิก		๖๓,๓๑๔
			บึงหล่มน้อย		๑๙,๘๑๕
			บึงหล่มน้อย		๑๑,๒๒๑
			บึงสำโรง		๕๕๕,๑๐๕

๗	อบต.ไผ่ล้อม	๒	หนองขาว		๒๑๕ ไร่ ๒ งาน ๔๖ ตารางวา
		๓	หนองผักตบ		๓ ไร่ ๑ งาน ๒๑ ตารางวา
		๔	หนองบอน		๗๗ ไร่ ๐ งาน ๒๕ ตารางวา
		๕	หนองโหลง		๒๒ ไร่ ๒ งาน ๗๕ ตารางวา
		๗	หนองปลายนา		๒๒ ไร่ ๑ งาน ๕๐ ตารางวา
		๘	หนองตาเย็น		๑๐ ไร่ ๑ งาน ๑๓ ตารางวา
		๑๑	หนองทุ่งหวาย		๔๒ ไร่ ๒ งาน ๐ ตารางวา
		๑	บึงจั่ว		๖๖ ไร่ ๓ งาน ๖๐ ตารางวา
		๓	บึงปากทาง		๖๖ ไร่ ๑ งาน ๓๕ ตารางวา

ลำดับที่	หน่วยงานรับผิดชอบ	หมู่ที่	ชื่อแหล่งน้ำ		ปริมาณความจุ (ลบ.ม.)
			หนอง/บึง/สระเก็บน้ำ	คลอง	
		๙	บึงตะเคียน		๓๘ ไร่ ๐ งาน ๑๕ ตารางวา
		๑๐	บึงช้าง		๙๕ ไร่ ๐ งาน ๒๘ ตารางวา
		๑๐	บึงละมาน		๔๑ ไร่ ๒ งาน ๕๒ ตารางวา
		๑-๑๑		คลองวังทอง	
		๙		คลองตะเคียน	
		๑,๓,๔,๕,๙		คลองลำรางห้วย- คลองหนองกลด	
		๑๐		คลองน้อย	
		๑๐		คลองดง-ท่า หลวง	
		๘		คลองห้วยแก้ว	
		๘		คลองหนองลูก ปลา	
		๑๑		คลองยานโตน	
		๑๑		คลองทุ่งหวาย	
		๒		คลองแห	
		๔,๖		คลองหนองบอน	
		๒		คลองตาภู	
		๕		หนองปรัง (คลองปรัง)	๑๓ ไร่ ๐ งาน ๔๕ ตารางวา
		๗	ทุ่งหลังวัดสาธารณประโยชน์		๕๐ ไร่ ๑ งาน ๕๐ ตารางวา

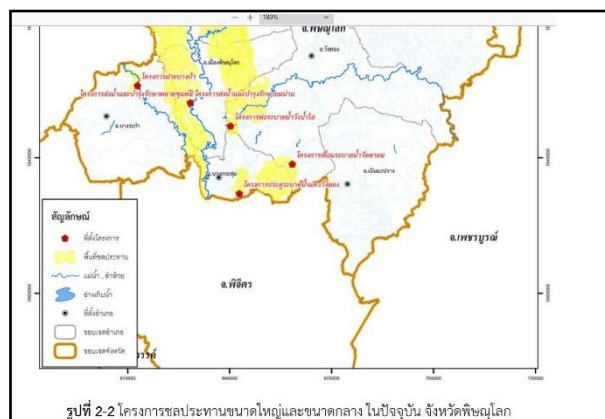
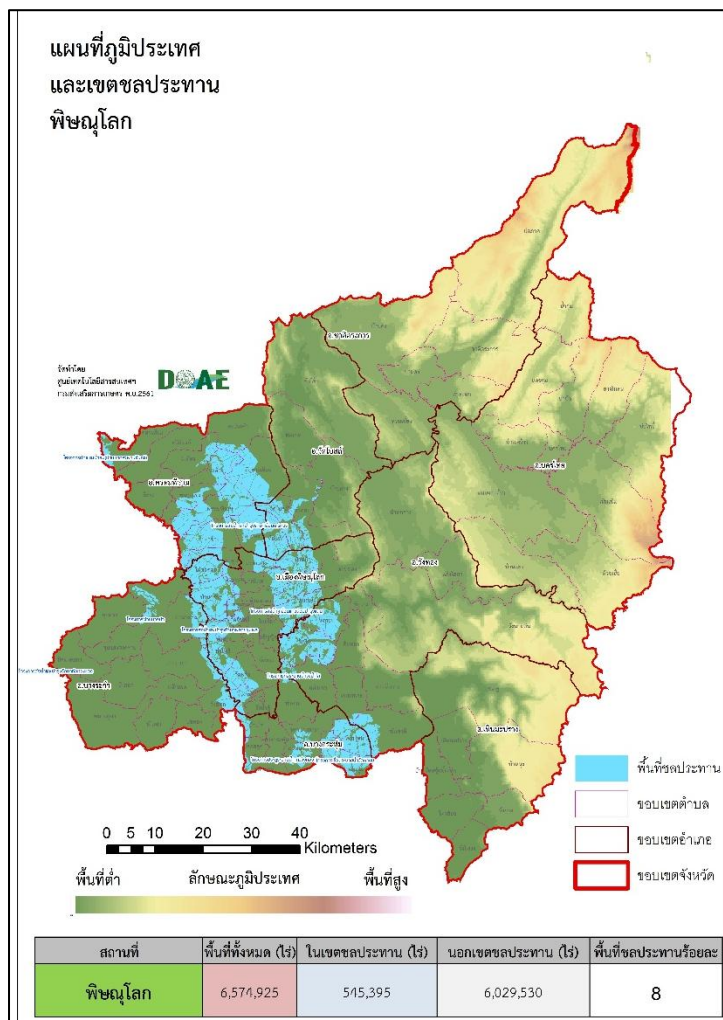
(ที่มา : เว็บไซต์องค์การบริหารส่วนตำบล www.pailompitlok.go.th)

ลำดับที่	หน่วยงานรับผิดชอบ	หมู่ที่	ชื่อแหล่งน้ำ		ปริมาตรความจุ (ลบ.ม.)
			หนอง/บึง/สระเก็บน้ำ	คลอง	
๘	อบต.นครป่าหมาก			คลองโกรงเกรงใหญ่	๒,๕๑๐,๐๐๐
				คลองโกรงเกรงเล็ก	๑,๑๗๐,๐๐๐
				คลองแคววังทอง	๒,๐๒๐,๐๐๐
				คลองอินทนิล ๑	๓๓๗,๐๐๐
				คลองอินทนิล ๒	๒๙๓,๐๐๐
				คลองห้วยแมว	๔๖,๐๐๐
				คลองยาง	๓๐๐,๐๐๐
			บึงช้าง		๒๘๐,๐๐๐
			หนองระมาณ		๑๒๐,๐๐๐
			บึงตะเคียน		๕๐๐,๐๐๐
				คลองละคร	๑๕๐,๐๐๐
			บึงน้อย		๒๐๐,๐๐๐
				คลองยางเล็ก	๘๘,๐๐๐
			บึงทุม		๑๒๐,๐๐๐
			บึงชีว		๑๕๐,๐๐๐
			บึงตานวม		๕๐,๐๐๐
				คลองสลุ	๑๘๗,๐๐๐
			บึงสลุ		๔๕๐,๐๐๐
			บึงตาคุ		๑๕๐,๐๐๐
			บึงท่าหวาน		๑๐๐,๐๐๐
			บึงตาด้าง		๓๕๐,๐๐๐
			หนองบัวตาล		๕๐,๐๐๐
๙	เทศบาลตำบลเนินกุ่ม		ตำบลวัดตายม		
		๒	หนองสระพัง		๓๐,๐๐๐
		๒		คลองดงอีโอง	๓๖๐,๐๐๐
		๓	บึงยาว		๑๐๕,๗๕๐
		๘	หนองม่วง		๑๙๐,๐๐๐
๑๐			ตำบลเนินกุ่ม		
		๑,๕		คลองละคร	๗๐๓,๒๐๐
		๒		คลองหนองผึ้ง	๓๘๔,๐๐๐
		๒		คลองเนินโซ	๗๕,๐๐๐
		๔	หนองจอก		๒๑,๖๐๐
		๘	อ่างรางจิก		๒๘๐,๑๒๕
		๙	อ่างหนองกลด		๘๕,๖๓๒
		๙		คลองหนองกลด	๑๖๐,๐๐๐
		๙	หนองแสง		๑๘๕,๐๐๐

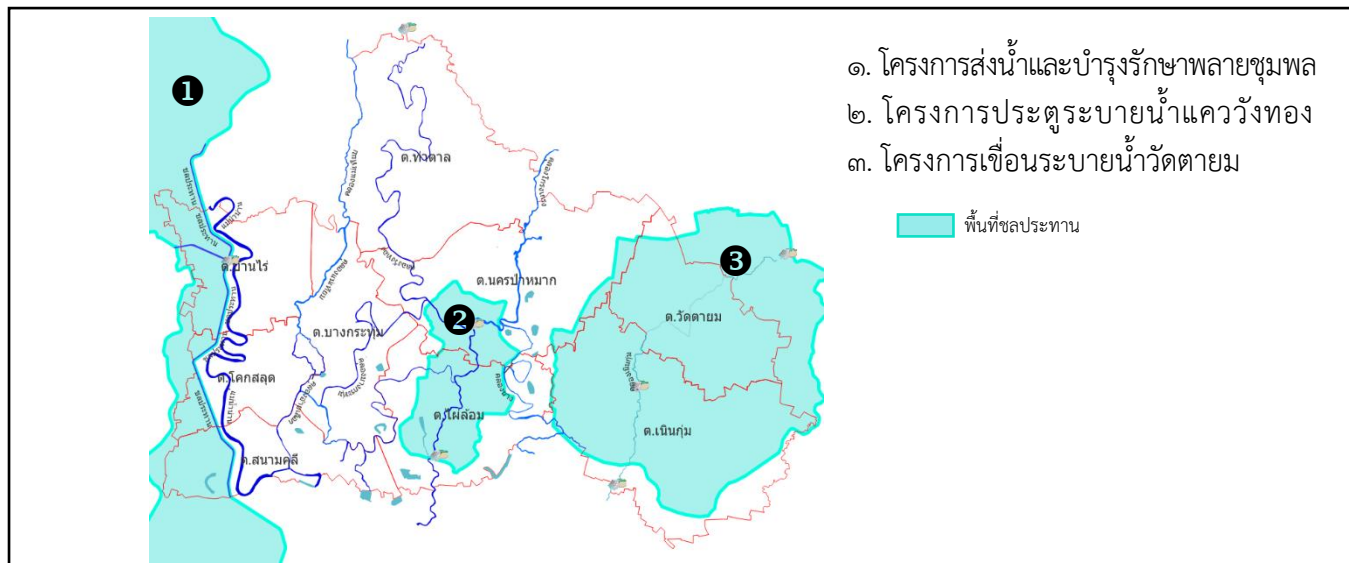
(ที่มา : เว็บไซต์องค์การบริหารส่วนตำบล)

๕.๒ แหล่งน้ำที่สร้างขึ้นที่สำคัญ

๑) โครงการชลประทานขนาดใหญ่ และขนาดกลาง

รายงานแผนหลักการพัฒนาชลประทาน จังหวัดพิษณุโลก (๒๕๖๑-๒๕๖๕)

ภาพที่ ๘ พื้นที่ชลประทาน อ.บางกระทุ่ม
(ที่มา : <https://app.rid.go.th/reservoir> , กรมชลประทาน)

ตารางที่ ๖ แสดงข้อมูลโครงการชลประทานขนาดใหญ่ และขนาดกลาง อำเภอบางกระทุ่ม

ที่	ชื่ออ่าง /ประตูประบายน้ำ	ตำบล	ความจุที่ ระดับน้ำ สูงสุด (ล้าน ลบ.ม.)	ความจุที่ระดับน้ำ เก็บกัก (ล้าน ลบ.ม.)	พื้นที่ ชลประทาน (ไร่)
๑	โครงการส่งน้ำและ บำรุงรักษาปลายชุมพล กว้าง ๑๘๙.๙๘ ม. ลึก ๑๒.๓๗ ม.	-ตำบลบ้านไร่ (หมู่ ๓,๔,๖,๘,๑๐) -ต.โคกสลุด (หมู่ ๓,๕,๖,๑๐) -ต.สนามคลี (หมู่ ๒,๔,๖)			๑๐,๕๕๕
๒	โครงการประตูประบาย น้ำแคววังทอง	-ตำบลท่าตาล (หมู่ ๑,๒,๓,๔,๕,๖,๗,๙) -ตำบลนครป่าหมาก (หมู่ ๒,๓,๔,๕,๑๒) -ตำบลไผ่ล้อม (หมู่ ๒,๔,๕,๖,๗,๘,๙,๑๑)		-ไม่มีน้ำสนับสนุน	๒๒,๕๓๕
๓	โครงการเขื่อนระบาย น้ำวัดตายม -ขรณ.วัดตายม (ทางน้ำหลักเพื่อการ ระบายน้ำ ลธ.)	ครอบคลุมพื้นที่ ตำบลวัดตายม และ ตำบลเนินกุ่ม กั้นคลองกว้าง ๑๒.๐๐ เมตร ลึกเฉลี่ย ประมาณ ๔.๐๐ เมตร ใช้ลาดด้านข้าง ๑:๑.๕		-ไม่มีการกักเก็บน้ำ -ไม่มีน้ำสนับสนุน	๑๒,๙๑๕

(ที่มา : สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ <https://waterchartmis.onwr.go.th> หน้า ๗๕ พ.ศ.๒๕๖๗)

ที่มา: <https://production.doae.go.th>

๒) แหล่งน้ำอื่น ๆ

(๑) สระเก็บน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน (บ่อจิ๋ว ขนาด ๑,๒๖๐ ลูกบาศก์เมตร)

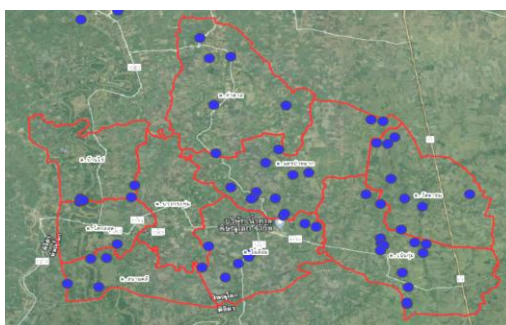
ตารางที่ ๗ สระเก็บน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

ที่	ตำบล	ปี ๒๕๔๘ - ๒๕๖๗	๒๕๖๘	๒๕๖๙	รวม
		บ่อ	บ่อ	บ่อ	บ่อ
๑	บางกระทุ่ม				
๒	บ้านไร่				
๓	โคกสลุด				
๔	สนามคลี				
๕	ท่าตาล				
๖	ไผ่ล้อม				
๗	นครป่าหมาก				
๘	เนินกุ่ม				
๙	วัดตายม				
		๕๗๗	๑๕	๒๐	๖๑๒

(ที่มา: สถานีพัฒนาที่ดินพิษณุโลก กรมพัฒนาที่ดิน)

(๒) โครงการ ๑ ตำบล ๑ กลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่ ปี ๒๕๖๔

จำนวน ๗๖ บ่อ

ภาพที่ ๙ บ่อเก็บน้ำ โครงการ ๑ ตำบล ๑ กลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่

(๓) โครงการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม (Zoning by Agri-Map) กรมพัฒนาที่ดิน

ภาพที่ ๑๐ ขุดบ่อน้ำในไร่นา โครงการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม

ตารางที่ ๘ แสดงข้อมูล โครงการ ๑ ตำบล ๑ กลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่ ปี ๒๕๖๔

ที่	ตำบล		บ่อขนาด ๓,๕๐๐ ลิบ.ม.		บ่อขนาด ๒,๑๐๐ ลิบ.ม.		บ่อขนาด (ลิบ.ม.)		รวม	
		ทฤษฎีใหม่ ๒๕๖๐-๒๕๖๒ (รวมหน่วยงาน)	ทฤษฎีใหม่ ๕ ไร่ ๒๕๖๔ พ.ด.	ทฤษฎีใหม่ ๓ ไร่ ๒๕๖๔ พ.ด.	ทฤษฎีใหม่ ๒.๕ ไร่ ๒๕๖๔ พ.ด.					
		บ่อ	ราย	บ่อ	ราย	บ่อ			ราย	บ่อ
๑	บางกระทุ่ม	๓๙	โคกหนองนาโมเดล						๓๙	๓๙
๒	บ้านไร่	๑๙	-	-	๕	๕			๒๔	๒๔
๓	โคกสลุด	๒๑	-	-	๖	๖			๒๗	๒๗
๔	สนามคลี	๒๓	๑	๑	๕	๕			๒๙	๒๙
๕	ท่าตาล	๒๓	๒	๒	๔	๔			๒๙	๒๙
๖	ไผ่ล้อม	๙	๑	๑	๕	๕			๑๕	๑๕
๗	นครป่าหมาก	๓๖	๑	๑	๑๕	๑๕			๕๒	๕๒
๘	เนินกุ่ม	๕๓	๙	๙	๑๒	๑๒	๑	๑	๗๖	๗๖
๙	วัดตายม	๔	๒	๒	๗	๗			๑๓	๑๓
		๒๒๗	๑๖	๑๖	๕๙	๕๙	๑	๑	๓๐๔	๓๐๔

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอบางกระทุ่ม)

(๒) บ่อบาดาล

ตารางที่ ๙ แสดงข้อมูลบ่อบาดาล

ที่	ตำบล	ด้านการเกษตร (บ่อ)	ด้านอุปโภค – บริโภค (บ่อ)	รวม (บ่อ)
๑	บางกระทุ่ม	๐	๑๔	๑๔
๒	บ้านไร่	๓	๙	๑๒
๓	โคกสลุด	๑	๑๑	๑๒
๔	สนามคลี	๓๑	๑๐	๔๑
๕	ท่าตาล	๓	๒๑	๒๔
๖	ไผ่ล้อม	๐	๑๔	๑๔
๗	นครป่าหมาก	๑๗	๒๗	๔๔
๘	เนินกุ่ม	๔	๒๐	๒๔
๙	วัดตายม	๒	๕	๗
		๖๐	๑๓๑	๑๙๒

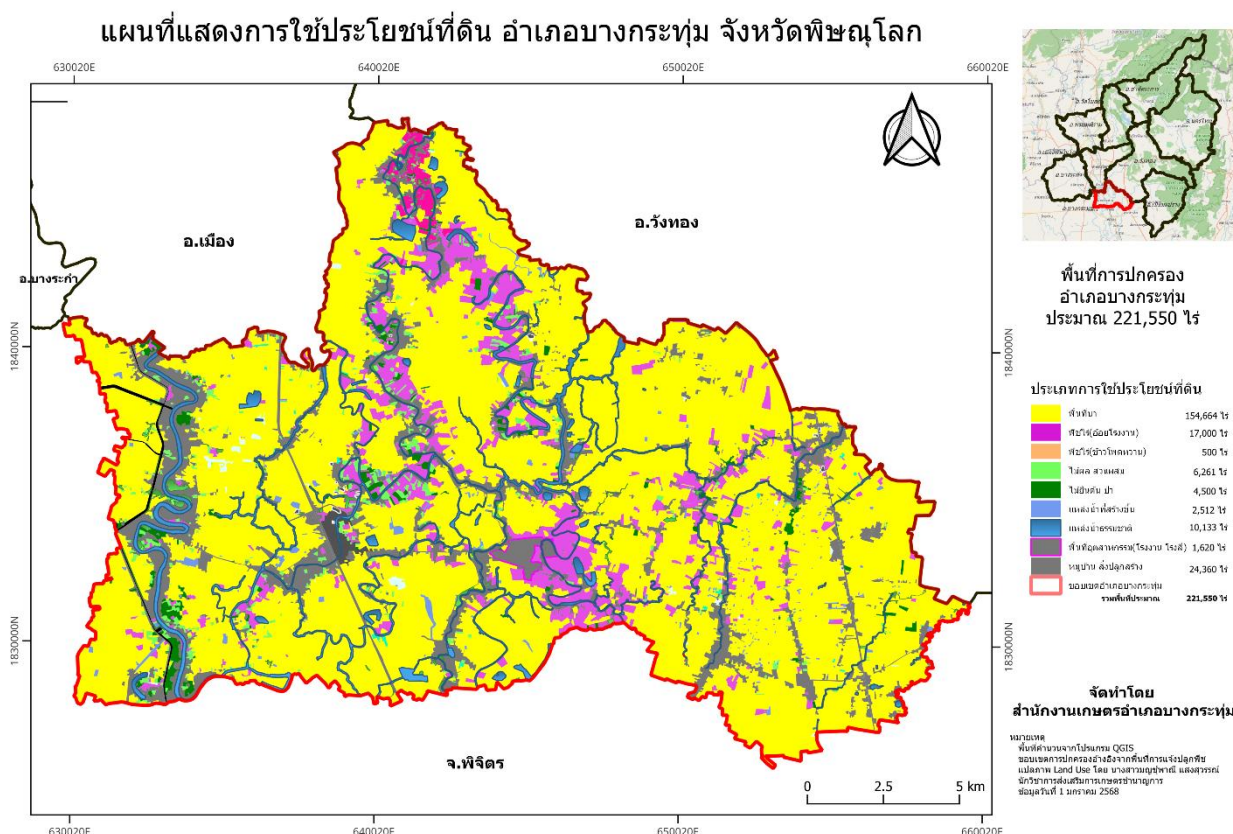
(ที่มา: สืบค้นบ่อน้ำบาดาลภาครัฐ <http://app.dgr.go.th>, กรมทรัพยากรน้ำบาดาล)

๖. การใช้ประโยชน์ที่ดิน

ตารางที่ ๑๐ แสดงข้อมูลการใช้ประโยชน์ที่ดิน อำเภอบางกระทุ่ม

ประเภท	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ
พื้นที่ป่า	๑,๘๗๑.๗๘	๐.๘๔
พืชไร่	๑๘,๙๓๒.๒๑	๘.๕๕
ไม้ยืนต้น	๒,๗๓๓.๖๐	๑.๒๓
ไม้ผล	๓,๘๖๖.๙๑	๑.๗๕
พืชสวน	๓๖๖.๑๑	๐.๑๗
พื้นที่นา	๑๕๔,๗๐๘.๐๖	๖๙.๘๓
พืชน้ำ	-	๐
สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	๕๓๔.๖๙	๐.๒๔
ทุ่งหญ้าและโรงเลี้ยงสัตว์	๑๗๖.๓๖	๐.๐๘
พื้นที่น้ำ แหล่งน้ำ	๑๒,๖๐๕.๒๙	๕.๖๙
พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	๒๕,๖๘๒.๐๒	๑๑.๕๙
พื้นที่เบ็ดเตล็ด	๗๒.๙๕	๐.๐๓
รวม	๒๒๑,๕๕๐	๑๐๐

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอบางกระทุ่ม พ.ศ. ๒๕๖๘)

ภาพที่ ๑๑ แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดิน ของอำเภอบางกระทุ่ม
(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอบางกระทุ่ม พ.ศ. ๒๕๖๘)

ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ

๑. ข้อมูลสินค้าเกษตร(ด้านพืช) ที่สำคัญ

ประชากรอำเภอบางกระทุ่ม ประชากรมีอาชีพหลักคือทำนา มีพื้นที่การเกษตร ๑๘๒,๑๖๐ ไร่
(ร้อยละ ๘๒ ของพื้นที่อำเภอ) โดยอยู่พื้นที่ในเขตชลประทาน(ที่มีน้ำสนับสนุน) ร้อยละ ๖

ตารางที่ ๑๑ แสดงข้อมูลด้านพืช

	ตำบล									
พืช (ไร่)	บางกระทุ่ม	บ้านไร่	โคกสลุด	สนามคลี	ท่าตาล	ไผ่ล้อม	นครป่าหมาก	เนินกุ่ม	วัดตายม	รวม (ไร่)
ข้าว (นาปี)	๙,๖๗๑	๑๐,๕๙๐	๗,๘๒๙	๘,๘๓๒	๑๙,๙๓๖	๑๓,๐๙๒	๒๓,๗๒๗	๒๙,๐๓๙	๑๔,๘๙๑	๑๓๗,๖๙๗
ข้าว (นาปรัง)	๘,๖๒๑	๙,๔๖๒	๖,๕๐๙	๗,๘๙๕	๑๗,๖๔๓	๑๑,๐๘๕	๑๖,๔๐๐	๔,๐๓๓	๑,๘๙๕	๘๓,๕๔๓
อ้อย	๑,๖๙๐	๑๖๔	-	๓๘๗	๖,๗๖๙	๔,๕๐๕	๒,๙๘๐	๓,๙๘๑	๑,๘๘๒	๒๒,๓๕๘
ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	๑๕	-	-	๔๓๖	๑๕๕	-	๔๗	๗๓	๑๗๖	๙๐๐
แตงโมเนื้อ (ฤดูแล้ง)	-	-	-	-	-	-	๑๖๕	-	๔๕	๒๕๐
ข้าวโพดหวาน	-	-	-	-	๕๐๐	-	-	-	-	๕๐๐
มันสำปะหลัง	๗	๕	-	-	๕	-	๕	-	-	๒๒
กล้วยน้ำว้า	๕๐๐	๑๐๗	๑๓๐	๒๙๕	๔๕๐	๑๒๖	๔๐๒	๕๐	๑๗	๒,๐๗๗
ปาล์มน้ำมัน	-	-	-	-	-	-	-	๑๓๘.๕	-	๑๔๓
ยางพารา	-	๑	๒๑.๕	๙	-	-	๑๐	๖	-	๔๗.๕
มะพร้าว	๑๙	๑๐	๑๑	๑๗	๕	๔	๒	๘	-	๗๖
ทุเรียน	-	-	๑๒	-	๕	-	-	๑	-	๓๖
มะนาว	-	๑๐	-	-	-	-	-	๑	-	๑๑

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอบางกระทุ่ม พ.ศ. ๒๕๖๘)

ตารางที่ ๑๒ แสดงข้อมูลด้านปศุสัตว์ (ไม่มี)

ตารางที่ ๑๓ แสดงข้อมูลด้านประมง แสดงจำนวนผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในบ่อดิน

ประมง (ในบ่อดิน)	ตำบล																		รวม (ราย)
	บ้านไร่		โคกสลุด		สนามคลี		ไผ่ล้อม		ท่าตาล		บางกระทุ่ม		นครป่าหมาก		เนินกุ่ม		วัดตายม		
	ราย	บ่อ	ราย	บ่อ	ราย	บ่อ	ราย	บ่อ	ราย	บ่อ	ราย	บ่อ	ราย	บ่อ	ราย	บ่อ	ราย	บ่อ	
ปลากด	-	-	-	-	๑	๑	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	๑
ปลากดคัง	๒	๑๕	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	๒
ปลาทับทิม	๑	๕	-	-	-	-	-	-	๑	๑	-	-	-	-	๔	๔	๔	๔	๑๐
ปลาช่อน	-	-	๓	๔	-	-	-	-	๑	๑	-	-	-	-	-	-	-	-	๔
ปลาดุก	๑๓	๒๘	๘	๙	๒๔	๒๔	๓๖	๓๗	๒	๒	๔	๕	๑๒	๑๓	๓๒	๓๗	๗	๗	๑๓๘
ปลาดุกบิ๊กอุย	๑	๑	-	-	๑	๑	๘	๑๒	-	-	๒	๓	-	-	๔	๔	-	-	๑๖
ปลาตะเพียน	๗	๑๑	๙	๙	๙	๒๓	๓	๕	๖	๖	๒	๒	๑	๑	๑๓	๑๓	๕	๕	๕๕
ปลาเทโพ	๑	๑	๑	๑	-	-	๑	๑	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	๓
ปลานิล	๓๕	๔๖	๖๒	๖๔	๒๔	๒๙	๘๔	๑๐๖	๒๐	๒๓	๒๓	๒๔	๕๒	๖๖	๘๑	๙๕	๒๕	๒๕	๔๐๖
ปลาไน	-	-	๑๑	๑๒	๑	๑	๑๓	๑๘	๑	๑	-	-	-	-	๔	๗	๘	๘	๓๘
ปลาสดิด	๑	๑	๓	๓	๑	๑	๒	๓	-	-	๑	๑	๒	๒	๑	๑	-	-	๑๑
ปลาสร้อย	๑๖	๑๘	๑๒	๑๓	๙	๑๐	๑๕	๑๗	๓	๔	๑๘	๒๘	๓	๓	๘	๘	๔	๔	๖
ปลาชี่สเทศ	-	-	-	-	๑	๑	๒	๒	๓	๓	-	-	๑	๑	๑	๑	-	-	๓
ปลานวลจันทร์เทศ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	๑	๑	-	-	๑
ปลาหมอเทศ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	๑	๑	-	-	๑
ปลาหมอไทย	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	๑	๑	-	-	๑
ปลาน้ำจืดอื่นๆ	-	-	-	-	-	-	๑	๖	๑	๑	-	-	-	-	๑	๑	-	-	๓
รวม (ราย)	๗๗		๑๐๙		๗๑		๑๖๕		๓๘		๕๐		๗๑		๑๕๒		๕๓		๗๘๖
พื้นที่รวม(ไร่)	๑๗๗.๔๔		๘๓.๓๙		๖๔.๒๒		๑๔๘.๒๑		๓๙.๓๑		๔๐.๕๔		๖๖.๓๙		๑๔๖.๕๖		๒๕.๓๓		๗๙๑.๓๙

ประมง	ตำบล																		รวม
	บ้านไร่		โคกสลุด		สนามคลี		ไผ่ล้อม		ท่าตาล		บางกระทุ่ม		นครป่าหมาก		เนินกุ่ม		วัดตายม		
	ราย	กระชัง	ราย	กระชัง	ราย	กระชัง	ราย	กระชัง	ราย	กระชัง	ราย	กระชัง	ราย	กระชัง	ราย	กระชัง	ราย	กระชัง	
(ในกระชัง)	ราย	กระชัง	ราย	กระชัง	ราย	กระชัง	ราย	กระชัง	ราย	กระชัง	ราย	กระชัง	ราย	กระชัง	ราย	กระชัง	ราย	กระชัง	(ราย)
ปลาทับทิม	๑๒	๓๖๙	๗	๑๑๑	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	๑๙
ปลานิล	๑	๒๔	๑	๑	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	๒
ปลากดคัง	-	-	๑	๘	๔	๕๔๒	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	๕
กตหลวง	๒	๓๖	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	๒
รวม	๑๕	๔๒๙	๙	๑๒๐	๔	๕๔๒													๒๘

(ที่มา : สำนักงานประมงอำเภอบางกระทุ่ม พ.ศ. ๒๕๖๘)

๒. สินค้าเอกลักษณ์ประจำถิ่น/สินค้า GI กล้วยน้ำว้าพันธุ์มะลิอ่อง

ภาพที่ ๑๒ กล้วยตาก GI อำเภอบางกระพุ่ม

หากจะเอ่ยถึงนิยามของ "ความหวานที่สมบูรณ์แบบ" คงไม่มีอะไรเทียบได้กับรสชาติที่ธรรมชาติรังสรรค์ขึ้นเอง กล้วยตากจากอำเภอบางกระพุ่ม ไม่ใช่แค่ผลไม้แปรรูปธรรมดา แต่คือผลงานศิลปะชิ้นเอกที่เกิดจากภูมิปัญญาที่สืบทอดกันมายาวนาน

จินตนาการถึงวินาทีที่ลิ้นสัมผัสกับเนื้อกล้วยที่ เหนียวนุ่ม ความหวานละมุนละไมแบบ ธรรมชาติ ๑๐๐% ค่อยๆ ซึมซาบไปทั่วปาก พร้อมกลิ่นหอมกรุ่นจางๆ ของการบ่มหมักตามธรรมชาติ (Natural Fermentation) ที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว ซึ่งหาไม่ได้จากกล้วยตากที่อบด้วยเครื่องจักร

นี่คือผลลัพธ์ของความใส่ใจ ตั้งแต่การเลือกกล้วยที่สุกงอมกำลังดี ผ่านกระบวนการตากแดดใน "พาราโบลาโดม" นวัตกรรมเรือนกระจกพลังงานแสงอาทิตย์ที่สะอาดปลอดภัย ไร้ฝุ่นละออง และไม่พึ่งพาสารกันบูด แม้แต่น้อย เพื่อให้ได้กล้วยตากที่ผิวนอกแห้งพอดี แต่ด้านในยังคงความชุ่มฉ่ำของน้ำหวานธรรมชาติที่เอ่อล้นออกมา

มาร่วมสัมผัส "ตำนานความหวานที่เป็นเอกลักษณ์" ที่ชาวบางกระพุ่มภาคภูมิใจ และส่งต่อภูมิปัญญานี้จากรุ่นสู่รุ่น... กล้วยตากบางกระพุ่ม ความอร่อยที่คุณต้องลองสักครั้งในชีวิต

มูลค่ากล้วยตาก (ทั้งอำเภอบางกระพุ่ม)

-อำเภอบางกระพุ่มสามารถผลิตกล้วยตากได้ (สูงสุด ๕๑๐,๐๐๐ กก. x ๒๕ %) = ๑๒๗,๕๐๐ กก./เดือน

หรือ กำลังผลิตกล้วยตาก = ๑,๐๒๐,๐๐๐ กก./ปี

-คิดเป็นมูลค่ากล้วยตาก (ราคาขายปลีก) ๑๓๐ บาท/กก. x ๑๒๗,๕๐๐ กก. = ๑๖,๕๗๕,๐๐๐ บาท/เดือน

-อำเภอบางกระพุ่มจะตากกล้วยได้ปีละ ๘ เดือน (ไม่นับรวมฤดูฝน ๔ เดือน) x ราคา = ๑๓๒,๖๐๐,๐๐๐ บาท/ปี

อ่านรายละเอียดได้ที่ QR code

ข้อมูลด้านสังคม

๑. ข้อมูลเกษตรกร/องค์กรเกษตรกร

๑.๑ เกษตรกร

๑) ครั้วเรือนและประชากร

ตารางที่ ๑๔ แสดงจำนวนครั้วเรือน และประชากร

ที่	ตำบล	ครั้วเรือน ทั้งหมด	ครั้วเรือน เกษตรกร	ประชากร		
				ชาย	หญิง	รวม
๑	บางกระทุ่ม	๒,๕๑๖	๕๓๓	๓,๐๑๕	๓,๒๓๐	๙,๔๗๕
๒	บ้านไร่	๑,๖๗๘	๖๑๓	๒,๐๗๙	๒,๑๘๓	๖,๔๔๕
๓	โคกสลุด	๑,๑๕๓	๕๑๗	๑,๔๔๕	๑,๕๗๙	๔,๖๐๓
๔	สนามคลี	๘๖๓	๕๔๒	๑,๑๑๕	๑,๒๕๖	๓,๖๒๗
๕	ท่าตาล	๒,๕๑๓	๑,๐๗๖	๓,๑๖๔	๓,๔๐๘	๙,๙๘๐
๖	ไผ่ล้อม	๒,๐๐๓	๗๕๘	๒,๒๔๕	๒,๒๓๓	๖,๗๑๑
๗	นครป่าหมาก	๒,๒๗๘	๑,๒๑๘	๓,๐๐๒	๓,๑๘๙	๙,๓๘๐
๘	เนินกุ่ม	๒,๙๔๐	๑,๔๙๐	๓,๕๐๓	๓,๗๒๑	๑๐,๙๔๕
๙	วัดตายม	๑,๗๕๙	๗๗๖	๒,๐๑๓	๒,๑๐๕	๖,๒๒๓
รวม		๑๗,๗๐๓	๗,๕๒๓	๒๑,๕๘๑	๒๒,๙๐๔	๖๗,๓๘๙

ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร, กรมการปกครอง, <https://stat.bora.dopa.go.th>, พ.ศ.๒๕๖๘

๒) หัวหน้าครั้วเรือนเกษตรกรจำแนกตามอายุ

ตารางที่ ๑๕ แสดงจำนวนหัวหน้าครั้วเรือนจำแนกตามอายุ

ช่วงอายุ (ปี)	ครั้วเรือน	ร้อยละ
๖๕ ปีขึ้นไป	๒,๑๒๑	๒๗.๙๑
๕๖ - ๖๕ ปี	๒,๒๘๐	๓๐.๐๐
๔๖ - ๕๕ ปี	๑,๖๐๔	๒๑.๑๑
๓๖ - ๔๕ ปี	๙๓๐	๑๒.๒๔
๒๖ - ๓๕ ปี	๖๐๔	๗.๙๕
๑๘ - ๒๕ ปี	๖๐	๐.๗๙
รวม	๗,๕๙๙	๑๐๐

๓) ลักษณะการประกอบอาชีพ

ตารางที่ ๑๖ แสดงจำนวนลักษณะการประกอบอาชีพ

ลักษณะการประกอบอาชีพ	ครั้วเรือน	ร้อยละ
ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก	๗,๐๓๒	๙๒.๕๔
ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นรอง	๕๖๗	๗.๔๖
รวม	๗,๕๙๙	๑๐๐

(ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร - Farmer Map Report, พ.ศ.๒๕๖๗)

๔) ลักษณะการถือครองที่ดิน

ตารางที่ ๑๗ แสดงจำนวนลักษณะการถือครองที่ดิน

ลักษณะการถือครอง	ครัวเรือน	ร้อยละ
เกษตรกรเป็นเจ้าของ	๔,๒๙๐	๔๘.๘๐
อื่นๆ (ที่สาธารณะประโยชน์, ทำฟรี)	๕๒๕	๕.๙๗
เช่า	๓,๙๗๖	๔๕.๒๓
รวม	๗,๐๕๗	๑๐๐

(ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร - Farmer Map Report, พ.ศ.๒๕๖๗)

๕) ประเภทเอกสารสิทธิ (เฉพาะเกษตรกรเป็นเจ้าของตนเอง)

ตารางที่ ๑๘ แสดงจำนวนประเภทเอกสารสิทธิ

ประเภทเอกสารสิทธิ (ครัวเรือน)				รวม
โฉนด/น.ส.ทุกประเภท	ส.ป.ก. ทุกประเภท	หนังสือรับรอง ของหน่วยงาน	ไม่มีเอกสารสิทธิ	
๔,๑๗๖	-	๒๖	๒๑๙	๔,๒๙๑

(ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร - Farmer Map Report, พ.ศ.๒๕๖๗)

๖) รายได้ รายจ่ายของครัวเรือนเกษตรกร

อำเภอบางกระพุ่มเป็นพื้นที่เกษตรกรรมสำคัญ ข้อมูลรายได้หลักจึงมีความผูกพันกับภาคการเกษตรอย่างมาก ส่วนใหญ่มีอาชีพทำนา ที่ผ่านมาช่วงเดือน ต.ค.-ธ.ค. ๒๕๖๘ ราคาข้าวเปลือก ๒๕ % เหลือ ๕,๐๐๐ บาท/ตัน เนื่องจากเกษตรกรขายข้าวสด และเป็นช่วงที่ผลผลิตออกสู่ตลาดพร้อมกัน รายได้ของเกษตรกรปีนี้จึงขาดทุนทำได้เพียงเร่งทำรอบต่อไป รายจ่ายของเกษตรกรส่วนใหญ่คือทุนปุ๋ย สารเคมี และค่าจ้างต่างๆ เช่นค่าไถเตรียมดิน ค่าเก็บเกี่ยว เป็นต้น โชคดีที่เกษตรกรชาวนามีรัฐบาลคอยสนับสนุนตามมาตรการของรัฐ

๗) สินเชื่อและภาวะหนี้สินของเกษตรกร

ครัวเรือนเกษตรกรส่วนใหญ่มีหนี้หลายก้อน ทั้งจากสถาบันการเงินในระบบ นอกกระบบ และสหกรณ์ และแหล่งกู้เงิน คือ ธ.ก.ส. รองลงมาคือสหกรณ์การเกษตร และกองทุนหมู่บ้าน อย่างไรก็ตาม ยังมีเกษตรกรจำนวนไม่น้อยที่เข้าไม่ถึงสินเชื่อในระบบและต้องพึ่งพาเงินกู้นอกกระบบที่มีอัตราดอกเบี้ยสูง เกษตรกรความสามารถในการชำระหนี้ต่ำ เนื่องจากรายได้ทางการเกษตรมีความผันผวนสูง ขึ้นอยู่กับสภาพดินฟ้าอากาศและราคาตลาดโลก ภาวะหนี้สินนี้มีลักษณะยึดเยื้อหรือ "เป็นหนี้ตลอดชีวิต"

๘) ประเพณีและวัฒนธรรม

(๑) การนับถือศาสนา

อำเภอบางกระพุ่มนับถือศาสนาพุทธ มีวัดในพื้นที่จำนวน ๔๕ วัด โดยมีวัดที่มีชื่อเสียงประชาชนให้ความทศรัทธา ได้แก่

วัดวัดตายม สร้างเป็นวัดตั้งแต่ พ.ศ. ๒๑๐๐ เดิมมีชื่อว่า “วัดสองแคว” เป็นวัดประจำตำบล ปัจจุบันเป็นที่ประดิษฐานขององค์ “หลวงพ่อยม” ในอดีตเชื่อว่า บริเวณตำบลวัดตายม เป็นเมืองสองแควเดิม มีอาณาบริเวณกินพื้นที่นับพันไร่ มีตัวเมืองอยู่ที่บริเวณบ้านคลองละคร เดิมเป็นชุมชนโบราณขนาดใหญ่ มีคู

เมือง มีกำแพงเมืองล้อมรอบ ภายในมีพระปรางค์ขนาดใหญ่ มีพระอุโบสถ วิหาร เจดีย์ พระพุทธรูปขนาดใหญ่ พระพิมพ์ เครื่องถ้วยชาม ลูกปัด ข้าวของเครื่องใช้ต่างๆ มากมาย และยังมีวัดที่ตั้งเรียงรายอยู่ภายนอกเมืองอีกมากมาย

วัดสามเรือน ตำบลนครป่าหมาก พ.ศ.๒๔๙๔ หลวงพ่อหรั่งยสวโนโตได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งเจ้าคณะอำเภอบางกระทุ่มเป็นรูปแรก ซึ่งในสมัยนั้นการคมนาคมเส้นทางสัญจรเป็นถนนลูกรัง เดินทางลำบากมากในยามน้ำหลากท่วม เพราะในเขตอำเภอบางกระทุ่มมีแม่น้ำไหลผ่านถึง ๓ สาย คือ แม่น้ำน่าน แม่น้ำวังทอง และแม่น้ำวังชมพูสมัยนั้นเดินทางจาก วัดสามเรือนไปถึงสามแยกท่ามะขามระยะทางประมาณ ๔ กิโลเมตรต้องใช้เวลาเดินทางเกือบ ๓๐ นาที แล้วจึงเดินทางต่อไปตลาดบางกระทุ่มอีก ๗ กิโลเมตร ซึ่งตั้งอยู่ห่างจากตัวจังหวัดประมาณ ๔๐ กิโลเมตรแต่หลวงพ่อก็ได้ทำแท่นแท่นจะเป็นพระอุปัชฌาย์องค์เดียวของอำเภอ ท่านตั้งใจปฏิบัติศาสนกิจเจริญในสมณธรรม และรับธุระพระพุทธศาสนาเป็นแบบอย่างที่ดี จึงเป็นที่เคารพของพระภิกษุสงฆ์ทั่วไปเป็นยิ่งนัก หลวงพ่อจึงเป็นพระมหาเถรรัตตัญญูรูปสำคัญที่มีเกียรติคุณเป็นที่ปรากฏ เกียรติยศเป็นที่ลือชาไปทั่วสังฆมณฑล พิษณุโลกและพิจิตรและประชาชนทั้งสองจังหวัดให้ความเคารพนับถือเป็นอย่างยิ่ง

(๒) วัฒนธรรมท้องถิ่นที่สำคัญ

งานประเพณีบุญเดือนสิบการแข่งขันเรือบก

เป็นการแข่งขันที่จัดให้มีขึ้นเป็นประจำ ประมาณ ๓๐ กว่าปีแล้ว โดยจัดที่วัดเนินกุ่ม หมู่ที่ ๔ ตำบลเนินกลุ่ม อำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก การแข่งขันเรือบกนั้น เดิมที่ตำบลเนินกุ่มได้จัดให้มีการแข่งขันเรือยาวในลำคลองเนินกุ่ม ต่อมาระยะหลังสภาพ ลำคลองไม่อำนวย ต่อมาเกิดความแห้งแล้งคลองไม่มีน้ำไหลผ่าน ทำให้ชาวบ้านคิดว่าเมื่อแข่งขันเรือในน้ำไม่ได้ก็มาแข่งขันเรือบนบก ซึ่งไม่สามารถใช้เรือจริงๆ มาพายแข่งขันได้ จึงทำให้เผ่าสี่ลูกมาทำเป็นเรือแทน จึงเรียกว่า “เรือบนบก” สืบมาจนถึงปัจจุบัน

ภาพที่ ๑๓ งานประเพณีบุญเดือนสิบการแข่งขันเรือบก

งานเพ็ญหว่านทานมะกรูด

เป็นประเพณีโบราณที่สืบทอดกันมา ภายในลูกมะกรูดจะมีการซ่อนเลขลางรางวัล เช่น ข้าวสาร น้ำมันพืช และของกินของใช้ต่างๆ เมื่อทางวัดหว่านมะกรูด ชาวบ้านจะแย่งชิงเพื่อนำลางด้านในไปแลกของรางวัล สืบทอดเจตนารมณ์หลวงพ่หรั่งที่ต้องการช่วยเหลือประชาชนที่ยากไร้ และเป็นการสร้างความสนุกสนานรวมถึงบุญกุศลแก่ผู้ร่วม ถือว่าเป็นประเพณี "หนึ่งเดียวในไทย" หรือ "หนึ่งเดียวในโลก" ที่มีการหว่านทานด้วยลูกมะกรูด ณ วัดสามเรือนในช่วงวันที่ ๒๙ มกราคมของทุกปี

ซึ่งทางวัดยึดถือเอาวันที่ (๒๙ มกราคม) มีการเคลื่อนย้ายสรีระร่างของ พระครูรังสีธรรมประโชธ หรือ หลวงพ่หรั่ง อดีตเจ้าอาวาส มาประดิษฐานที่ศาลาหลวงพ่หรั่งเป็นการถาวร และงานประเพณีหว่านทานลูกมะกรูดของวัดสามเรือนนี้ ก็จัดขึ้นเพื่อสมโภชหลวงพ่หรั่ง อดีตเจ้าอาวาสวัดสามเรือนและเจ้าคณะ

อำเภอบางกระทุ่ม ซึ่งท่านเป็นพระเกจิอาจารย์ชื่อดังของจังหวัดพิษณุโลกมีลูกศิษย์ลูกหามากมาย ขณะเมื่อท่านยังมีชีวิตอยู่นั้น ท่านใช้ธรรมะโดดเด่นคือ เมตตา ท่านได้หาสิ่งของจำเป็นที่ญาติโยมต้องใช้ในการดำรงชีพ ด้วยการสะสมมาตลอดปี และมีญาติโยมรอบวัดก็มาบริจาคด้วย แล้วจึงนำมาแจกให้ญาติโยมปีละครั้ง แต่เมื่อของแจกมีน้อยกว่าผู้มารับของ ท่านจึงคิดที่จะเอาลูกมะกรูด ที่มีอยู่เป็นจำนวนมากในพื้นที่ มาทำการเสกพระพุทธรณ์แล้วใส่ฉลากลงไป ทำการหว่าน ใครรับได้ก็ได้สิ่งของที่แจกไป แรก ๆ ก็มีลูกมะกรูดเท่าอายุของท่าน ก็เพิ่มขึ้นปีละ ๑ ลูก ๆ จากนั้นผู้รับมะกรูดได้จะมาแลกของ แล้วนำมะกรูดไปไว้บนหิ้งพระ กลิ่นหอมของมะกรูดจะหอมไปทั่วบ้าน ซึ่งหลวงพ่อหรั่งท่านได้ถึงแก่กรรมภาพไปแล้วเมื่อปี ๒๕๓๖ และเจ้าอาวาสรูปถัดมา ก็ได้สืบทอดเจตนารมย์ของหลวงพ่อหรั่งไว้ ด้วยการทำเป็นประเพณีเป็นประจำทุกปี และถือว่าเป็นประเพณีหว่านทานมะกรูดแห่งเดียวในโลกก็ว่าได้

ภาพที่ ๑๔ งานเพณีหว่านทานมะกรูด

งานบุญเดือนยี่ ประเพณีทำขวัญข้าว

งานบุญเดือนยี่ ประเพณีทำขวัญข้าว และปิดทองหลวงพ่อกั้ง ณ วัดใหม่ไพรมณี ตำบลเนินกุ่ม จังหวัดพิษณุโลก ประเพณีทำขวัญข้าว ถือเป็นภูมิปัญญาและวิถีชีวิตอันดีงามของพี่น้องเกษตรกรที่ปฏิบัติสืบทอดกันมา เพื่อความเป็นสิริมงคลและเป็นการขอบคุณแม่โพสพหลังฤดูกาลเก็บเกี่ยว ชาวตำบลเนินกุ่มขอเชิญร่วมงานและร่วมสืบสานวัฒนธรรมเกษตรไทยให้คงอยู่สืบไป

ภาพที่ ๑๕ งานบุญเดือนยี่ ประเพณีทำขวัญข้าว

งานเทศกาลวันของดีเมืองกล้วยตาก

จัดขึ้นระหว่าง เดือนธันวาคม-มกราคม ของทุกปี เพื่อจัดแสดงสินค้าขึ้นชื่อของอำเภอบางกระทุ่ม เช่น ผลิตจากกล้วย ผลิตภัณฑ์ชุมชนอื่นๆ ประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ณ อาคารโบราณอนุรักษ์ที่ว่าการอำเภอบางกระทุ่ม อายุกว่า ๑๐๐ ปี กิจกรรมในงานมีการประกวดธิดากล้วยตาก แข่งขันร้องเพลง ผู้นำท้องถิ่น ท้องถิ่น ประกวดผลผลิตการเกษตร จำหน่ายสินค้า และ ฯลฯ ช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจในอำเภอบางกระทุ่ม

ภาพที่ ๑๖ งานเทศกาลวันของดีเมืองกล้วยตาก

๑.๒ องค์กรและสถาบันเกษตรกร

๑) กลุ่มเกษตรกร/สถาบัน

ตารางที่ ๑๙ แสดงจำนวนและสมาชิกสถาบันเกษตรกร

ตำบล	กลุ่มส่งเสริมอาชีพ		กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร		กลุ่มยุวเกษตรกร		วิสาหกิจชุมชน		สหกรณ์		กลุ่มเกษตรกร	
	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)	แห่ง	สมาชิก (ราย)	แห่ง	สมาชิก (ราย)	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)
๑.) บางกระทุ่ม	๘	๑๘๔	๒	๕๔	๑	๒๐	๑๖	๒๔๖			๑	๑๕
๒.) บ้านไร่	๖	๑๖๘	๓	๗๖	๑	๒๐	๑๖	๑๘๕			๑	๑๕
๓.) โคกสลุด	๗	๑๙๒	๒	๔๐	๑	๒๐	๙	๑๑๔			๑	๑๕
๔.) สนามคลี	๘	๑๒๗	๑	๒๐	๑	๒๐	๑๘	๑๘๓			๑	๑๕
๕.) ท่าตาล	๘	๑๘๖	๑	๑๐	๑	๒๐	๒๓	๒๔๑			๑	๑๕
๖.) ไร่ล้อม	๔	๔๐	๑	๑๐	๑	๒๐	๖	๕๗			๑	๑๕
๗.) นครป่าหมาก	๕	๕๐	๑	๑๐	๑	๒๐	๑๙	๓๙๗			๑	๑๕
๘.) เนินกุ่ม	๘	๒๒๐	๒	๔๐	๑	๒๐	๘	๘๓			๑	๑๕
๙.) วัดตายม	๖	๖๐	๑	๑๐	๑	๒๐	๑๑	๑๑๘			๑	๑๕
รวม	๒	๕๑๐	๑๗	๓๑๔	๙	๑๘๐	๑๒๖	๑,๖๓			๑	๑๕

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอบางกระทุ่ม <https://smce.doe.go.th> , พ.ศ. ๒๕๖๙

ตารางที่ ๒๐ แสดงจำนวนผลิตภัณฑ์ที่ลงทะเบียน OTOP จำแนกตามผลิตภัณฑ์

ประเภทผลิตภัณฑ์	จำนวน
อาหาร	๑๐
เครื่องดื่ม	
ผ้า เครื่องแต่งกาย	
ของใช้/ของตกแต่ง/ของที่ระลึก	
สมุนไพรที่ไม่ใช่อาหาร	๕
รวม	๑๕

ที่มา : รายงานการวิเคราะห์ข้อมูลอำเภอ <https://otop.cdd.go.th/report>, สืบค้น พ.ศ.๒๕๖๔

ตารางที่ ๒๑ แสดงข้อมูลกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

ที่	ชื่อกลุ่ม	ที่อยู่		จำนวนสมาชิก
		หมู่ที่	ตำบล	
๑	วิสาหกิจชุมชนแม่บ้านเกษตรกรบ้านเกาะคู หมู่ที่ ๓ ตำบลบางกระทู้	๓	ต.บางกระทู้	๑๗
๒	วิสาหกิจชุมชนแปรรูปไม้เกาะคู	๓	ต.บางกระทู้	๙
๓	วิสาหกิจชุมชนแปลงใหญ่ข้าวกลุ่มผลิตข้าวขาวดอกมะลิ ๑๐๕ บ้านแหลมพระธาตุ หมู่ ๙ ตำบลนครป่าหมาก	๙	ต.บางกระทู้	๓๖
๔	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเกษตรกรทำนาบ้านบางกระทู้ใน หมู่ ๖	๖	ต.บางกระทู้	๕๐
๕	วิสาหกิจชุมชนโกก้าสองแคว	๓	ต.บางกระทู้	๘
๖	วิสาหกิจชุมชนแม่บ้านเกษตรกรบ้านบึงเวียน หมู่ที่ ๗ ตำบลบางกระทู้	๗	ต.บางกระทู้	๑๓
๗	วิสาหกิจชุมชนศูนย์ข้าวพันธุ์ดี นครป่าหมาก	๘	ต.บางกระทู้	๒๐
๘	วิสาหกิจชุมชนกล้วยตากวิเชียร	๒	ต.บางกระทู้	๗
๙	วิสาหกิจชุมชนกล้วยตากแม่สุณีย์	๓	ต.บางกระทู้	๗
๑๐	วิสาหกิจชุมชนเป็นหนึ่งในเมล่อนฟาร์ม	๓	ต.บางกระทู้	๘
๑๑	วิสาหกิจชุมชนกล้วยตากแม่โสม	๑	ต.บางกระทู้	๘
๑๒	วิสาหกิจชุมชนละเอียดไวนไทย	๑	ต.บางกระทู้	๗
๑๓	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผู้ผลิตกล้วยตากมะลิอ่อง บ้านเกาะคู หมู่ ๓ กลุ่มที่ ๑	๓	ต.บางกระทู้	๑๑
๑๔	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านแม่เทียบ	๑	ต.บางกระทู้	๑๕
๑๕	วิสาหกิจชุมชนครัวปลอดสาร อาหารปลอดภัย	๓	ต.บางกระทู้	๒๓
๑๖	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเลี้ยงโคบ้านเกาะคู	๓	ต.บางกระทู้	๗
๑๗	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มจักสานบ้านไร่	๖	ต.บ้านไร่	๑๓
๑๘	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเย็บผ้าจามจรี	๖	ต.บ้านไร่	๗
๑๙	วิสาหกิจชุมชนดาวอินคาบ้านไร่	๕	ต.บ้านไร่	๑๑
๒๐	วิสาหกิจชุมชนสวนมะนาวบางกระทู้	๙	ต.บ้านไร่	๗
๒๑	วิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์พัฒนาฝีมือ หมู่ที่ ๕	๕	ต.บ้านไร่	๑๒
๒๒	วิสาหกิจชุมชนพืชและสมุนไพร	๕	ต.บ้านไร่	๑๒
๒๓	วิสาหกิจชุมชนภูมิผลสมุนไพร	๕	ต.บ้านไร่	๙
๒๔	วิสาหกิจชุมชนไข่เค็มกะทิบ้านวัดขวาง	๗	ต.บ้านไร่	๑๖
๒๕	วิสาหกิจชุมชนเกษตรบ้านไร่พอเพียง หมู่ ๖	๖	ต.บ้านไร่	๙

ตารางที่ ๒๑ แสดงข้อมูลกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

ที่	ชื่อกลุ่ม	ที่อยู่		จำนวนสมาชิก
		หมู่ที่	ตำบล	
๒๖	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเกษตรกรพัฒนา หมู่ ๔	๔	ต.บ้านไร่	๗
๒๗	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเกษตรกรรมมี หมู่ ๔	๔	ต.บ้านไร่	๗
๒๘	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเย็บผ้าริมชล	๖	ต.บ้านไร่	๗
๒๙	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเย็บผ้าสมหวัง	๖	ต.บ้านไร่	๗
๓๐	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มตัดเย็บเสื้อผ้า ,ผ้าห่มนมบ้านวัดใหม่	๖	ต.บ้านไร่	๗
๓๑	วิสาหกิจชุมชนข้าวพันธุ์ศรีบ้านไร่	๕	ต.บ้านไร่	๓๖
๓๒	วิสาหกิจชุมชนศูนย์ข้าวชุมชนบ้านวัดขวาง หมู่ที่ ๔	๔	ต.บ้านไร่	๑๘
๓๓	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปน้ำพริก หมู่ที่ ๒ ตำบลโคกสลด	๒	ต.โคกสลด	๑๐
๓๔	วิสาหกิจชุมชนวังตาบัวเฟอร์นิเจอร์	๘	ต.โคกสลด	๗
๓๕	วิสาหกิจชุมชนบ้านหัวถนนหมู่ ๑๐ ตำบลโคกสลด	๑๐	ต.โคกสลด	๑๒
๓๖	วิสาหกิจชุมชนข้าวพันธุ์ดีบ้านโคกสลด หมู่ ๗	๗	ต.โคกสลด	๔๕
๓๗	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผู้ปลูกพืชสวนเชิงเศรษฐกิจพอเพียง	๘	ต.โคกสลด	๑๑
๓๘	วิสาหกิจชุมชนดอกไม้ประดิษฐ์โคกสลด	๑๐	ต.โคกสลด	๘
๓๙	วิสาหกิจชุมชนแปรรูปเกษตรอินทรีย์บางกระทุ่ม	๙	ต.โคกสลด	๗
๔๐	วิสาหกิจชุมชนปลาทบิทมสามัคคี	๑๐	ต.โคกสลด	๗
๔๑	วิสาหกิจชุมชนรุ่งเรืองค้าไม้	๑๐	ต.โคกสลด	๗
๔๒	วิสาหกิจชุมชนเลี้ยงวัวแม่พันธุ์ หมู่ ๖ ตำบลสนามคลี	๖	ต.สนามคลี	๗
๔๓	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเลี้ยงโคแม่พันธุ์ หมู่ ๔ ตำบลสนามคลี	๔	ต.สนามคลี	๗
๔๔	วิสาหกิจชุมชนเลี้ยงโคขุน หมู่ ๖ ต.สนามคลี	๖	ต.สนามคลี	๗
๔๕	วิสาหกิจชุมชนเลี้ยงปลากดคัง หมู่ ๒ ตำบลสนามคลี	๒	ต.สนามคลี	๗
๔๖	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตภัณฑ์ตัดเย็บจากผ้า ตำบลสนามคลี	๖	ต.สนามคลี	๗
๔๗	วิสาหกิจชุมชนขนมไทยสนามคลี	๕	ต.สนามคลี	๗
๔๘	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผักมีบุญปลอดภัยสนามคลี หมู่ ๖	๖	ต.สนามคลี	๒๐
๔๙	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มตัดเย็บเสื้อผ้าสำเร็จรูป หมู่ ๕ ตำบลสนามคลี	๕	ต.สนามคลี	๗
๕๐	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเลี้ยงปลากดคังกระซัง หมู่ ๔ ตำบลสนามคลี	๔	ต.สนามคลี	๙
๕๑	วิสาหกิจชุมชนแปรรูปกล้วยบ้านสนามคลี หมู่ ๒	๒	ต.สนามคลี	๗
๕๒	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตพริกขอส หมู่ ๓ ตำบลสนามคลี	๓	ต.สนามคลี	๑๓
๕๓	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผู้เลี้ยงสุกรบ้านสนามคลี หมู่ที่ ๑	๑	ต.สนามคลี	๗
๕๔	วิสาหกิจชุมชนแปรรูปมะยงชิดและเมล่อนบ้านสนามคลี	๒	ต.สนามคลี	๘
๕๕	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชน	๔	ต.สนามคลี	๙
๕๖	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มสมุนไพรพื้นบ้านสนามคลี	๔	ต.สนามคลี	๘
๕๗	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มสมุนไพร	๕	ต.สนามคลี	๗
๕๘	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มอนุรักษ์ควายไทยสนามคลี	๒	ต.สนามคลี	๑๐
๕๙	วิสาหกิจชุมชนธนาคารต้นไม้ตำบลสนามคลี	๑	ต.สนามคลี	๔๑
๖๐	วิสาหกิจชุมชนเพาะพันธุ์กล้วยบ้านทุ่งน้อย	๘	ต.ท่าตาล	๘
๖๑	วิสาหกิจชุมชนเลี้ยงโคบ้านบางผี	๑	ต.ท่าตาล	๗
๖๒	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเลี้ยงนกกระทาแบบครบวงจรบ้านท่าตาล	๒	ต.ท่าตาล	๘
๖๓	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผู้ผลิตและแปรรูปข้าวปลอดสารพิษ บ้านทุ่งน้อย ตำบลท่าตาล อำเภอบางกระทุ่ม	๘	ต.ท่าตาล	๒๕

ตารางที่ ๒๑ แสดงข้อมูลกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

ที่	ชื่อกลุ่ม	ที่อยู่		จำนวนสมาชิก
		หมู่ที่	ตำบล	
๖๔	วิสาหกิจชุมชนบ้านเนินสะอาดไร่นาสวนผสม	๗	ต.ท่าศาลา	๒๙
๖๕	วิสาหกิจชุมชนวิถีกะตกรชุมชน	๗	ต.ท่าศาลา	๒๓
๖๖	วิสาหกิจชุมชนการทำนาแผนใหม่ หมู่ ๖	๖	ต.ท่าศาลา	๘
๖๗	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มชาวนาทำดินแดง	๖	ต.ท่าศาลา	๗
๖๘	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มข้าวโพดหวานหลงรักทำดินแดง	๖	ต.ท่าศาลา	๙
๖๙	วิสาหกิจชุมชนเกษตรผสมผสานทุ่งแสงตะวัน	๘	ต.ท่าศาลา	๑๕
๗๐	วิสาหกิจชุมชนดอกอัญชัญม่วงก้าวหน้า	๘	ต.ท่าศาลา	๙
๗๑	วิสาหกิจชุมชนสมุนไพรโก้น หมู่ ๙ ตำบลท่าศาลา	๙	ต.ท่าศาลา	๗
๗๒	วิสาหกิจชุมชนไทยอินคาท่าศาลา	๒	ต.ท่าศาลา	๘
๗๓	วิสาหกิจชุมชนเพาะพันธุ์กล้วยไม้ป่าไม้หายากและพืชเศรษฐกิจ ตำบลท่าศาลา	๘	ต.ท่าศาลา	๖
๗๔	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปอาหารสมุนไพรบำรุงกำลัง	๖	ต.ท่าศาลา	๑๑
๗๕	วิสาหกิจชุมชนขันโตกท่าศาลา	๕	ต.ท่าศาลา	๑๐
๗๖	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเกษตรผสมผสานแปรรูปบ้านทำดินแดง	๖	ต.ท่าศาลา	๘
๗๗	วิสาหกิจชุมชนเลี้ยงโคหนองชุมแสง	๑	ต.ท่าศาลา	๗
๗๘	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มชาวนาบ้านวังสาร	๕	ต.ท่าศาลา	๗
๗๙	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเห็ดดอกนางฟ้า	๘	ต.ท่าศาลา	๑๐
๘๐	วิสาหกิจชุมชนแปรรูปผลิตภัณฑ์จากไม้และเส้นพลาสติก	๖	ต.ท่าศาลา	๙
๘๑	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มชาวนาพัฒนา หมู่ ๖	๖	ต.ท่าศาลา	๒
๘๒	วิสาหกิจชุมชนเกษตรบ้านทำดินแดง	๖	ต.ท่าศาลา	๘
๘๓	วิสาหกิจชุมชนกองทุนเลี้ยงสุกร หมู่ ๙ ตำบลไผ่ล้อม	๙	ต.ไผ่ล้อม	๑๐
๘๔	วิสาหกิจชุมชนกองทุนเลี้ยงสุกร ๒	๙	ต.ไผ่ล้อม	๑๐
๘๕	วิสาหกิจชุมชนบ้านสมุนไพรบึงช้าง	๑๐	ต.ไผ่ล้อม	๑๓
๘๖	วิสาหกิจชุมชนกองทุนช่วยเหลือผู้ยากลำบาก อำเภอบางกระทุ่ม	๗	ต.ไผ่ล้อม	๘
๘๗	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มชาวนาบ้านทำนา	๔	ต.ไผ่ล้อม	๙
๘๘	วิสาหกิจชุมชนสารปรับปรุงบำรุงดินนายไผ่ล้อม	๑๐	ต.ไผ่ล้อม	๗
๘๙	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มธุรกิจเลี้ยงโคขุน หมู่ที่ ๑๑ ตำบลนครป่าหมาก	๑๑	ต.นครป่าหมาก	๗
๙๐	วิสาหกิจชุมชนโคเนื้อบ้านดงพยอม	๑๑	ต.นครป่าหมาก	๗
๙๑	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเลี้ยงวัวพันธุ์พื้นเมือง	๒	ต.นครป่าหมาก	๗
๙๒	วิสาหกิจชุมชนหมู่ ๖ พัฒนาสุกรไทย	๖	ต.นครป่าหมาก	๗
๙๓	วิสาหกิจชุมชนเลี้ยงโค หมู่ที่ ๑ บ้านบึงลำ	๑	ต.นครป่าหมาก	๗
๙๔	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มทำนาข้าวขาวดอกมะลิ ๑๐๕ ดงขี้พุก	๙	ต.นครป่าหมาก	๑๐
๙๕	วิสาหกิจชุมชนผู้ปลูกข้าว ม.๑๐	๑๐	ต.นครป่าหมาก	๑๑
๙๖	วิสาหกิจชุมชนผลิตปุ๋ยอัดเม็ดชีวภาพบ้านแหลมพระธาตุ	๙	ต.นครป่าหมาก	๘
๙๗	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเลี้ยงหมู หมู่ที่ ๒ ตำบลนครป่าหมาก	๒	ต.นครป่าหมาก	๗
๙๘	วิสาหกิจชุมชนพัฒนาควายไทยนครป่าหมาก วัดตายม	๗	ต.นครป่าหมาก	๑๑
๙๙	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มอนุรักษ์และพัฒนาควายไทย	๑๒	ต.นครป่าหมาก	๓๗
๑๐๐	วิสาหกิจชุมชนโครงการเลี้ยงสุกร	๖	ต.นครป่าหมาก	๗
๑๐๑	วิสาหกิจชุมชนศูนย์ข้าวชุมชน ม.๙	๙	ต.นครป่าหมาก	๒๒
๑๐๒	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผลิตข้าวปลอดสารพิษบ้านบางกระน้อย	๒	ต.นครป่าหมาก	๖๒

ตารางที่ ๒๑ แสดงข้อมูลกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

ที่	ชื่อกลุ่ม	ที่อยู่		จำนวนสมาชิก
		หมู่ที่	ตำบล	
๑๐๓	วิสาหกิจชุมชนเฟอร์นิเจอร์ไม้กลึง ม.๑๒ ต.นครป่าหมาก	๑๒	ต.นครป่าหมาก	๑๐
๑๐๔	วิสาหกิจชุมชนผู้ผลิตอ้อยอำเภอบางกระพุ่ม	๕	ต.นครป่าหมาก	๑๔๒
๑๐๕	วิสาหกิจชุมชนร่วมใจพัฒนาควายไทย	๑๒	ต.นครป่าหมาก	๙
๑๐๖	วิสาหกิจชุมชนศูนย์ข้าวชุมชนบ้านโกรกเกรง หมู่ ๗ ต.นครป่าหมาก	๗	ต.นครป่าหมาก	๙
๑๐๗	วิสาหกิจชุมชนศูนย์ข้าวชุมชนข้าวหอมคุณภาพ	๙	ต.นครป่าหมาก	๑๗
๑๐๘	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มสตรีแม่บ้านจักสาน หมู่ ๑๑ ตำบลเนินกุ่ม	๑๑	ต.เนินกุ่ม	๙
๑๐๙	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มร่วมใจพัฒนาเกษตรกร ๒ หมู่ ๓	๓	ต.เนินกุ่ม	๑๓
๑๑๐	วิสาหกิจชุมชนเกษตรกรที่มีศักยภาพความพร้อมในการเลี้ยงโคขุน หมู่ ๒ ต.เนินกุ่ม	๒	ต.เนินกุ่ม	๗
๑๑๑	วิสาหกิจชุมชนเนินกุ่มเกษตรอินทรีย์	๑	ต.เนินกุ่ม	๑๐
๑๑๒	วิสาหกิจชุมชนกล้วยอบน้ำผึ้งเนินกุ่ม	๕	ต.เนินกุ่ม	๑๐
๑๑๓	วิสาหกิจชุมชนกล้วยตากบุปผา	๔	ต.เนินกุ่ม	๑๒
๑๑๔	วิสาหกิจชุมชนเลี้ยงกระบือบ้านหนองกลด	๙	ต.เนินกุ่ม	๑๕
๑๑๕	วิสาหกิจชุมชนเมืองหมักพิศโลก	๑๑	ต.เนินกุ่ม	๗
๑๑๖	วิสาหกิจชุมชนผู้เลี้ยงสุกร หมู่ที่ ๔ ตำบลวัดตายม	๔	ต.วัดตายม	๑๕
๑๑๗	วิสาหกิจชุมชนตลาดนัดโค-กระบือ ตำบลวัดตายม-เนินกุ่ม	๘	ต.วัดตายม	๑๖
๑๑๘	วิสาหกิจชุมชนเลี้ยงโคเนื้อบ้านดงอีโอง	๒	ต.วัดตายม	๑๒
๑๑๙	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผู้เลี้ยงโค-กระบือ หมู่ ๘ ตำบลวัดตายม	๘	ต.วัดตายม	๑๑
๑๒๐	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มผู้ผลิตสุกรครบวงจร หมู่ ๗ ตำบลวัดตายม	๗	ต.วัดตายม	๗
๑๒๑	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกข้าว หมู่ ๕ ต.วัดตายม	๕	ต.วัดตายม	๘
๑๒๒	วิสาหกิจชุมชนบ้านโคกสนั่น บพ.๑๕	๘	ต.วัดตายม	๑๒
๑๒๓	วิสาหกิจชุมชนศูนย์ข้าวชุมชน หมู่ ๒	๒	ต.วัดตายม	๑๐
๑๒๔	วิสาหกิจชุมชนบ้านโคกสนั่น บพ.๑๓	๘	ต.วัดตายม	๗
๑๒๕	วิสาหกิจชุมชนเกษตรกรร่วมใจวัดตายม หมู่ ๑	๑	ต.วัดตายม	๑๒
๑๒๖	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเกษตรพอเพียงวัดตายม	๘	ต.วัดตายม	๘

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอบางกระพุ่ม,พ.ศ. ๒๕๖๙

<https://smce.doe.go.th>

๒) ศูนย์เรียนรู้และเครือข่าย

(๑) อาสาสมัครเกษตร

ตารางที่ ๒๒ แสดงจำนวนอาสาสมัครเกษตร

ตำบล	หน่วยงาน /อาสาสมัครเกษตร (ราย)								
	อาสาสมัคร ฝนหลวง	ครูบุญชี อาสา	ประมง อาสา	อาสา ปศุสัตว์	หมอดิน อาสา	เกษตร หมู่บ้าน	สหกรณ์	เศรษฐกิจ การเกษตร	อาสาสมัคร ชลประทาน
ท่าตาล	๐	๐	๐	๔	๙	๙	๐	๐	๐
บางกระทุ่ม	๑	๓	๑	๒	๙	๙	๑	๐	๐
โคกสลด	๐	๓	๒	๐	๑๐	๑๐	๐	๐	๑
สนามคลี	๐	๐	๓	๒	๖	๖	๐	๐	๑
บ้านไร่	๐	๑	๐	๑	๑๐	๑๐	๑	๑	๒
เนินกุ่ม	๐	๐	๓	๕	๑๑	๑๑	๐	๐	๐
นครป่าหมาก	๐	๕	๑	๔	๑๓	๑๓	๐	๐	๒
วัดตายม	๐	๑	๐	๔	๙	๙	๐	๐	๒
ไผ่ล้อม	๐	๐	๐	๓	๑๑	๑๑	๐	๐	๐
รวม	๑	๑๓	๑๐	๒๕	๘๘	๘๘	๒	๑	๘

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอบางกระทุ่ม,สำนักงานประมงอำเภอบางกระทุ่ม,สำนักงานปศุสัตว์อำเภอบางกระทุ่ม,กรมพัฒนาที่ดิน, (<https://asa-center.doae.go.th/report-๒> ,พ.ศ.๒๕๖๕ ปรับปรุง วันที่ ๒๕ ม.ค. ๖๗)

(๒) ปราชญ์ชาวบ้าน

อำเภอบางกระทุ่ม มีปราชญ์ชาวบ้านภายใต้โครงการเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่ โดยยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งการดำเนินการโครงการได้คัดเลือกปราชญ์ชาวบ้านเป็นผู้ดำเนินการถ่ายทอดองค์ความรู้ตามวิถีของปราชญ์แต่ละคน จำนวน๒.... คน

ตารางที่ ๒๓ แสดงข้อมูลปราชญ์ชาวบ้าน

ตำบล	จำนวน (ราย)	องค์ความรู้ด้าน
นครป่าหมาก	๑	ข้าว
รวม	๑	

ที่มา : ประกาศจังหวัดพิษณุโลก , พ.ศ. ๒๕๖๐

(๓) ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร

ตารางที่ ๒๔ แสดงข้อมูลศูนย์หลักและศูนย์เครือข่ายของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร

บัญชีรายชื่อเครือข่ายศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)				
ที่	ชื่อศูนย์เครือข่าย	เทคโนโลยีเด่น	หมู่	ตำบล
๑	ศูนย์เรียนรู้ไร่ของพ่อ	การใส่ปุ๋ยไปพร้อมระบบน้ำ/การขยายพันธุ์พืช	๙	วัดตายม
๒	ศูนย์เรียนรู้การผลิตข้าวครบวงจร	ศูนย์เรียนรู้การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวครบวงจร	๒	นครป่าหมาก
๓	ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนบ้านบึงเวียน	ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ศจช.)	๗	บางกระทุ่ม
๔	ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนบ้านโงกกลาง	ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ศจช.)	๗	โคกสลุด
๕	ศูนย์เรียนรู้บ้านสวนอ้อย	ศูนย์เรียนรู้ไม้ค่าทางเศรษฐกิจ	๘	ท่าตาล
๖	ศูนย์เรียนรู้บ้านย่านยาว	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง	๓	โคกสลุด
๗	ศูนย์เรียนรู้บ้านโคกสลุด	ศูนย์เรียนรู้การปลูกผักปลอดภัย	๓	บ้านไร่
๘	ศูนย์เรียนรู้บ้านเนินกุ่ม	ศูนย์เรียนรู้ด้านเกษตรผสมผสาน/เศรษฐกิจพอเพียง (ปุ๋ยชีวภาพ ฮอโมนพืช ผักปลอดภัย)	๖	เนินกุ่ม
๙	ศูนย์เครือข่ายสมุนไพรอำเภอบางกระทุ่ม	ศูนย์เครือข่ายสมุนไพร	๑	บางกระทุ่ม
๑๐	ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนบ้านแหลมพระธาตุ	ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ศจช.)และเมล็ดพันธุ์ข้าว	๙	นครป่าหมาก
๑๑	วิสาหกิจชุมชนปลูกผักปลอดภัยมีบุญ	ศูนย์เรียนรู้การปลูกผักปลอดภัย	๖	สนามคลี
๑๒	กลุ่มรวมผลิตภัณฑ์เกษตรแปรรูป	ศูนย์เรียนรู้ผลิตภัณฑ์จากแปรรูปกล้วย	๕	บ้านไร่
๑๓	ศูนย์เรียนรู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	ศูนย์เรียนรู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ(จระเข้)	๕	บ้านไร่
๑๔	ศูนย์เรียนรู้ด้านประมงตำบลบางกระทุ่ม	ศูนย์เรียนรู้ด้านประมงและแปรรูป	๑	บางกระทุ่ม
๑๕	ศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน (ศดปช.) บ้านสนามคลี	ศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน (ศดปช.)	๖	สนามคลี
๑๖	ศูนย์เรียนรู้ด้านปศุสัตว์บ้านท่าดินแดง	ศูนย์เรียนรู้ด้านปศุสัตว์	๖	ท่าตาล
๑๗	ศูนย์เรียนรู้การเกษตรบ้านไร่หนองหนองหญ้าเศรษฐกิจพอเพียง	ศูนย์เรียนรู้ด้านเกษตรผสมผสาน	๙	บ้านไร่
๑๘	ศูนย์เรียนรู้ชุมชนต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิต (CLM) (โคกหนองนาโมเดล)	ศูนย์เรียนรู้โคกหนองนาโมเดล	๒	ไผ่ล้อม
๑๙	ศูนย์เรียนรู้โคกหนองนาบ้านแม่เตียบ	ศูนย์เรียนรู้โคกหนองนาโมเดล	๑	บางกระทุ่ม
๒๐	ศูนย์เรียนรู้ธนาคารกาแฟ ไร่นาสวนผสม	ศูนย์เรียนรู้ด้านเกษตรผสมผสาน ศูนย์เรียนรู้การลดต้นทุนอาหารสัตว์ด้วยแมลง BSF สวนผักสมุนไพร	๗	ท่าตาล
๒๑	ศูนย์เรียนรู้บ้านสวนพุด	ศูนย์เรียนรู้ประกอบรถไฟฟ้า แบตเตอรี่ บ้านดิน แฉ่งโซล่าเซลล์	๘	ท่าตาล
๒๒	ศูนย์เรียนรู้สวนเกษตรบ้านโงกกลาง	ศูนย์เรียนรู้ด้านเกษตรผสมผสาน	๗	โคกสลุด
๒๓	ศูนย์เรียนรู้เมืองหมัก พืชโลก	ศูนย์เรียนรู้จุลินทรีย์โปรไบโอติกส์ และ การทำธุรกิจ Start Up	๑๑	เนินกุ่ม
๒๔	ศูนย์เรียนรู้เป็นหนึ่งเมล็ดพันธุ์	ศูนย์เรียนรู้ด้านพืชผัก (มะเขือเทศทาส)	๓	บางกระทุ่ม

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอบางกระทุ่ม, พ.ศ. ๒๕๖๙

(๔) กลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่

อำเภอบางกระทุ่ม มีกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่ จำนวน๑๕... กลุ่ม ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ ๒๕ แสดงข้อมูลกลุ่มแปลงใหญ่

ที่	แปลง ใหญ่ (ปี พ.ศ.)	ตำบล	ชื่อแปลงใหญ่	ชนิดพืช	จำนวน สมาชิก (คน)	จำนวน พื้นที่ (ไร่)
๑	๒๕๖๐	บางกระทุ่ม	แปลงใหญ่กล้วยน้ำว้าตำบลบางกระทุ่ม อำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก	กล้วย น้ำว้า	๓๐	๓๘๙
๒	๒๕๖๐	ท่าตาล	แปลงใหญ่ข้าว ข้าวอินทรีย์บ้านทุ่งน้อย อำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก	ข้าว	๓๐	๗๖๑
๓	๒๕๖๑	นครป่าหมาก	แปลงใหญ่ข้าว กลุ่มผลิตข้าวขาวดอกมะลิ ๑๐๕ บ้านแหลมพระธาตุ ต.นครป่าหมาก อ.บางกระทุ่ม จ.พิษณุโลก	ข้าว	๔๑	๑,๖๑๐
๔	๒๕๖๑	บางกระทุ่ม	แปลงใหญ่ข้าว กลุ่มแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรข้าว ชุมชนตำบลบางกระทุ่ม/กลุ่มเกษตรกรร่วมใจพัฒนา หมู่ ๑ (บ้านแม่เทียบ) อ.บางกระทุ่ม จ.พิษณุโลก	ข้าว	๓๐	๕๘๙.๕๐
๕	๒๕๖๑	บางกระทุ่ม	แปลงใหญ่ข้าว กลุ่มเกษตรกรทำนาบ้านบางกระทุ่ม ในหมู่ที่ ๖ ต.บางกระทุ่ม อ.บางกระทุ่ม จ.พิษณุโลก	ข้าว	๔๕	๕๖๔
๖	๒๕๖๒	นครป่าหมาก	แปลงใหญ่ข้าวบางกระทุ่มน้อยนครป่าหมาก ม.๒ ต.นครป่าหมาก อ.บางกระทุ่ม จ.พิษณุโลก	ข้าว	๖๒	๑,๒๘๖
๗	๒๕๖๓	บ้านไร่	แปลงใหญ่ข้าวพันธุ์ดีศรีบ้านไร่ ม.๕ ต.บ้านไร่ อ.บางกระทุ่ม จ.พิษณุโลก	ข้าว	๓๕	๖๘๑
๘	๒๕๖๓	โคกสลุด	แปลงใหญ่ข้าวพันธุ์ดีบ้านโคกสลุด ม.๗ ต.โคกสลุด อ.บางกระทุ่ม จ.พิษณุโลก	ข้าว	๔๖	๕๘๖
๙	๒๕๖๓	นครป่าหมาก	แปลงใหญ่กระบือ กลุ่มอนุรักษ์และพัฒนาควายไทยอำเภอ บางกระทุ่ม ม.๑๒ ต.นครป่าหมาก อ.บางกระทุ่ม จ.พิษณุโลก	กระบือ	๔๐	๒๔๖
๑๐	๒๕๖๔	นครป่าหมาก	แปลงใหญ่อ้อย ผู้ผลิตอ้อยตำบลนครป่าหมาก อำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก	อ้อย	๓๐	๕๕๑
๑๑	๒๕๖๕	ไผ่ล้อม	แปลงใหญ่อ้อยตำบลไผ่ล้อม อ.บางกระทุ่ม จ.พิษณุโลก	อ้อย	๓๙	๔๕๔
๑๒	๒๕๖๖	วัดตายม	แปลงใหญ่ข้าวคุณภาพ ม.๘ สามชุมชน ต.วัดตายม อ.บางกระทุ่ม จ.พิษณุโลก	ข้าว	๓๓	๖๑๔
๑๓	๒๕๖๖	ท่าตาล	แปลงใหญ่ข้าวโพดหวานหลงรักทำดินแดง ม.๖ ต.ท่าตาล อ.บางกระทุ่ม จ.พิษณุโลก	ข้าวโพด หวาน	๓๙	๒๓๐.๗๕
๑๔	๒๕๖๖	ท่าตาล	แปลงใหญ่ข้าวโพดหวานบ้านเนินสะอาด ม.๗ ต.ท่าตาล อ.บางกระทุ่ม จ.พิษณุโลก	ข้าวโพด หวาน	๓๐	๒๕๘.๕๐
๑๕	๒๕๖๗	สนามคลี	แปลงใหญ่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์บ้านสนามคลี ต.สนามคลี อ.บางกระทุ่ม จ.พิษณุโลก	ข้าวโพด เลี้ยงสัตว์	๓๖	๔๒๘

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอบางกระทุ่ม,พ.ศ. ๒๕๖๙

บทที่ ๒

การวิเคราะห์สถานการณ์การเกษตรของอำเภอ

๑. ข้อมูลประกอบการวิเคราะห์พื้นที่ของอำเภอ

สินค้าเกษตรที่สำคัญ ชนิดสินค้า ข้าว

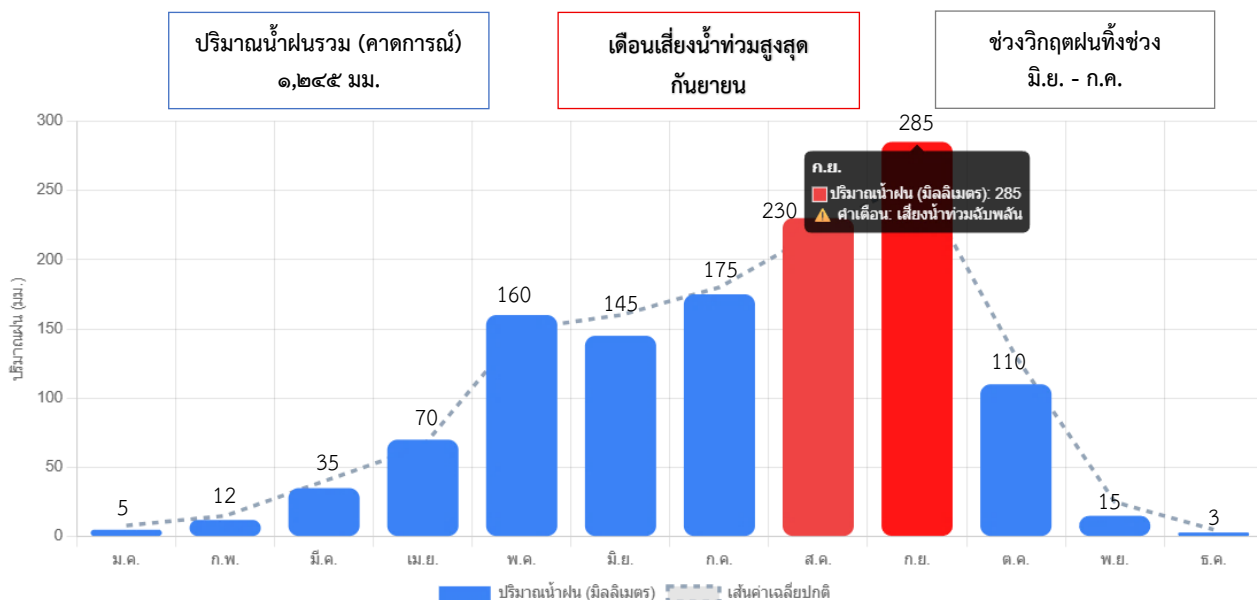
๑.๑ แหล่งน้ำหลัก

[✓] น้ำฝน [✓]ชลประทาน [✓] บ่อน้ำบาดาล [✓] แหล่งน้ำธรรมชาติอื่น ๆ (ระบุ).....

๑) น้ำฝน

อำเภอบางกระทุ่ม มีลักษณะภูมิอากาศแบบสะวันนา (Aw) โดยมีสถิติที่สำคัญดังนี้

- ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยรายปี: ประมาณ ๑,๑๐๐ - ๑,๓๐๐ มิลลิเมตรต่อปี
- จำนวนวันที่ฝนตก: เฉลี่ยประมาณ ๙๐ - ๑๐๕ วันต่อปี
- ช่วงเดือนที่มีฝนชุกที่สุด: เดือนสิงหาคมและกันยายน (มักประสบปัญหาน้ำท่วมขังในพื้นที่ลุ่มต่ำ)
- ช่วงฝนทิ้งช่วง: มักเกิดในช่วงปลายเดือนมิถุนายนถึงกลางเดือนกรกฎาคม (ส่งผลกระทบต่อตรงต่อนาข้าวในเขตน้ำฝน)

ภาพที่ ๑๗ สถิติและคาดการณ์ปริมาณน้ำฝน ปี ๒๕๖๘ อำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก
ที่มา: คาดการณ์เชิงสถิติอ้างอิงกรมอุตุนิยมวิทยา และคลังข้อมูลน้ำแห่งชาติ (สสน.)

ตารางที่ ๒๖ ปฏิทินเตือนภัยน้ำฝน ๒๕๖๘

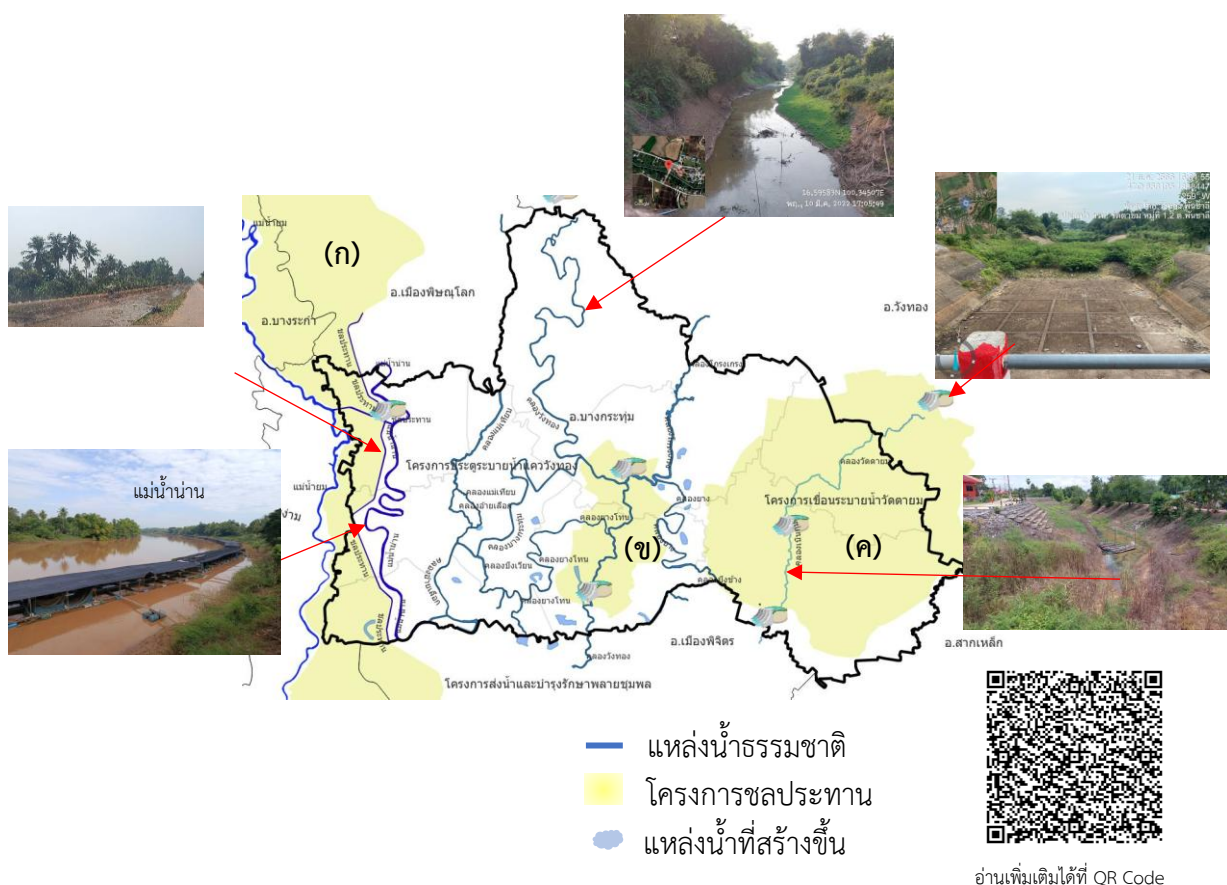
ม.ค.-มี.ค.	เม.ย.-มิ.ย.	ก.ค.-ส.ค.	ก.ย.-ต.ค.
แล้งจัด	ฝนเริ่มมา / ฝนทิ้งช่วง	ฝนชุก / น้ำหลาก	เฝ้าระวังน้ำท่วม!
จัดการน้ำในนา / เตรียมดิน		เร่งใส่ปุ๋ยบำรุง	เก็บเกี่ยวพืชน้ำ

๒) ชลประทาน

(ก) โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาพลาญชุมพล ครอบคลุมพื้นที่ หมู่ ๒,๓,๔,๖,๘,๑๐ ตำบลบ้านไร่ หมู่ ๒,๓,๕,๖,๑๐ ต.โคกสลอด หมู่ ๒,๔,๖ ต.สนามคลี เขตชลประทานจะอยู่ฝั่งตะวันตกของอำเภอบางกระพุ่ม ระยะทางรวม ๑๔.๒๘ กิโลเมตร

(ข) โครงการประตูระบายน้ำแคววังทอง ครอบคลุมพื้นที่ หมู่ ๑,๒,๓,๔,๕,๖,๗,๘ ตำบลท่าตาล หมู่ ๒,๓,๔,๕,๑๒ ตำบลนครป่าหมาก และ หมู่ ๒,๔,๕,๖,๗,๘,๙,๑๑ ตำบลไผ่ล้อม

(ค) โครงการเขื่อนระบายน้ำวัดตายม ครอบคลุมพื้นที่ ตำบลวัดตายม และตำบลเนินกุ่ม ต.ลิ่ง เป็นพื้นที่ทางน้ำหลักเพื่อการระบายน้ำ (ล.ร.) เพื่อใช้เป็นที่รองรับน้ำหลากจากน้ำท่าผิวดินและน้ำท่วมจากน้ำล้น ให้สามารถระบายหรือไหลผ่านได้ รองรับมาตรการป้องกันบรรเทาสถานการณ์เกี่ยวกับทรัพยากรน้ำกรณีฉุกเฉิน และรองรับการพัฒนาปรับปรุงประสิทธิภาพการการระบายน้ำของพื้นที่ทางน้ำหลักที่อาจมีขึ้นในอนาคต บรรเทา อุทกภัย และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ พื้นที่ประมาณ ๒๐,๐๐๐ ไร่ กั้นคลองกว้าง ๑๒.๐๐ เมตร ลึกเฉลี่ยประมาณ ๔.๐๐ เมตร ใช้ลาดด้านข้าง ๑:๑.๕

ภาพที่ ๑๘ แสดงเขตชลประทานและเส้นทางน้ำ ในพื้นที่อำเภอบางกระพุ่ม จังหวัดพิษณุโลก
 (ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอบางกระพุ่ม พ.ศ. ๒๕๖๘)

อำเภอบางกระทุ่ม มีศักยภาพในการผลิตข้าวเจ้าสูง เป็นพื้นที่ราบลุ่ม ดินอุดมสมบูรณ์ ปลูกข้าวได้เกือบทุกชนิด มีพื้นที่เขตชลประทานที่มีน้ำตลอดปีครอบคลุมเพียง ๓ ตำบล (ตำบลบ้านไร่ ตำบลโคกสลด ตำบลสนามคลี) ส่วนตำบลอื่นๆ ที่อยู่ในพื้นที่ชลประทานแต่ไม่มีน้ำสนับสนุน (ตำบลท่าตาล ตำบลนครป่าหมาก ตำบลไผ่ล้อม) ทำนาได้ ๒-๓ ครั้ง/ปี โดยใช้น้ำบาดาล ส่วนตำบลวัดตายม และตำบลเนินกุ่ม อยู่ในพื้นที่ชลประทานแต่ไม่มีน้ำสนับสนุนเช่นกัน เป็นพื้นที่เสี่ยงแล้งทุกปี ทำนาได้เพียงปีละ ๑ ครั้ง (น่าน้ำฝน) มีส่วนน้อยใช้น้ำบาดาล

ระบบสารสนเทศการผลิตทางการเกษตร				
นางสาวณัฐพานิ แสงสุวรรณ อ.บางกระทุ่ม จ.พิษณุโลก เมนูหลัก หน้าแรก บันทึกข้อมูล รายงาน ข้อมูลการใช้ที่ดิน เนื้อที่ชลประทาน เอกสารดาวน์โหลด นิยาม เว็บไซต์ คำขอเพิ่มพืช/แมลงที่ไม่มีในระบบ © 2023 กรมส่งเสริมการเกษตร Version: 3.0.0 - 1.10.214.102				
เนื้อที่ชลประทาน				
พิษณุโลก บางกระทุ่ม (ทุกตำบล) ส่งออกไฟล์ XLS ส่งออกไฟล์ PDF				
ทั้งประเทศ > จ.พิษณุโลก > อ.บางกระทุ่ม				
#	ตำบล	ขอบเขตพื้นที่ (ไร่)	พื้นที่ในเขตชลประทาน (ไร่)	พื้นที่นอกเขตชลประทาน (ไร่)
1	บางกระทุ่ม	20,691		20,691
2	บ้านไร่		3,930	13,766
3	โคกสลด		2,446	10,136
4	สนามคลี		4,179	11,431
5	ท่าตาล		10,000	26,156
6	ไผ่ล้อม		2,645	23,244
7	นครป่าหมาก		9,890	22,113
8	เนินกุ่ม		2,078	32,574
9	วัดตายม		10,837	14,700

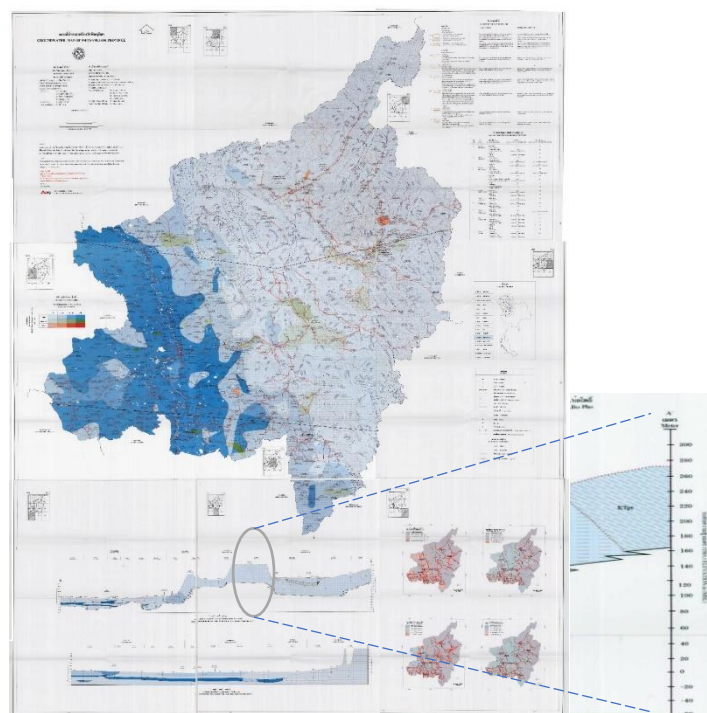
ภาพที่ ๑๙ ข้อมูลพื้นที่ชลประทานของอำเภอบางกระทุ่ม
ที่มา: <https://production.doae.go.th/report-area-tambon/index>

๓) น้ำบาดาล

จากภาพ ระดับความลึกน้ำบาดาล อธิบายได้ว่า

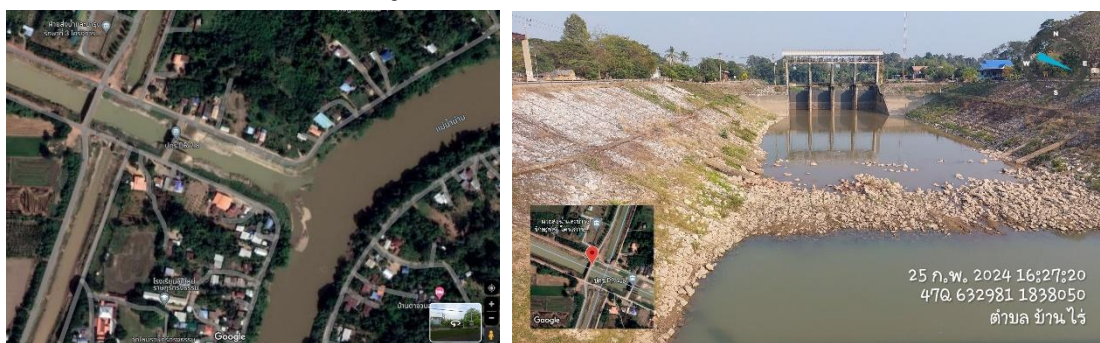
ตำบลเนินกุ่ม – วัดตายม ต้องขุดลึกประมาณ ๑๐๐ เมตรจึงจะเจอน้ำบาดาล

ตำบลอื่นๆ ขุดประมาณ ๒๐-๔๐ เมตรก็พบน้ำบาดาลได้ ทำให้ตำบลเนินกุ่ม – วัดตายม เป็นบริเวณที่แห้งแล้งที่สุดของอำเภอ เพราะขาดแคลนน้ำ

ภาพที่ ๒๐ แสดงระดับความลึกน้ำบาดาล

๕) เชื้อน ฝ่ายทอน้ำ ประตุระบาย

ภาพที่ ๒๒ โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาพลาชุมพล ณ ประตุระบายน้ำ DR.๒.๘ หมู่ ๘ ตำบลบ้านไร่ อำเภอบางกระพูน เพื่อระบายน้ำจากแม่น้ำยมลงสู่แม่น้ำน่าน ที่ไหลผ่านอำเภอบางกระพูน

ภาพที่ ๒๓ โครงการประตุระบายน้ำแคววังทอง หมู่ ๔ ตำบลไผ่ล้อม
เส้นทางจาก ทรบ.วังน้ำใส ตำบลแม่ระกา เข้าหมู่ ๗ ตำบลท่าตาล อำเภอบางกระพูน และไหลออกที่ หมู่ ๔ ตำบลไผ่ล้อม

ภาพที่ ๒๔ โครงการเขื่อนระบายน้ำวัดตายม ตั้งอยู่หมู่ ๑,๒ ตำบลพันชาลี อำเภอวังทอง
พิกัด UTM ๖๕๘๑๙๙ ๑๘๓๘๔๕๘ เส้นทางน้ำไหลจาก ตำบลพันชาลี อำเภอวังทอง ไหลมาสู่ ตำบลวัดตายม-ตำบล
เนินกุ่ม ออกไปยัง อำเภอสากเหล็ก จังหวัดพิจิตร

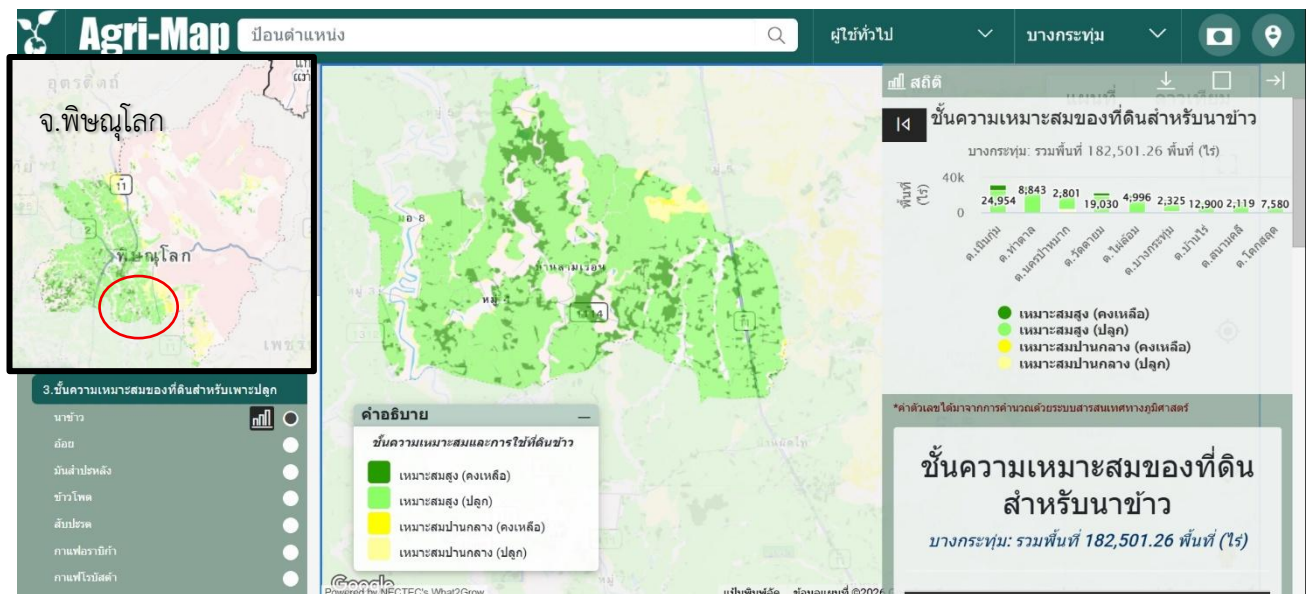
ภาพที่ ๒๕ ประตุน้ำบริเวณ หมู่ ๑,๑๐ ตำบลเนินกุ่ม

ภาพที่ ๒๖ โครงการเขื่อนระบายน้ำวัดตายม พิกัด UTM ๖๕๑๓๓๐ ๑๘๓๑๑๑๗

ภาพถ่ายจากบนสะพานวัดราษฎร์ศรัทธาราม (วัดเนินกุ่มเหนือ) แสดงพังกันน้ำ ระบบชลประทาน รองรับมาตรการป้องกันบรรเทาพังกันน้ำหลาก เป็นทางสัญจรของน้ำ (ทางน้ำหลาก) เพื่อไม่ให้พังกันน้ำเข้าพื้นที่เกษตรและบ้านเรือน แต่ในช่วงปกติไม่มีน้ำตามภาพซ้ายมือ

๑.๒ พื้นที่เหมาะสม/ไม่เหมาะสม

ภาพที่ ๒๗ แผนที่แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูกข้าว (ที่มา: <https://agri-map-online.moac.go.th> , กรมพัฒนาที่ดิน (๒๕๖๑-๒๕๖๓))

๑) เขตความเหมาะสม

อำเภอบางกระทุ่มมีพื้นที่เหมาะสมสูง สำหรับปลูกข้าว คิดเป็นร้อยละ ๙๖.๓๘

ตารางที่ ๒๗ แสดงเขตความเหมาะสม (พื้นที่ศักยภาพ) สำหรับปลูก...ข้าว.....

ตำบล	พื้นที่ระดับความเหมาะสมสำหรับการปลูก ข้าว (ไร่)				
	เหมาะสมมาก (S๑)	เหมาะสมปานกลาง (S๒)	เหมาะสมน้อย (S๓)	ไม่เหมาะสม (N)	รวมพื้นที่ทั้งหมด
รวมอำเภอบางกระทุ่ม	๑๗๕,๘๙๙.๗๑ (๙๖.๓๘%)	๖,๖๐๑.๕๖ (๓.๖๒%)			๑๘๒,๕๐๑.๒๗
ตำบลบางกระทุ่ม	๑๔,๙๙๘.๘๘	๘๐๘.๔๙			๑๕,๘๐๗.๓๗
ตำบลบ้านไร่	๑๓,๕๔๖.๔๕	๓๐๗.๑๑			๑๓,๘๕๓.๕๖
ตำบลโคกสลุด	๘,๕๘๘.๑๗	๔๐๗.๕๙			๘,๙๙๕.๗๖
ตำบลสนามคลี	๑๒,๒๒๕.๕๕	๑๒๔.๗๖			๑๒,๓๕๐.๓๑
ตำบลท่าตาล	๓๐,๕๒๐.๔๘	๕๖๙.๒๒			๓๑,๐๘๙.๗๐
ตำบลไผ่ล้อม	๒๐,๒๘๙.๙๔	๑๔๕.๕๔			๒๐,๔๓๕.๔๘
ตำบลนครป่าหมาก	๒๑,๔๗๑.๔๓	๓,๔๗๑.๗๘			๒๔,๙๔๓.๒๑
ตำบลเนินกุ่ม	๓๑,๙๐๑.๙๘	๓๑๓.๘๗			๓๒,๒๑๕.๘๕
ตำบลวัดตายม	๒๒,๓๕๖.๘๓	๔๕๓.๒			๒๒,๘๑๐.๐๓

ที่มา: <https://agri-map-online.moac.go.th> , กรมพัฒนาที่ดิน (๒๕๖๑-๒๕๖๓)

เขตเกษตรกรรม อำเภอบางกระทุ่ม

พื้นที่รวม ๑๘๘,๑๐๐.๔๘ (ไร่) แบ่งได้ดังนี้

เขตเกษตรกรรมขั้นดี ๔๓,๐๔๓.๗๓ (ไร่)

เขตเกษตรกรรมศักยภาพสูง ๑๔๑,๓๐๓.๒๖ (ไร่)

เขตเกษตรกรรมศักยภาพต่ำ ๓,๗๕๓.๔๘ (ไร่)

อำเภอบางกระทุ่มมีต้นทุนทางธรรมชาติที่สูงมาก

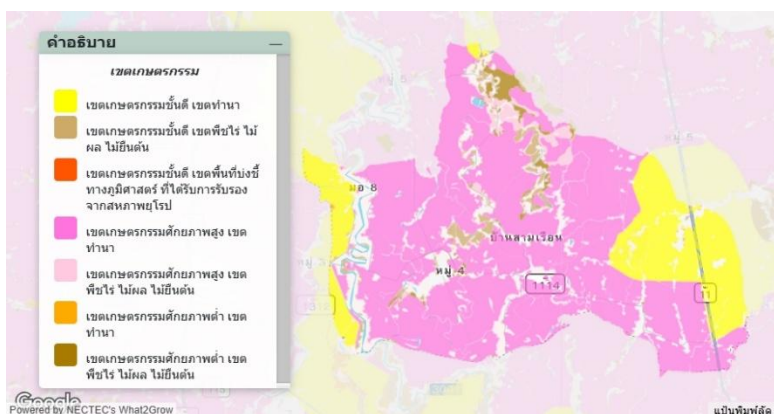
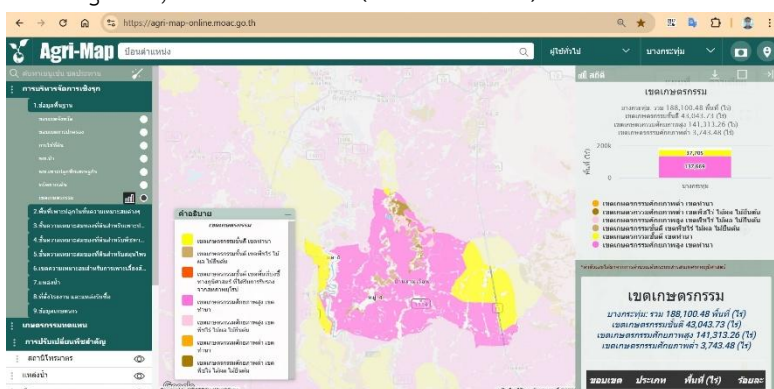
เพราะพื้นที่เกือบทั้งหมด (มากกว่า ๙๗%)

จัดอยู่ในกลุ่มที่มีศักยภาพดีเยี่ยมสำหรับการทำนา

เขตเกษตรกรรมศักยภาพสูง (๑๔๑,๓๐๓.๒๖ ไร่)

พื้นที่ส่วนใหญ่ของบางกระทุ่ม (สีชมพูในแผนที่) เป็นดินที่มีความอุดมสมบูรณ์สูงมาก ระบายน้ำได้เหมาะสม และมักจะอยู่ในเขตที่มีโครงสร้างพื้นฐานด้านน้ำ (ชลประทาน) เข้าถึง

แนวทางในแผน: พื้นที่ส่วนนี้ควรเป็น "พื้นที่รักษาพื้นที่เกษตรกรรม" (Agricultural Preservation Zone) ไม่ควรปล่อยให้กลายเป็นที่จัดสรรหรือโรงงานและเน้นการทำ "เกษตรแม่นยำ" (Precision Farming) เพื่อทำสถิติผลผลิตต่อไร่ให้สูงที่สุด (มุ่งเป้า ๘๐๐-๑,๐๐๐ กก./ไร่)

ภาพที่ ๒๘ แสดงพื้นที่ศักยภาพ

(ที่มา : <https://agri-map-online.moac.go.th> กรมพัฒนาที่ดิน (๒๕๖๕))

เขตเกษตรกรรมชั้นดี (๔๓,๐๔๓.๗๓ ไร่) — กลุ่มพื้นที่ยึดหยุ่น

พื้นที่สีเหลืองในแผนที่ เป็นดินที่มีคุณภาพดี แต่อาจมีข้อจำกัดเล็กน้อยในบางประการ เช่น ความลาดชัน หรือการเข้าถึงแหล่งน้ำที่อาจไม่เสถียรเท่ากลุ่มแรกในบางฤดูกาล

แนวทางในแผน: เหมาะสำหรับการทำ "เกษตรผสมผสาน" หรือการปลูกข้าวพรีเมียมที่มีราคาสูงเพื่อชดเชยต้นทุนการจัดการน้ำ และควรเป็นพื้นที่นำร่องโครงการ "ปุ๋ยน้ำชีวภาพ" เพื่อปรับปรุงบำรุงดินให้กลายเป็นพื้นที่ศักยภาพสูงในอนาคต

เขตเกษตรกรรมศักยภาพต่ำ (๓,๗๔๓.๔๘ ไร่) — กลุ่มที่ต้องปรับเปลี่ยน (Zoning Out)

พื้นที่ส่วนน้อยมาก (สีน้ำตาล/ส้ม) ดินอาจเป็นดินปนทรายจัด ดินเปรี้ยว หรือเป็นพื้นที่ลุ่มต่ำจัดที่น้ำท่วมขังนานเกินไปจนข้าวเน่าเสีย

แนวทางในแผน: "ไม่ควรฝืนปลูกข้าว" ในพื้นที่ส่วนนี้ นโยบายควรเน้นการ "ปรับเปลี่ยนกิจกรรม" (Zoning Selection) เช่น:

- เปลี่ยนเป็นบ่อเลี้ยงปลา/สัตว์น้ำ (สำหรับพื้นที่ลุ่มจัด)
- ปลูกพืชใช้น้ำน้อย หรือพืชที่ทนต่อสภาพดินเลวได้ดี
- ใช้เป็นพื้นที่รองรับน้ำ (Monkey Cheek) เพื่อช่วยปกป้องพื้นที่ศักยภาพสูงในข้อ ๑ และ ๒

สรุปเพื่อนำไปใช้ในแผนพัฒนา (Strategic Insight):

"อำเภอบางกระทุ่มมีชัยภูมิที่ได้เปรียบ โดยมีพื้นที่ศักยภาพสูงและชั้นดีรวมกันถึง ๑๘๔,๓๕๖.๙๙ ไร่ (คิดเป็น ๙๘% ของพื้นที่เกษตรทั้งหมด) ดังนั้น แผนยุทธศาสตร์จึงควรเน้นที่การ 'เพิ่มประสิทธิภาพการผลิต' แทนการขยายพื้นที่ปลูก และมุ่งเน้นการจัดการปัญหา Climate Change ในพื้นที่ศักยภาพต่ำเพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อพื้นที่ส่วนใหญ่"

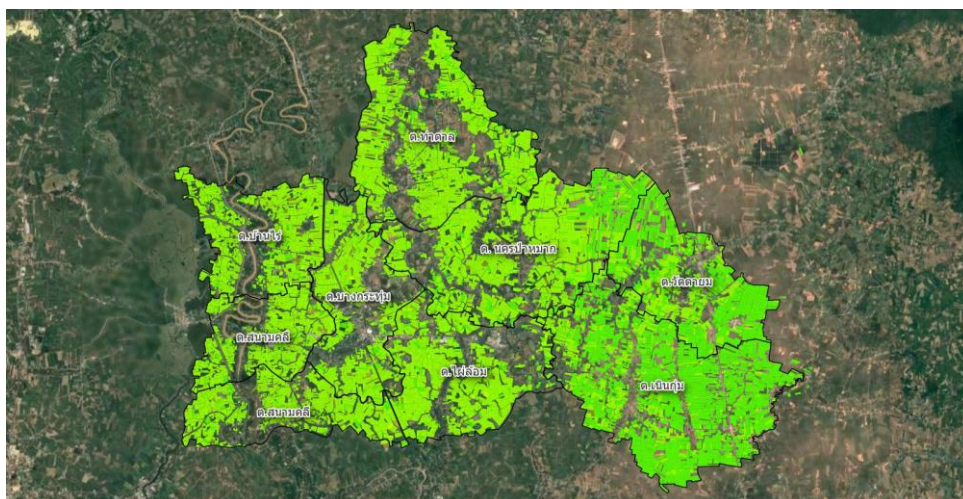
๒) พื้นที่ปลูก.....ข้าว.....

ตารางที่ ๒๘ แสดงครัวเรือนเกษตรกร พื้นที่ปลูก และผลผลิต : ข้าว

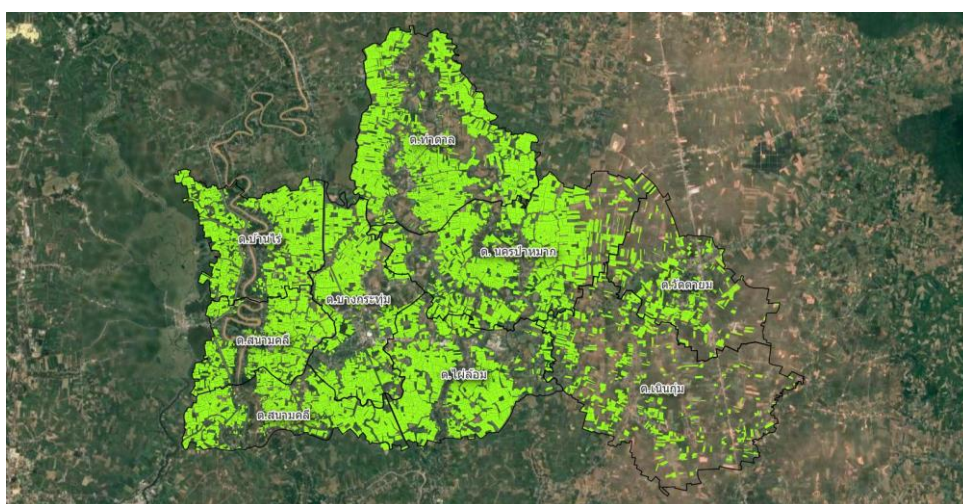
ตำบล	ครัวเรือนเกษตรกร	พื้นที่ปลูก (ไร่)	พื้นที่เก็บเกี่ยว (ไร่)	ผลผลิต (ตัน) นาปี+ปรัง	ผลผลิตต่อไร่ (ตัน)
เนินกุ่ม	๑,๔๙๘	๒๙,๑๒๐	๓๙,๑๑๙	๑๗,๖๐๓	๐.๔๕
นครป่าหมาก	๑,๒๑๒	๒๔,๓๑๐	๕๔,๕๗๘	๓๙,๒๙๖	๐.๗๒
ท่าตาล	๑,๐๔๖	๑๙,๙๔๐	๕๒,๑๙๐	๔๐,๗๐๘	๐.๗๘
วัดตายม	๗๗๔	๑๕,๐๐๐	๒๓,๕๖๑	๑๒,๙๕๘	๐.๕๕
ไผ่ล้อม	๗๓๕	๑๓,๒๗๐	๓๒,๕๙๕	๒๗,๗๐๖	๐.๘๕
บ้านไร่	๖๐๑	๑๐,๕๓๓	๒๖,๑๔๓	๑๗,๕๑๖	๐.๖๗
บางกระทุ่ม	๕๑๔	๑๒,๑๕๐	๒๔,๘๔๖	๒๐,๓๗๔	๐.๘๒
สนามคลี	๕๓๕	๘,๘๙๐	๑๙,๔๔๙	๑๓,๖๑๔	๐.๗๐
โคกสลุต	๔๙๓	๗,๙๐๐	๒๑,๕๘๒	๑๕,๓๒๓	๐.๗๑
รวม	๗,๔๐๘	๑๔๑,๑๑๘	๒๙๔,๐๖๓	๒๑๔,๕๗๒	

(ที่มา : ผลการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร ปี ๒๕๖๘)

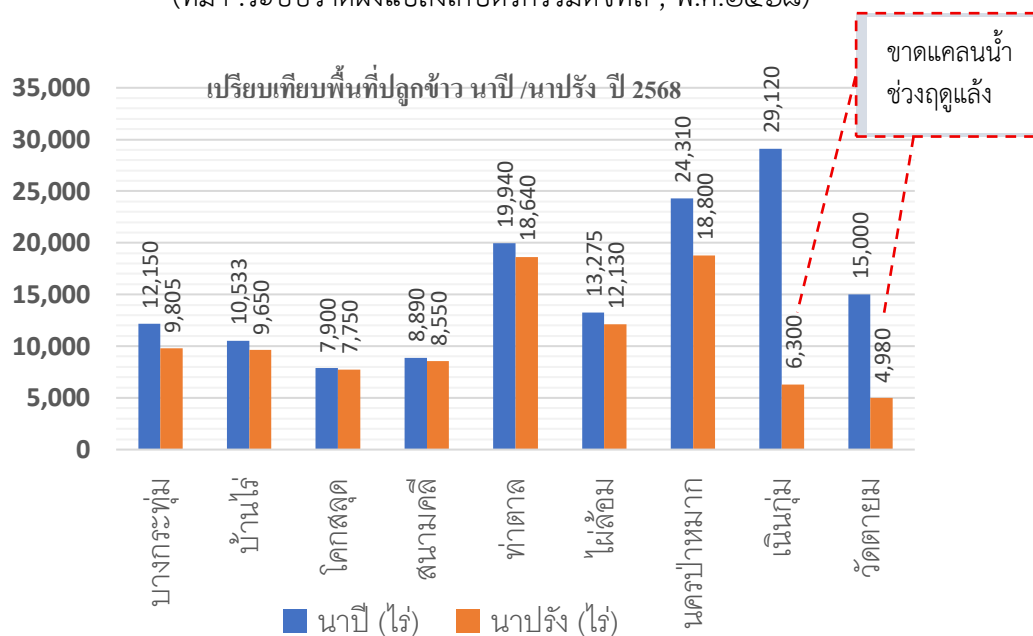
หมายเหตุ : - พื้นที่เก็บเกี่ยวมากกว่าพื้นที่ปลูก เนื่องจาก ๑ แปลงอาจปลูกข้าหลายรอบ/ปี

ภาพที่ ๒๙ แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกข้าว นาปี ๑ เม.ย. - ๓๑ ต.ค. พ.ศ ๒๕๖๘ (พื้นที่ปลูกจริง)
(ที่มา :ระบบवादผังแปลงเกษตรกรรมดิจิทัล , พ.ศ.๒๕๖๘)

ภาพที่ ๓๐ แผนที่แสดงพื้นที่ปลูกข้าว นาปี ๑ พ.ย. ๒๕๖๘ - ๓๐ มี.ค. ๒๕๖๙
(ที่มา :ระบบवादผังแปลงเกษตรกรรมดิจิทัล , พ.ศ.๒๕๖๘)

ภาพที่ ๓๑ เปรียบเทียบพื้นที่ปลูกข้าว นาปี /นาปรัง ปี ๒๕๖๘
(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอบางกระทุ่ม พ.ศ. ๒๕๖๘)

อำเภอบางกระทุ่ม ขอแบ่งพื้นที่ปลูกข้าวเป็น ๓ โซน

- พื้นที่ลุ่มมีน้ำพอใช้ตลอดปี ได้แก่ ต.สนามคลี ต.โคกสลุด ต.บ้านไร่
- พื้นที่ใช้น้ำบาดาล บ่อ บึง มีแหล่งกักเก็บน้ำ ได้แก่ ต.ไผ่ล้อม ต.บางกระทุ่ม ต.นครป่าหมาก ต.ท่าตาล
- พื้นที่ขาดแคลนน้ำ (เกษตรเขตน้ำฝน) ได้แก่ ต.เนินกุ่ม ต.วัดตายม ต.นครป่าหมาก(บางส่วน)

ภาพที่ ๓๒ รูปแบบการทำนาในอำเภอบางกระทุ่ม
(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอบางกระทุ่ม พ.ศ. ๒๕๖๘)

๑.๓ สถานการณ์ใช้เทคโนโลยีการผลิต

๑) การใช้พันธุ์ดี : นิยมใช้พันธุ์ข้าวไม่ไวต่อช่วงแสง และเหมาะสมกับพื้นที่ลุ่ม เช่น กข๔๑, กข๖๑ หรือ พิชญ์โลก ๒ ซึ่งทนทานต่อเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลและโรคไหม้

นาปี ปลูกพันธุ์ข้าวไวต่อช่วงแสง ได้แก่ ขาวดอกมะลิ ๑๐๕ พิชญ์โลก ๘๐ กข๖๗ กข๘๘ ตำบลท่าตาล ปลูกข้าวไรซ์เบอร์รี่ประมาณ ๓,๐๐๐ ไร่ OEM ส่งร้านค้าขายออนไลน์

๒) การเตรียมดิน : เน้นการไถและไถแปรเพื่อพลิกหน้าดินตากแดดฆ่าเชื้อโรค ๗-๑๕ วัน ช่วยให้ก๊าซพิษที่สะสมจากการเน่าเปื่อยของตอซัง (เช่น ก๊าซไข่เน่า) ระบายออกไป ไม่ให้เป็นอันตรายต่อรากข้าวใหม่ ใช้จอบหมุน (Rotary Tiller) เป็นการบ้นดินผสมกับน้ำจนเป็นเลน จากนั้นลูบหน้าดินให้เรียบ หัวใจสำคัญหน้าดินที่เรียบกริบจะช่วยให้ "คumnน้ำได้-คumnหญ้าอยู่" เพราะถ้าที่นาเป็นหลุมเป็นบ่อ ส่วนที่นูนหญ้าจะขึ้น ส่วนที่เป็นแอ่งข้าวจะเน่าหรือโดนหอยเชอร์รี่กิน

๓) การปลูก : รูปแบบการปลูกข้าวมีความหลากหลายตามสภาพพื้นที่ (ที่ลุ่ม/ที่ดอน) และการเข้าถึงแหล่งน้ำ ดังนี้

๓.๑) การหว่านน้ำตม (Wet Seeded Rice)

เป็นวิธีที่ นิยมมากที่สุด ในบางกระทุ่ม เนื่องจากพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่มและมีระบบชลประทานดี โดยนำเมล็ดพันธุ์ที่งอกตมตามาหว่านลงบนพื้นเลนโดยตรง

เทคโนโลยีเสริม: ปัจจุบันมีการใช้ "เครื่องพ่นหว่านข้าว" แบบสะพายหลัง หรือ "โดรนเกษตร" เพื่อให้เมล็ดข้าวสม่ำเสมอ ไม่เป็นกระจุก ลดปริมาณเมล็ดพันธุ์ที่ใช้ลงได้

๓.๒) การโยนกกล้า (Parachute Planting)

เป็นนวัตกรรมที่ช่วยลดปัญหาวัชพืชและข้าวตืดได้ดีมาก เหมาะสำหรับแปลงที่มีปัญหาหญ้าเยอะ

วิธีการ: เพาะกล้าข้าวในถาดหลุมพลาสติกประมาณ ๑๒-๑๕ วัน จนรากพันเป็นก้อนดิน (ลูกบอลราก) จากนั้นนำกล้ามาโยนให้กระจายทั่วแปลงนาที่มีน้ำขลุกขลิก

จุดเด่น: ต้นข้าวแข็งแรงตั้งตัวได้ไวมาก (เพราะมีดินติดรากไปด้วย) ทนทานต่อหอยเชอร์รี่ได้ดีกว่าข้าวหวาน และลดการใช้สารเคมีกำจัดวัชพืชได้ชัดเจน

ข้อจำกัด: ใช้แรงงานในการเตรียมถาดเพาะและขั้นตอนการโยนค่อนข้างมาก

๓.๓) การใช้รถปักดำ (Mechanical Transplanting)

มักใช้ในกลุ่ม หรือเกษตรกรที่เน้นการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพสูง

วิธีการ: ใช้รถปักดำเดินตามหรือนั่งขับ ปักดำกล้าที่เพาะแบบแผ่นลงในนาที่เตรียมดินไว้เรียบร้อยแล้ว

สม่ำเสมอ

จุดเด่น: ข้าวเป็นระเบียบ แตกกอได้เต็มที่ แสงแดดส่องถึงโคนต้น ลดการสะสมของโรคและแมลง ง่ายต่อการเดินตรวจนาและเก็บเกี่ยว

ความคุ้มค่า: แม้จะมีค่าจ้างสูงกว่าวิธีอื่น (ประมาณ ๑,๒๐๐ - ๑,๕๐๐ บาท/ไร่ รวมค่ากล้า) แต่ได้ผลผลิตต่อไร่สูงและคุณภาพเมล็ดข้าวดีเยี่ยม

๓.๔) การหว่านสำรวย (Dry Seeded Rice)

นิยมใช้ในพื้นที่ ดอน หรือพื้นที่ที่น้ำชลประทานยังไม่ถึงในช่วงต้นฤดูการ

วิธีการ: หว่านเมล็ดพันธุ์ข้าวแห้งลงในดินที่ไถเตรียมไว้แล้ว (ดินแห้ง) จากนั้นไถกลบหรือปล่อยไว้เพื่อรอ "น้ำฝน" มาทำให้เมล็ดงอก

จุดเด่น: ไม่ต้องใช้งบประมาณในการสูบน้ำทำเทียกในช่วงแรก ลดความเสี่ยงกรณีน้ำแล้งต้นฤดู

ข้อควรระวัง: มีความเสี่ยงเรื่องนกหรือหนูมากินเมล็ด และมักมีปัญหาวัชพืชขึ้นแข่งกับข้าวได้ง่ายหากฝนทิ้งช่วง

๔) ระบบการให้น้ำ : สูบน้ำเข้าแปลง

ต.บ้านไร่ ต.โคกสลุด ต.สนามคลี ใช้น้ำจากคลองชลประทาน และแม่น้ำน่าน

ต.ไผ่ล้อม ต.บางกระทุ่ม ต.นครป่าหมาก ต.ท่าตาล ใช้น้ำจากหนอง บึง และน้ำบาดาล

ต.เนินกุ่ม ต.วัดตายม เป็นการเกษตรรอน้ำฝน น้ำบาดาลอยู่ลึกใช้ทุนเยอะจะมีแค่บางแปลง ส่วนใหญ่น้ำไม่เพียงพอในช่วงฤดูแล้ง

๕) การดูแลรักษา : พื้นที่มีน้ำจะใช้คุมวัชพืช ส่วนพื้นที่จำกัดน้ำจะใช้พันธุ์ข้าวมากกว่าปกติ หว่านเพื่อให้ขึ้นถี่แข่งกับหญ้า

การกำจัดข้าวตีด โดยตัดยอดข้าวตีดในระยะออกดอกหรือช่วงที่ข้าวตีดเริ่มชูรวงพ้นกาบใบใหม่ ซึ่งมักจะ สูงกว่า ข้าวปลูกประมาณ ๑๐-๒๐ ซม. ตัดในระยะดอก เพราะดอกข้าวตีดเริ่มบานหรือเพิ่งผสมเกสรเสร็จ แต่เมล็ด ยังเป็นน้ำนมใสๆ (ยังไม่สร้างแป้ง) ถ้าตัดช้ากว่านี้จนเมล็ดเริ่มแข็ง (ระยะน้ำนมข้น) เมล็ดที่ถูกตัดตกลงพื้นดินจะยังมีเปอร์เซ็นต์การงอกสูง เครื่องมือที่ใช้กำจัดข้าวตีด ได้แก่ การลущยา เครื่องตัดหญ้าสะพายหลัง รถแทรกเตอร์ตัดข้าวตีด

๖) การใส่ปุ๋ย :

๖.๑) การหว่านน้าตม

เนื่องจากเป็นวิธีที่ต้นข้าวขึ้นหนาแน่น การให้ปุ๋ยต้องเน้นการแตกกอและการสร้างรวง

ชื่อสินค้า	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
ข้าวเจ้า												

สัญลักษณ์

ช่วงฤดูปลูก

ช่วงฤดูเก็บเกี่ยว

ปลูกสูงสุด

เก็บเกี่ยวสูงสุด

๑.๕ ต้นทุนการผลิต
 ตารางที่ ๓๐ แสดงต้นทุนการผลิตข้าว (บาท/ไร่/รอบผลิต)

รายการ		ต้นทุนการผลิต (ไร่/บาท)
๑. ค่าใช้จ่าย		
๑.๑ ค่าแรงงาน		
-ค่าเตรียมดิน/ไถดะป่น ลูบเทือก		๔๒๐
(ยังไม่รวมค่าไถกลบฟาง ปั่นหมักฟาง)		
-ค่าปลูก(หว่าน)		๖๐
-ค่าฉีดสารเคมีสารเคมีกำจัดโรคและแมลง/ยากุมหญ้า/ ศัตรูพืช (ฮอร์โมน/รวม๙....ครั้ง/ ละ๕๐.....บาท		๔๕๐
-ค่าเก็บเกี่ยว		๔๕๐
-ค่าขนส่ง		๒๐๐
ค่าวัสดุ ๑.๒		
-ค่าเมล็ดพันธุ์ไร่ละ๒๕.....กก.....๑๖..... ไร่ ละ .บาท		๔๐๐
-ค่าปุ๋ย(แต่งหน้า/รองพื้น)-.....กก.		๑,๙๙๕
-ค่าน้ำมันเชื้อเพลิงสูบน้ำ (ค่าไฟฟ้า)		๒๐๐
-ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ตัดข้าวตีด/ข้าวแดง		๑๒๐
๑.๓ ค่าเช่าที่นา		-
๑.๔ ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ		-
๒ . ผลผลิตเฉลี่ย(น้ำหนักข้าวสด)๗๐๐.....กก./ไร่		
๓. ราคาขายผลผลิต๘..... บาท/กิโลกรัม		
๔. รายได้ ข้อ (๒) x (๓) ๕,๖๐๐ บาท/ไร่		
๕. ต้นทุนรวม๔,๒๙๕.....บาท/ไร่ (รวมจากข้อ ๑)		
๖. เกษตรกรได้กำไร๑,๓๐๕.....บาท/ไร่ (รายได้ (๔) – ต้นทุนรวม (๕))		

ที่มา สำนักงานเกษตรอำเภอบางกระทุ่ม พ.ศ. ๒๕๖๘

๑.๖ สถานการณ์การตลาด/วิธีการตลาด (ข้าว) : โรงสี ทำข้าว

แหล่งรับซื้อข้าวอำเภอบางกระทุ่มคือโรงสีและทำข้าว : โรงสีขนาดใหญ่ จำนวน ๔ แห่ง โรงสีขนาดกลางและเล็ก จำนวน ๑๖ แห่ง ข้าวสีต่างๆ (ข้าวไรซ์เบอร์รี่ ข้าวสินเหล็ก ข้าวมะลิแดง) จะแพ็กบรรจุขาย ถุงละ ๑ กิโลกรัม ตลาดออนไลน์และรับผลิตส่งให้กับร้านค้าออนไลน์

๒. การวิเคราะห์ Supply chain

ตารางที่ ๓๓ แสดงการวิเคราะห์ Supply chain ของสินค้าข้าว..... อำเภอบางกระทุ่ม

		ต้นทาง	กลางทาง	ปลายทาง
มิติพื้นที่	สถานการณ์ปัจจุบัน	-พื้นที่ที่มีศักยภาพการผลิตข้าวสูง (เป็นที่ราบ-ลุ่ม มีน้ำตามฤดูกาล ถนนดี โรงสีเพียงพอ) -ผลิต ปานกลาง-สูง -เกษตรกรต้องการพันธุ์ข้าวผลผลิตสูงเพื่อชดเชยกับราคาที่ตกต่ำ	-ไม่มีลานตากข้าว -ไม่ต้องการเพิ่มต้นทุน (ลดความชื้น)	-ข้าวราคาต่ำ (ขายข้าวสด ความชื้นสูง , บางครั้งต้องเกี่ยวหนีน้ำ ผลผลิตยังไม่แก่เต็มที่) -การปลูกข้าวอายุสั้น ข้าวไม่แกร่ง ไม่มีคุณภาพ สีข้าวแล้วแตกหักง่าย ไม่สามารถส่งออกได้ คนต่างประเทศไม่นิยม คู่แข่งข้าวอายุสั้นในต่างประเทศสูง
	ปัญหา Pain point	-ดินเสื่อมสภาพ -โรคแมลง -ข้าววัชพืช -ต้นทุนสูง (ปุ๋ย/เมล็ดพันธุ์)	-ขาดแคลนน้ำ(บางพื้นที่) -การเผาในพื้นที่เกษตร (เพื่อกำจัดเมล็ดข้าวดีดในโซนไม่มีน้ำ และเร่งรอบผลิตเพื่อเพิ่มรายได้)	-การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ -ภัยพิบัติ (น้ำท่วม)
	แนวทาง/App tech. ที่จะใช้แก้ปัญหา	-ระบบปรับระดับดินด้วยเลเซอร์ -จุลินทรีย์ย่อยสลายต่อซังลดการเผาในพื้นที่ -พันธุ์ข้าวทนแล้ง	-ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเกษตรอัจฉริยะ -การพยากรณ์อากาศที่แม่นยำกว่าเดิม	การจัด Zoning การผลิต

		ต้นทาง	กลางทาง	ปลายทาง
มิติคน	สถานการณ์ปัจจุบัน	มีกลุ่มเกษตรกรแปลงใหญ่	รุ่นใหม่กลับมาทำนาที่บ้าน แต่นำเทคโนโลยี เช่น โดรน รถปักดำนา	-การทำงานเป็นทีม และแชร์ทรัพยากร เครื่องจักรกัน -การแปรรูป
	ปัญหา Pain point	-แรงงานสูงอายุ -ไม่มีเครื่องจักรสมัยใหม่ -คนรุ่นใหม่เห็นการทำ เกษตรเป็นเรื่องเหนื่อยมาก รายได้ไม่คุ้มค่าแรง	-การรวมกลุ่มเหตุที่ไม่ สำเร็จเพราะ ไม่ได้ จัดการในรูปธุรกิจ ยัง จัดการแบบระบบ อุปถัมภ์ และการ ช่วยเหลือ เมื่อมีคนใด เสียละมากเกินไปจึงลดเลิก ทำและกลุ่มแตกกระจาย หายไป รวมทั้งยังมีคนไม่ ยอมรับการเสียเงิน ค่าบริการ อยากได้ อยากรับอย่างเดียว กลุ่ม จึงไปไม่รอด	-
	แนวทาง/App tech. ที่จะใช้แก้ปัญหา	-เปิดใจการให้ยอมรับ เทคโนโลยี และเห็นว่าช่วย ลดต้นทุนได้อย่างไร -ผลักดันให้คนต้นทางในบาง กระทุ้มต้องหันมาทำข้าว ปลอดภัยหรือข้าว GI มาก ขึ้น	- เกษตรแม่นยำ -Smart Farming -การทำนาเปียกสลับแห้ง ลดคาร์บอน ลดการใช้น้ำ -กลุ่มรถรับจ้างปรับ ระดับดินด้วยเลเซอร์ -โรงสี/ลานเท -วิสาหกิจ -การรวมกลุ่มในอำเภอ บางกระทุ้มช่วยให้มี อำนาจต่อรองกับโรงสี มากขึ้น และสามารถ เข้าถึงเครื่องจักรขนาดใหญ่ ร่วมกันได้	-นำเสนอขั้นตอน/ วิธีการผลิตข้าว ปลอดภัยให้ผู้บริโภค มั่นใจในสินค้า -กลุ่มเกษตรกรคน รุ่นใหม่ที่ทำหน้าที่ เป็น "พ่อค้าแม่ค้า ออนไลน์" ขายข้าว ถุงสุญญากาศ โดยตรงผ่าน Facebook/TikTok (Direct-to- Consumer) ทำให้ ได้รับรู้ฟีดแบ็กจาก ผู้บริโภคโดยตรง

		ต้นทาง	กลางทาง	ปลายทาง
มิติสินค้า	สถานการณ์ปัจจุบัน	-การเผาในพื้นที่เกษตร	-ข้าวไม่มีคุณภาพ มีการผลิตข้าวผลผลิต สูงแต่ไม่เป็นที่ต้องการ ของตลาด	เปลี่ยนสถานะจาก "สินค้าเกษตร พื้นฐาน" (Commodity) ไปสู่ การเป็น "สินค้าเชิง คุณค่า" มากขึ้น
	ปัญหา Pain point	-พันธุ์ข้าวแพง -ต้นทุนสูง	-ข้าวเปลือกที่เน้น ความชื้นต่ำ (๑๔-๑๕%) และไม่มีสิ่งเจือปน (ข้าว ดีด/หญ้า) เพื่อให้ได้ราคา ตลาดสูงสุด - ผลิตเมล็ดพันธุ์ (เช่น พันธุ์พิษณุโลก ๒, กข ๔๑) เพื่อจำหน่ายต่อ ให้กับเกษตรกรในพื้นที่ และจังหวัดใกล้เคียง	-ราคาข้าวตกต่ำ
	แนวทาง/App tech. ที่จะใช้แก้ปัญหา	-ปัญหาการแข่งขันกับข้าว เวียดนาม/อินเดีย โดย ผลิตข้าวประณีต -การผลิตข้าวปลอดภัย ผู้บริโภคมั่นใจที่จะซื้อ บริโภค -ตลาดนำการผลิต ปลูก ตามที่ตลาดข้าวต้องการ	-การจัดการหลังการเก็บ เกี่ยว (สถานที่ตากข้าวเพื่อ ลดความชื้น -การจัดการสต็อก -โรงสีในเขตพิษณุโลกมี การปรับตัวสู่ "Smart Mill" ใช้เครื่องจักรคัดแยก สี (Color Sorter) เพื่อให้ ได้ข้าวคุณภาพส่งออก และมีการใช้ระบบ Digital Traceability เพื่อ ตรวจสอบย้อนกลับ แหล่งที่มา -โรงสีนำรำข้าวไปสกัด น้ำมัน เพื่อชดเชยส่วนต่าง กำไรจากการขายข้าวสาร ที่ผันผวน -แปรรูปขนมขบเคี้ยวจาก ข้าว	-การรวมกลุ่มของ คนในหมู่บ้านเพื่อตั้ง "โรงสีชุมชน" ขนาด เล็ก แปรรูปจำหน่าย ข้าวสารให้กับคนใน พื้นที่ -การแปรรูปมูลค่าสูง (Bio-Value) -ตลาดเฉพาะกลุ่ม (Niche Market) เช่นข้าวน้ำตาลดำ

บทที่ ๓

บทสรุปโครงการ/กิจกรรมตามกรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่

๑. แบบสรุปโครงการแบบย่อ (Project Brief) ของทุกโครงการ

ตารางที่ ๓๔ แสดงแบบสรุปโครงการแบบย่อ (Project Brief)

หัวข้อ	รายละเอียด
๑. ชื่อโครงการสำคัญ	โครงการบริหารจัดการเกษตรเชิงรุกในพื้นที่รับน้ำหลากและภัยแล้งซ้ำซาก อำเภอบางกระพูน
๒. ชื่อแผนงาน	แผนงานการยกระดับเศรษฐกิจฐานรากและอุตสาหกรรมเกษตรแปรรูป แผนงานการพัฒนาเกษตรอัจฉริยะและยั่งยืน
๓. แนวทางการพัฒนา	- การปรับปฏิทินการเพาะปลูก "นาหนีนน้ำ" (Crop Timing Optimization) - ส่งเสริมการปลูกข้าวพันธุ์อายุสั้น (ไม่เกิน ๙๕-๑๐๐ วัน) แทนพันธุ์ข้าวไวแสง - สนับสนุนเทคโนโลยี "ระบบสูบน้ำ Solar Cell เคลื่อนที่" เพื่อให้เริ่มปลูกได้ ทันทีในเดือนเมษายน-พฤษภาคม โดยไม่ต้องรอน้ำฝนหรือน้ำชลประทาน - สนับสนุนพืชหลังน้ำลด: สนับสนุนเมล็ดพันธุ์พืชอายุสั้น (ถั่วเหลือง, ถั่วเขียว, ข้าวโพด) ที่ใช้น้ำน้อยและมีตลาดรองรับ เพื่อให้มีรายได้รอบที่ ๒ หลังน้ำ ลดลง - ธนาคารน้ำใต้ดิน (Groundwater Bank): ทำระบบเติมน้ำลงดินในช่วงน้ำ ท่วม เพื่อนำมาใช้สูบน้ำผ่าน Solar Cell ในช่วงฝนทิ้งช่วง
๔. หลักการและเหตุผล	-ตำบลเนินกุ่ม ตำบลวัดตายม ตำบลนครป่าหมาก ตำบลท่าตาล มีพื้นที่การผลิต ข้าวมาก แต่สามารถผลผลิตข้าวได้เพียง ๑ ครั้ง/ปี และได้รับผลกระทบจากภัย พิบัติ(น้ำท่วม)ทุกปี ผลผลิตที่จะได้ปีละครั้งจึงสูญหายไปกับภัยธรรมชาติ รัฐบาล ต้องจ่ายงบประมาณมากเพื่อช่วยเหลือเยียวยาเกษตรกรทุกๆปี -ตำบลดังกล่าวสามารถปลูกพืชใช้น้ำน้อยได้ดี แต่ที่ปลูกข้าวเพราะมีเงิน ช่วยเหลือเกษตรกร(ข้าว) หากปลูกพืชอื่นต้องรับความเสี่ยงเอง
๕. วัตถุประสงค์ของโครงการ	๑.เพื่อลดความเสี่ยงและความเสียหาย ลดงบประมาณภาครัฐในการเยียวยา หลังเกิดภัยพิบัติ ๒.เพื่อปรับเปลี่ยนปฏิทินการปลูกพืช ให้เกษตรกรสามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตได้ ก่อนฤดูน้ำหลาก หรือเลือกพืชที่ทนแล้งได้ดีในฤดูแล้ง ๓.เพื่อเพิ่มศักยภาพการผลิตในพื้นที่ และส่งเสริมการทำเกษตรผสมผสานหรือ เกษตรทางเลือก (พืชใช้น้ำน้อย) ๔.เพื่อสร้างระบบฐานข้อมูลเกษตรเชิงรุก ใช้เทคโนโลยีมาช่วยพยากรณ์และวาง แผนการผลิต
๖. ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย	๑.มูลค่าความเสียหายจากน้ำท่วม/แล้งในพื้นที่โครงการลดลงอย่างน้อย ๓๐- ๕๐% ๒.มีชุดระบบสูบน้ำ Solar Cell เคลื่อนที่ประจำกลุ่มเกษตรกรอย่างน้อย ๕ แห่ง
๗. พื้นที่เป้าหมาย	ตำบลเนินกุ่ม ตำบลวัดตายม ตำบลนครป่าหมาก ตำบลท่าตาล

๘. กิจกรรมหลัก	๑.มีปฏิทินเพาะปลูก "นาหีนน้ำ" โดยส่งเสริมการปลูกข้าวพันธุ์อายุสั้นในพื้นที่น้ำหลาก ๒.สนับสนุนระบบโครงสร้างพื้นฐานขนาดย่อม (ธนาคารน้ำใต้ดิน/ระบบสูบน้ำ Solar Cell เคลื่อนที่) ๓.สนับสนุนต้นทุนการปลูกพืชหลังนา(พืชใช้น้ำน้อย) ให้กับผู้เข้าร่วมโครงการ “นาหีนน้ำ” ไร่ละ ๑,๐๐๐ บาท ไม่เกิน ๑๐ ไร่ หรือรวมทั้งหมด ๑๐๐ ราย ๔.เชื่อมโยงจุดรับซื้อผลผลิตพืชหลังนา (ถั่วเหลือง, ถั่วเขียว, ข้าวโพด)
๙. หน่วยงานดำเนินการ	๑. กรมชลประทาน ๒. กรมทรัพยากรน้ำบาดาล ๓. สำนักงานเกษตรจังหวัด/อำเภอ ๔. สำนักงานพาณิชย์จังหวัด ๕. กรมการข้าว (พันธุ์ข้าวหีนน้ำ/ทนแล้ง) ๖. จ.ก.ส. ๗. กระทรวงมหาดไทย
๑๐. ระยะเวลาในการดำเนินโครงการ	ปีงบประมาณ ๒๕๖๙ - ๒๕๗๐
๑๑. งบประมาณ	๒,๐๐๐,๐๐๐ บาท -ธนาคารน้ำใต้ดิน/ชุดระบบสูบน้ำ Solar Cell จำนวน ๕ จุดๆละ ๒๐๐,๐๐๐ บาท = ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท -สนับสนุนต้นทุนปลูกพืชใช้น้ำน้อย ๑๐๐รายๆละ๑๐ไร่ๆละ ๑,๐๐๐บ.=๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท
๑๒. ผลผลิต (Output)	มีธนาคารน้ำใต้ดิน /ชุดระบบสูบน้ำ Solar Cell ๕ จุด
๑๓. ผลลัพธ์จากการดำเนินโครงการ (Outcome)	๑.ลดงบประมาณการเยียวยาเกษตรกรในพื้นที่เป้าหมายลงร้อยละ ๕๐ ภายใน ๓ ปี ๒.เกษตรกรมีรายได้เพิ่มหลังน้ำลด รำร่อง ๑๐ รายเพื่อเปรียบเทียบว่ามีรายได้ดีกว่าทำนา ๓.เกษตรกรนำร่อง ๕ ราย สามารถเพิ่มผลผลิตข้าวพันธุ์คุณภาพ จาก ๕๕๐ กก./ไร่ เป็น ๖๖๐ กก./ไร่

หัวข้อ	รายละเอียด
๑. ชื่อโครงการสำคัญ	โครงการเพิ่มศักยภาพการผลิตข้าวอัจฉริยะและปรับตัวต่อสภาพภูมิอากาศ อำเภอบางกระทุ่ม
๒. ชื่อแผนงาน	แผนงานการพัฒนาเกษตรอัจฉริยะและยั่งยืน
๓. แนวทางการพัฒนา	๑.ส่งเสริมให้เกษตรกรมีความรู้และทักษะในการปลูกข้าวที่เท่าทันต่อสภาพ ภูมิอากาศ สามารถปรับตัวทันภาวะ Climate Change ผ่านการจัดการระบบ พืชและน้ำอย่างเป็นระบบ (ปฏิทินปลูกข้าว, เลือกใช้พันธุ์ข้าวที่เหมาะสมกับ สภาพพื้นที่และอากาศ, การทำนาแบบเปียกสลับแห้ง, การใช้ปุ๋ยตามค่า วิเคราะห์ดิน, การปรับหน้าดิน และการส่งเสริมการใช้วัสดุอินทรีย์ การลดการ เผาตอซัง) ๒.ยกระดับประสิทธิภาพการผลิตข้าวในพื้นที่ศักยภาพสูงให้มีผลผลิตต่อไร่ เพิ่มขึ้นและต้นทุนลดลง (การไถกลบตอซัง คงคู่กับทำนาเปียกสลับแห้ง) ๓.สร้างระบบต้นแบบการผลิตปัจจัยการผลิตชีวภาพ (ปุ๋ยน้ำสูตรท้องถิ่น) ให้กับ กลุ่มเกษตรกร ๔.สนับสนุนจุดจำหน่ายหมักชีวภาพพร้อมใช้ สำหรับย่อยสลายตอซัง ๕.ส่งเสริมการทำเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
๔. หลักการและเหตุผล	๑.อำเภอบางกระทุ่มมีชัยภูมิที่ได้เปรียบเรื่องการปลูกข้าว โดยมีพื้นที่ศักยภาพ สูงและชั้นดีรวมกันถึง ๑๘๔,๓๕๖.๙๙ ไร่ (คิดเป็น ๙๘% ของพื้นที่เกษตร ทั้งหมด) การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต แทนการขยายพื้นที่ปลูก และมุ่งเน้น การจัดการปัญหา Climate Change ในพื้นที่ศักยภาพต่ำเพื่อไม่ให้ส่งผลกระทบ ต่อพื้นที่ส่วนใหญ่ ๒.ผลกระทบจากสภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลง (Climate Change): ปัญหา ภัยแล้งและน้ำท่วมซ้ำซากในพื้นที่ลุ่มต่ำส่งผลให้ผลผลิตต่อไร่ไม่คงที่ และมีความ เสี่ยงต่อความเสียหายของพืชผลเพิ่มสูงขึ้น ๓.เกษตรกรยังคงพึ่งพาปัจจัยการผลิตจากภายนอก โดยเฉพาะปุ๋ยเคมีและ สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ซึ่งมีราคาสูง และส่งผลต่อสุขภาพดินในระยะยาว ๔.การขาดเทคโนโลยีและนวัตกรรม: กระบวนการผลิตส่วนใหญ่ยังคงเป็นแบบ ดั้งเดิม ขาดการจัดการน้ำที่แม่นยำและการผลิตปัจจัยการผลิตชีวภาพที่มี ประสิทธิภาพเพื่อลดต้นทุน
๕. วัตถุประสงค์ของโครงการ	๑.เพื่อเพิ่มทักษะและความสามารถในการปรับตัวของชาวนาต่อสภาวะ Climate Change ผ่านการจัดการระบบพืชและน้ำอย่างเป็นระบบ ๒.เพื่อยกระดับประสิทธิภาพการผลิตข้าวในพื้นที่ศักยภาพสูงให้มีผลผลิตต่อไร่ เพิ่มขึ้นและต้นทุนลดลง ๓.เพื่อสร้างระบบต้นแบบการผลิตปัจจัยการผลิตชีวภาพ (ปุ๋ยน้ำสูตรท้องถิ่น) ให้กับกลุ่มเกษตรกร

	๔.เพื่อลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากกระบวนการทำนา การผลิตข้าวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป
๖. ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย	๑.ต้นทุนการผลิต ลดลงไม่น้อยกว่า ๒๐% เทียบกับก่อนเริ่มโครงการ ๒.ลดการใช้น้ำในพื้นที่การเกษตร
๗. พื้นที่เป้าหมาย	เกษตรกรในพื้นที่อำเภอบางกระทุ่ม
๘. กิจกรรมหลัก	๑.ปรับปรุงวิธีการปลูกพืชในพื้นที่ลุ่มต่ำและพื้นที่ศักยภาพต่ำ เพื่อเลี้ยงน้ำท่วม/แล้ง ๒.การถ่ายทอดเทคโนโลยีเกษตรแม่นยำ (Precision Farming): ติดตั้งเซนเซอร์วัดความชื้นในดินและระบบจัดการน้ำแบบเปียกสลับแห้ง (AWD) จำนวน ๙๐ คน ๓. สนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ในการอบรมและฝึกปฏิบัติ ๔.จุดให้บริการน้ำหมักชีวภาพพร้อมใช้ เพื่อสนับสนุนให้เกษตรกรไถกลบตอซึ่งลดการเผาในพื้นที่เกษตร
๙. หน่วยงานดำเนินการ	กรมการข้าว, กรมส่งเสริมการเกษตร, สถานีพัฒนาที่ดิน, กระทรวงพาณิชย์, สถาบันวิจัยเทคโนโลยีเกษตร, กรมชลประทาน, ธกส., GIZ
๑๐. ระยะเวลาในการดำเนินโครงการ	ปี ๒๕๖๙ - ๒๕๗๐
๑๑. งบประมาณ	๗๐,๐๐๐ บาท -การถ่ายทอดเทคโนโลยี ฯ จำนวน ๙๐ คน เป็นเงิน ๒๒,๕๐๐ บาท -จุดให้บริการน้ำหมักชีวภาพพร้อมใช้ ๔๕,๐๐๐ บาท/๓ จุด/อำเภอ -สนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ในการอบรมและฝึกปฏิบัติ ๒,๕๐๐ บาท
๑๒. ผลผลิต (Output)	๑.เกษตรกรได้รับการอบรม ๙๐ คน (ตำบลละ ๑๐ คน) ๒.มีจุดบริการน้ำหมักชีวภาพใช้ย่อยสลายตอซังพร้อมใช้ ๓.เกษตรกรได้รับวัสดุนำไปทดลองปฏิบัติ
๑๓. ผลลัพธ์จากการดำเนินโครงการ (Outcome)	๑.เกษตรกรปรับเปลี่ยนทัศนคติ ลดการใช้เคมีภัณฑ์ทันที ๑๐-๑๕% และมีระบบเตือนภัยพิบัติในระดับชุมชน ๒.ดินเริ่มได้รับการฟื้นฟู ต้นทุนคงที่ลดลงอย่างเห็นได้ชัด มีกลุ่มผลิตปุ๋ยชีวภาพใช้เองในชุมชนอย่างเข้มแข็ง ๓.สภาพแวดล้อมและระบบนิเวศในนาข้าวกลับคืนมาสมบูรณ์ ๔.โครงการนี้จะช่วยให้ชาวนาในอำเภอบางกระทุ่มสามารถลดต้นทุนการผลิตลงได้ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๒๐ และเพิ่มผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ให้สูงขึ้น รวมถึงสร้างความยั่งยืนให้กับสิ่งแวดล้อมและเศรษฐกิจฐานรากในพื้นที่อย่างมั่นคง

หัวข้อ	รายละเอียด
๑. ชื่อโครงการสำคัญ	โครงการเก็บท่อม ไร่ไร่แล้ง ตำบลเนินกุ่ม ตำบลวัดตายม
๒. ชื่อแผนงาน	แผนงานการพัฒนาเกษตรอัจฉริยะและยั่งยืน
๓. แนวทางการพัฒนา	๑. สร้างฝายกั้นน้ำในพื้นที่ ตำบลเนินกุ่ม และตำบลวัดตายม อำเภอบางกระทุ่ม ถือเป็นแนวทางที่เหมาะสมมาก เนื่องจากพื้นที่นี้เป็นจุดรับน้ำจากคลองเนินกุ่ม-วัดตายม ซึ่งรับน้ำหลากมาจาก "แม่น้ำชมพู" และ "แม่น้ำวังทอง" การสร้างฝายจะช่วยทั้งการชะลอน้ำท่วมในฤดูฝนและกักเก็บน้ำไว้ใช้ในฤดูแล้ง รูปแบบฝายที่เหมาะสมกับพื้นที่ เนื่องจากสภาพภูมิประเทศของตำบลเนินกุ่มและวัดตายมเป็นพื้นที่ราบลุ่ม ฝายที่แนะนำควรมี ๒ ลักษณะ: • ฝายถาวร (แบบ มข.๒๕๒๗): เป็นฝายคอนกรีตเสริมเหล็กที่แข็งแรง เหมาะสำหรับกั้นลำคลองสายหลัก (คลองเนินกุ่ม-วัดตายม) เพื่อกักเก็บน้ำปริมาณมาก • ฝายแกนดินซีเมนต์ (Soil Cement): เป็นนวัตกรรมที่ประหยัดงบประมาณและก่อสร้างเร็ว เหมาะสำหรับลำรางสาขาหรือคลองซอย เพื่อยกระดับน้ำเข้าสู่พื้นที่การเกษตรของชาวบ้าน ๒. สนับสนุนระบบโครงสร้างพื้นฐานขนาดย่อม (ธนาคารน้ำใต้ดิน/ระบบสูบน้ำ Solar Cell เคลื่อนที่)
๔. หลักการและเหตุผล	ตำบลวัดตายม ตำบลเนินกุ่ม มีโครงการเขื่อนระบายน้ำวัดตายม เป็นพื้นที่ทางน้ำหลากเพื่อการระบายน้ำ (ลร.) เพื่อใช้เป็นที่รองรับน้ำหลากจากน้ำท่าผิวดิน และน้ำท่วมจากน้ำล้น ให้สามารถระบายหรือไหลผ่านได้ รองรับมาตรการป้องกันบรรเทาสถานการณ์เกี่ยวกับทรัพยากรน้ำกรณีฉุกเฉิน (มีประโยชน์เป็นทางน้ำผ่านอย่างเดียว) แต่ไม่มีน้ำสนับสนุนจากระบบชลประทานเพื่อช่วยเหลือด้านการเกษตร พื้นที่การเกษตรใช้น้ำฝน (รอฤดูฝน) น้ำบาดาลอยู่ลึก ๑๐๐ เมตร จึงเป็นพื้นที่เสี่ยงแล้งมากกว่าทุกตำบล เมื่อฝนตกต่อเนื่องมีน้ำหลากเกิดขึ้น ตำบลวัดตายม และ ตำบลเนินกุ่ม จะเป็นตำบลที่น้ำไหลผ่าน ตรงกับช่วงอายุข้าวนาปีกำลังตั้งท้อง เมื่อข้าวโดนน้ำหลาก/น้ำท่วม ผลผลิตเสียหายทุกปี ซึ่งพื้นที่ไม่สามารถทำนา ก่อนฤดูฝนได้เลย เพราะไม่มีน้ำ เมื่อฝนตกจึงต้อง(เสี่ยง)ทำนา หมดฤดูฝนก็จะมีน้ำทำการเกษตรอีกเช่นกัน ถ้าดูจากพื้นที่ปลูกข้าวแล้ว ๒ ตำบลนี้มีศักยภาพและปริมาณการปลูกข้าวมากกว่าตำบลอื่นๆ (แต่ได้ผลผลิตน้อยกว่าตำบลอื่น) หากต้องการให้น้ำระบายเร็วและยังเก็บน้ำไว้ใช้ได้อีก มีแนวทาง - ขุดร่องน้ำให้ลึกกว่าเดิม - มีแหล่งเก็บน้ำในพื้นที่ - สะสมน้ำไว้ใต้ดิน

๕. วัตถุประสงค์ของโครงการ	๑.เพื่อเก็บน้ำ(ท่วม)ไว้ในฤดูแล้ง ๒.เพื่อเติมน้ำใต้ดินไว้ในฤดูแล้ง
๖. ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย	๑.มีฝายเก็บน้ำอย่างน้อยตำบลละ ๑ จุด ๒.มีโครงสร้างพื้นฐานขนาดย่อม (ธนาคารน้ำใต้ดิน) อย่างน้อย ๒ จุด
๗. พื้นที่เป้าหมาย	ตำบลวัดตายม ตำบลเนินกุ่ม
๘. กิจกรรมหลัก	๑.สร้างฝายแกนดินซีเมนต์ (Soil Cement) ๒.สนับสนุนระบบโครงสร้างพื้นฐานขนาดย่อม (ธนาคารน้ำใต้ดิน/ระบบสูบน้ำ Solar Cell เคลื่อนที่)
๙. หน่วยงานดำเนินการ	กรมชลประทาน กรมทรัพยากรน้ำและบาดาล กรมส่งเสริมการเกษตร องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น,งบโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับตำบล ,งบ จาก สททช. (สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ)
๑๐. ระยะเวลาในการดำเนินโครงการ	ปีงบประมาณ ๒๕๖๙ - ๒๕๗๐
๑๑. งบประมาณ	๓,๔๐๐,๐๐๐ บาท -ฝายคอนกรีตถาวร ๓,๐๐๐,๐๐๐ บาทต่อแห่ง -โครงสร้างพื้นฐานขนาดย่อม (ธนาคารน้ำใต้ดิน) ระบบเปิด (บ่อแม่) ๔๐๐,๐๐๐ บาท/ ๒ ตำบล
๑๒. ผลผลิต (Output)	๑.ฝายแกนดินซีเมนต์ที่ก่อสร้างเสร็จสมบูรณ์ ๒ ตำบล ๒.โครงสร้างพื้นฐานขนาดย่อม (ธนาคารน้ำใต้ดิน) ระบบเปิด (บ่อแม่) ๒ ตำบล
๑๓. ผลลัพธ์จากการดำเนินโครงการ (Outcome)	ระบบนิเวศรอบฝายมีความชุ่มชื้นเพิ่มขึ้น และมีการบำรุงรักษาโดยชุมชน ลดความรุนแรงของน้ำหลากที่ไหลเข้าสู่ตัวอำเภอ และเพิ่มรอบการผลิตทาง การเกษตร

หัวข้อ	รายละเอียด
๑. ชื่อโครงการสำคัญ	โครงการส่งเสริมการหยุดเผาในพื้นที่เกษตร อำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก ปีงบประมาณ ๒๕๗๐
๒. ชื่อแผนงาน	แผนงานบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (การแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองขนาดเล็ก PM ๒.๕)
๓. แนวทางการพัฒนา	การยกระดับเกษตรกรรมสู่ความยั่งยืนและการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน
๔. หลักการและเหตุผล	ปัญหาหมอกควันและการเผาเศษซากพืชในพื้นที่เกษตรกรรม (อ้อย ข้าว ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์) ในอำเภอบางกระทุ่ม ส่งผลกระทบต่อสุขภาพ เศรษฐกิจ และความเสื่อมโทรมของดิน จึงจำเป็นต้องส่งเสริมองค์ความรู้และเทคโนโลยีจัดการเศษวัสดุเพื่อเปลี่ยนสู่เกษตรปลอดการเผา
๕. วัตถุประสงค์ของโครงการ	๑. เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการเผาในพื้นที่เกษตรด้วยการมีส่วนร่วมของชุมชน ๒. เพื่อสร้างเครือข่ายเกษตรปลอดการเผาผ่านการถ่ายทอดความรู้ ๓. เพื่อสาธิตเทคโนโลยีการจัดการเศษวัสดุทางการเกษตรทดแทนการเผา
๖. ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย	- เกษตรกรในพื้นที่อำเภอบางกระทุ่มได้รับการอบรมและเข้าร่วมกิจกรรมไม่น้อยกว่า ๕๐ ราย - พื้นที่การเผาในพื้นที่เป้าหมายลดลงอย่างต่อเนื่อง
๗. พื้นที่เป้าหมาย	พื้นที่เกษตรกรรมในอำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก
๘. กิจกรรมหลัก	๑. จัดเวทีชุมชนเพื่อวิเคราะห์ปัญหา จัดทำแผนชุมชน และกำหนดข้อตกลงในการป้องกันการเผา ๒. ดำเนินกิจกรรมรณรงค์ เผยแพร่ และประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างจิตสำนึกเกษตรกรหยุดการเผา
๙. หน่วยงานดำเนินการ	- หน่วยงานหลัก: องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอบางกระทุ่ม / คณะทำงานป้องกันการเผาฯ ระดับอำเภอ - หน่วยงานร่วม: สำนักงานเกษตรอำเภอบางกระทุ่ม และผู้นำชุมชนในพื้นที่
๑๐. ระยะเวลาในการดำเนินโครงการ	ปีงบประมาณ ๒๕๗๐
๑๑. งบประมาณ	๒๐,๐๐๐ บาท (แหล่งที่มา: งบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง)
๑๒. ผลผลิต (Output)	เกษตรกรกลุ่มเป้าหมายในอำเภอบางกระทุ่ม ๕๐ ราย ได้รับความรู้และแผนชุมชนจัดการปัญหาการเผา
๑๓. ผลลัพธ์จากการดำเนินโครงการ (Outcome)	เกิดเครือข่ายเกษตรกรที่ตระหนักถึงผลกระทบของการเผา มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและการจัดการเศษวัสดุทางการเกษตรอย่างยั่งยืน ส่งผลให้ปัญหาหมอกควันและคุณภาพดินในอำเภอบางกระทุ่มดีขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม

หัวข้อ	รายละเอียด
๑. ชื่อโครงการสำคัญ	โครงการสืบสานประเพณีทำขวัญข้าวและประกวดศิลปะจากฟางข้าวเพื่อจัดการวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร อำเภอบางกระทุ่ม ปีงบประมาณ ๒๕๗๐
๒. ชื่อแผนงาน	แผนงานบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น
๓. แนวทางการพัฒนา	การบูรณาการจัดการสิ่งแวดล้อมควบคู่กับการอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมเพื่อสร้างความเข้มแข็งในชุมชน
๔. หลักการและเหตุผล	ในพื้นที่เกษตรกรรมของอำเภอบางกระทุ่ม มีวัสดุเหลือใช้ เช่น ฟางข้าว จำนวนมาก ซึ่งมักถูกกำจัดด้วยการเผา ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ โครงการนี้จึงนำภูมิปัญญาท้องถิ่น "การทำขวัญข้าว" มาผนวกเข้ากับการสร้างสรรค์ "หุ่นฟาง" เพื่อเปลี่ยนวัสดุเหลือใช้ให้เป็นงานศิลปะ สร้างรายได้ และสร้างความตระหนักรู้ในการลดการเผาผ่านกิจกรรมทางวัฒนธรรม
๕. วัตถุประสงค์ของโครงการ	- เพื่อส่งเสริมการจัดการวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรโดยไม่ใช้การเผา - เพื่อสืบสานประเพณีทำขวัญข้าวและคุณค่าทางวัฒนธรรมในอำเภอบางกระทุ่ม - เพื่อกระตุ้นการมีส่วนร่วมของชุมชนผ่านกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์
๖. ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย	- มีการนำฟางข้าวมาใช้สร้างสรรค์ศิลปะจากฟางข้าวไม่น้อยกว่า ๒ เมตร - เกษตรกรและคนในชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมไม่น้อยกว่า ๑๐๐ คน - เกิดความตระหนักรู้และลดปริมาณการเผาเศษวัสดุในพื้นที่จัดกิจกรรม
๗. พื้นที่เป้าหมาย	พื้นที่เกษตรกรรม อำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก
๘. กิจกรรมหลัก	- กิจกรรมรณรงค์: ประชาสัมพันธ์การหยุดเผาและเปิดรับสมัครประกวดศิลปะจากฟางข้าว - กิจกรรมวัฒนธรรม: จัดพิธีทำขวัญข้าวเพื่อแสดงความกตัญญูต่อพระแม่โพสพและสร้างขวัญกำลังใจให้เกษตรกร - กิจกรรมการประกวด: จัดการแข่งขันปั้นหุ่นจากฟางข้าว โดยเน้นความคิดสร้างสรรค์และการสื่อความหมายถึงการเกษตรยั่งยืน
๙. หน่วยงานดำเนินการ	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, สำนักงานเกษตรอำเภอบางกระทุ่ม, ราษฎรชาวบ้านและผู้นำชุมชน
๑๐. ระยะเวลาในการดำเนินโครงการ	ปีงบประมาณ ๒๕๗๐ (ช่วงหลังฤดูเก็บเกี่ยว)
๑๑. งบประมาณ	๑๐๐,๐๐๐ บาท (สนับสนุนจากงบประมาณท้องถิ่นหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง)
๑๒. ผลผลิต (Output)	หุ่นฟางประดิษฐ์และพิธีทำขวัญข้าวที่แสดงถึงการใช้ประโยชน์จากวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรอย่างสร้างสรรค์
๑๓. ผลลัพธ์จากการดำเนินโครงการ (Outcome)	ชุมชนในอำเภอบางกระทุ่มมีความเข้มแข็งในการจัดการสิ่งแวดล้อม มีทางเลือกใหม่ในการจัดการฟางข้าว และเป็นการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่นที่สามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรและวัฒนธรรมได้

๒. สรุปโครงการ/กิจกรรมตามกรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่

ตารางที่ ๓๕ แสดงสรุปโครงการ/กิจกรรมตามกรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่

โครงการ (Project)	ปัจจัยขาเข้า (Input)	กิจกรรม/กระบวนการ (Activities)	ผลการดำเนินงานกิจกรรม			แหล่งงบประมาณ	ปีที่ ดำเนินการ
			ผลผลิต (Output) (เห็นผลทันทีหรือภายใน ๑ ปี)	ผลลัพธ์ (Outcome) (เห็นผลภายใน ๒ ปี)	ผลกระทบ (Impact) (เห็นผลภายใน ๓ - ๕ ปี)		
๑.โครงการ บริหารจัดการ การเกษตรเชิง รุกในพื้นที่รับน้ำ หลากและภัย แล้งซ้ำซาก อำเภอบาง กระทุ่ม	๑.งบประมาณจากภาครัฐ (งบกลาง/งบยุทธศาสตร์ จังหวัด) ๒.ข้อมูล แผนที่ Agri-Map, ข้อมูลสถิติน้ำย้อนหลัง ๑๐ ปี และโครงสร้างพื้นฐาน ชลประทาน ๓.บุคลากร: ผู้เชี่ยวชาญด้าน ดิน น้ำ และพืช (Smart Officers) รวมถึงอาสาสมัคร เกษตรหมู่บ้าน ๔.ปัจจัยการผลิต: เมล็ดพันธุ์ พืชอายุสั้นสารปรับปรุงดิน และเทคโนโลยีการเกษตร (Smart Farm)	๑. การวิเคราะห์พื้นที่ (Zoning): จัดทำแผนที่ ความเสี่ยง (Risk Map) เพื่อจำแนกพื้นที่น้ำหลาก ซ้ำซากและแล้งซ้ำซาก อย่างละเอียด การปรับปรุงปฏิทินการผลิต (Crop Calendar) - พื้นที่น้ำหลาก: ส่งเสริม การปลูกข้าวนาปีให้เร็วขึ้น (เริ่ม เม.ย. - พ.ค.) เพื่อเก็บ เกี่ยวให้ทันก่อนเดือน ก.ย. - พื้นที่แล้ง: ส่งเสริมพืชใช้น้ำ น้อย หรือพืชตระกูลถั่ว แทนการทำนาปรัง ๑. การพัฒนาโครงสร้าง พื้นฐาน: ขุดลอกคลอง ส่งน้ำ, ทำธนาคารน้ำใต้ ดิน , สร้างฝายเก็บน้ำ ท่วมไว้ใช้ฤดูแล้ง ๒. การเชื่อมโยงตลาด: ประสานงานกับ ภาคเอกชนเพื่อรับซื้อ ผลผลิตล่วงหน้า (Contract Farming) เพื่อประกันรายได้	๑.แผนที่ความเสี่ยง (Risk Map) น้ำท่วม ซ้ำซาก ๒.ปฏิทินการผลิต (Crop Calendar) - พื้นที่น้ำหลาก: ส่งเสริมการปลูกข้าวนา ปีให้เร็วขึ้น (เริ่ม เม.ย. - พ.ค.) เพื่อเก็บเกี่ยวให้ ทันก่อนเดือน ก.ย. -พื้นที่แล้ง: ส่งเสริมพืช ใช้น้ำน้อย หรือพืช ตระกูลถั่วแทนการทำนา ปรัง ๓.ธนาคารน้ำใต้ดิน/ชุด ระบบสูบน้ำ Solar Cell จำนวน ๕ ชุด	๑.ปรับเปลี่ยน กิจกรรมเกษตร จากทำนาอย่าง เดียว (พืช เชิงเดี่ยว) เป็นการ ปลูกพืช หลากหลาย ใช้น้ำ น้อย ๒.เมื่อเกษตรกร ได้รับการ สนับสนุนปัจจัย การผลิต จะเลือก ปลูกพืชอื่นตาม ความเหมาะสม ของพื้นที่เอง ลด ความเสี่ยงจากการ ลงทุน	ลดงบประมาณการ เยียวยาเกษตรกรใน พื้นที่เป้าหมายลง ร้อยละ ๕๐	๑. งบประมาณระดับ จังหวัดและกลุ่มจังหวัด (งบยุทธศาสตร์) ๒.งบประมาณตาม ภารกิจกรม (Function Budget) กรมส่งเสริมการเกษตร กรมการข้าว กรมชลประทาน กรมทรัพยากรน้ำบาดาล สำนักงานพาณิชย์จังหวัด กรมการข้าว ธ.ก.ส. กระทรวงมหาดไทย ๓.GIZ ๔.งบประมาณท้องถิ่น	๒๕๖๙ - ๒๕๗๐

โครงการ (Project)	ปัจจัยขาเข้า (Input)	กิจกรรม/กระบวนการ (Activities)	ผลการดำเนินงานกิจกรรม			แหล่งงบประมาณ	ปีที่ ดำเนินการ
			ผลผลิต (Output) (เห็นผลทันทีหรือภายใน ๑ ปี)	ผลลัพธ์ (Outcome) (เห็นผลภายใน ๒ ปี)	ผลกระทบ (Impact) (เห็นผลภายใน ๓ - ๕ ปี)		
๒.โครงการ ยกระดับการ ผลิตข้าว อัจฉริยะและ เกษตรปรับตัว ต่อสภาพ ภูมิอากาศ อำเภอบาง กระทุ่ม	๑. งบประมาณจากภาครัฐ (งบกลาง/งบยุทธศาสตร์ จังหวัด) ๒. ข้อมูล แผนที่ Agri- Map, ข้อมูลสถิติน้ำ ย้อนหลัง ๑๐ ปี และ โครงสร้างพื้นฐาน ชลประทาน ๓. บุคลากร: ผู้เชี่ยวชาญ ด้านดิน น้ำ และพืช (Smart Officers) รวมถึงอาสาสมัคร เกษตรหมู่บ้าน	๑.จัดทำปฏิทินการปลูก พืชในพื้นที่ลุ่มต่ำและ พื้นที่ศักยภาพต่ำ เพื่อ เลี่ยงน้ำท่วม/แล้ง ๒.การถ่ายทอด เทคโนโลยีเกษตร แม่นยำ (Precision Farming): ติดตั้ง เซนเซอร์วัดความชื้นใน ดินและระบบจัดการน้ำ แบบเปียกสลับแห้ง (AWD) จำนวน ๙๐ คน ๓. สนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ในการอบรม และฝึกปฏิบัติ (นาเปียก สลับแห้ง) ๔.จุดให้บริการน้ำหมัก ชีวภาพพร้อมใช้ เพื่อ สนับสนุนให้เกษตรกร ไถกลบตอซัง ลดการ เผาในพื้นที่เกษตร อย่างน้อย ๑ แห่ง	๑.ปฏิทินปลูกข้าวหน้า ๒.อบรมเกษตรกร ๙๐ คน ๓.วัสดุอุปกรณ์ในการ อบรมและฝึกปฏิบัติ	๑.สุขภาพดินดีขึ้น จากการลด สารเคมี และมีการ ใช้ทรัพยากรน้ำ อย่างมี ประสิทธิภาพ สูงสุด (Water Productivity) ๒.พื้นที่บาง กระทุ่มมีการ ปรับตัวต่อสภาวะ น้ำท่วมและภัย แล้งที่แม่นยำ ลด ภาระงบประมาณ เยียวยาจาก ภาครัฐ ๓.เกษตรกร ปรับเปลี่ยน ทัศนคติ ลดการใช้ เคมีภัณฑ์พื้นที่ ๑๐-๑๕% และมี ระบบเตือนภัย พิบัติในระดับ ชุมชน	ผลผลิตมีคุณภาพสูง (Premium Rice) เกษตรกรมีรายได้ สุทธิเพิ่มขึ้น สภาพแวดล้อมและ ระบบนิเวศในนา ข้าวกลับคืนมา สมบูรณ์	๑. งบประมาณระดับ จังหวัดและกลุ่มจังหวัด (งบยุทธศาสตร์) ๒.งบประมาณตาม ภารกิจกรม (Function Budget) กรมส่งเสริมการเกษตร กรมการข้าว กรมชลประทาน กรมทรัพยากรน้ำบาดาล สำนักงานพาณิชย์จังหวัด กรมการข้าว จ.ก.ส. กระทรวงมหาดไทย ๓.GIZ ๔.งบประมาณท้องถิ่น	๒๕๖๙ - ๒๕๗๐

โครงการ (Project)	ปัจจัยขาเข้า (Input)	กิจกรรม/กระบวนการ (Activities)	ผลการดำเนินงานกิจกรรม			แหล่งงบประมาณ	ปีที่ ดำเนินการ
			ผลผลิต (Output) (เห็นผลทันทีหรือภายใน ๑ ปี)	ผลลัพธ์ (Outcome) (เห็นผลภายใน ๒ ปี)	ผลกระทบ (Impact) (เห็นผลภายใน ๓ - ๕ ปี)		
๓.เก็บท่วม ไว้ ใช้แล้ง ตำบล เนินกุ่ม ตำบล วัดตายม	๓.๑ การก่อสร้างฝายแกน ดินซีเมนต์ งบประมาณ(ค่าวัสดุ (ปูนซีเมนต์ปอร์ตแลนด์), ค่า เช่าเครื่องจักร (รถแบคโฮ, รถบดอัด), ค่าแรงงานใน ท้องถิ่น ทรัพยากรบุคคล: วิศวกร/ ช่างองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น, คณะกรรมการ ชุมชน, อาสาสมัครแรงงาน ข้อมูล/สถานที่: ผลการ สำรวจจุดพิกัดลำนน้ำ (จุด ยุทธศาสตร์), ผลการทดสอบ คุณภาพดินในพื้นที่ (เพื่อ ผสมอัตราส่วนปูน	๑. สำรวจและ ประชาคม: คัดเลือกจุด ก่อสร้างที่เหมาะสม (เช่น คลองซอยใน ต. เนินกุ่ม) และทำ ข้อตกลงการใช้ ประโยชน์ร่วมกัน ๒. ขุดร่องแกนฝาย: ขุดลงไปลึกถึงชั้นดินเดิม เพื่อวางรากฐาน ๓. ดำเนินการสร้าง ฝาย	๑.ฝายแกนดินซีเมนต์ที่ ก่อสร้างเสร็จสมบูรณ์ ๒ ตำบล ระดับน้ำในคลอง เหนือฝายเพิ่มสูงขึ้น เกษตรกรมีน้ำใช้ในช่วง ฝนทิ้งช่วงทันที	ระบบนิเวศรอบ ฝายมีความชุ่มชื้น เพิ่มขึ้น และมีการ บำรุงรักษาโดย ชุมชน ลดความรุนแรง ของน้ำหลากที่ไหล เข้าสู่ตัวอำเภอ และเพิ่มรอบการ ผลิตทาง การเกษตร	โครงสร้างพื้นฐาน การจัดการน้ำชุมชน ที่แข็งแรงและยั่งยืน รายได้เฉลี่ยของ เกษตรกรในเขต ชลประทานฝาย เพิ่มขึ้น และความ อุดมสมบูรณ์ของ หน้าดินกลับคืนมา	๑. งบประมาณระดับ จังหวัดและกลุ่มจังหวัด (งบบุทธศาสตร์) ๒.งบประมาณตาม ภารกิจกรม (Function Budget) ๓.กรมชลประทาน ๔.กรมทรัพยากรน้ำ บาดาล ๕.กระทรวงมหาดไทย ๖.งบประมาณท้องถิ่น	๒๕๖๙ - ๒๕๗๐

โครงการ (Project)	ปัจจัยขาเข้า (Input)	กิจกรรม/กระบวนการ (Activities)	ผลการดำเนินงานกิจกรรม			แหล่งงบประมาณ	ปีที่ ดำเนินการ
			ผลผลิต (Output) (เห็นผลทันทีหรือภายใน ๑ ปี)	ผลลัพธ์ (Outcome) (เห็นผลภายใน ๒ ปี)	ผลกระทบ (Impact) (เห็นผลภายใน ๓ - ๕ ปี)		
เก็บท่วม ไว้ใช้ แล้ง ตำบลเนิน กุ่ม ตำบลวัดตา ยม	๓.๒ ระบบโครงสร้าง พื้นฐานขนาดย่อม (ธนาคารน้ำใต้ดิน วัสดุอุปกรณ์: แผงโซลาร์ เซลล์, ปั๊มน้ำกระแสตรง (DC Pump), รถเข็น/เทรล เลอร์เคลื่อนที่, หิน, ท่อ PVC, ยางรถยนต์เก่า เทคโนโลยี: ระบบควบคุม ปั๊มอัจฉริยะ (Inverter), ข้อมูลแผนที่อุทกธรณีวิทยา ชั้นน้ำบาดาลต้น บุคคลากร: ปราชญ์ ชาวบ้านด้านธนาคารน้ำ, ช่างไฟฟ้าชุมชน	๑.จุดบริการธนาคาร น้ำ: ขุดบ่อระบบ ปิดในจุดที่น้ำท่วม ขังบ่อย และบ่อ ระบบเปิด (บ่อแม่) ในพื้นที่ดอนเพื่อ เติมน้ำลงใต้ดิน ๒.จัดทำชุดสูบน้ำ เคลื่อนที่: ประกอบชุดโซลาร์ เซลล์บนรถเข็นที่ สามารถลากจูงไป ยังไร่นาได้ ๓.อบรมเชิงปฏิบัติการ: สอนเกษตรกร เรื่องการ บำรุงรักษาแผง โซลาร์เซลล์ และ การสังเกตระดับ น้ำใต้ดิน	๑.ธนาคารน้ำใต้ดิน และ แผงโซลาร์เซลล์สำหรับ สูบน้ำอย่างน้อย ๒ ตำบล ๒.ปริมาณน้ำในบ่อ บาดาลต้น (น้ำบ่อขุด) มี ระดับคงที่ตลอดทั้งปี	๑.ปัญหาน้ำท่วม ขังในจุดวิกฤต ลดลง เกษตรกร ลดค่าใช้จ่ายน้ำมัน เชื้อเพลิงในการสูบน้ำ พื้นที่ ๒.ต้นทุนการผลิต ต่อไร่ลดลงอย่าง น้อย ๑๕-๒๐% จากการใช้ พลังงานสะอาด และมีน้ำต้นทุน เพิ่ม	เกิดความมั่นคงทาง น้ำอย่างยั่งยืน แม้ ในปีที่แล้งจัดยังคงมี น้ำซึมใต้ดินให้สูบ ขึ้นมาใช้ได้	๑. งบประมาณระดับ จังหวัดและกลุ่มจังหวัด (งบบุทธศาสตร์) ๒. งบประมาณตามภารกิจ กรม (Function Budget) ๓. กรมชลประทาน ๔. กรมทรัพยากรน้ำ บาดาล ๕. กระทรวงมหาดไทย ๖. งบประมาณท้องถิ่น	๒๕๖๙ - ๒๕๗๐

โครงการ (Project)	ปัจจัยขาเข้า (Input)	กิจกรรม/กระบวนการ (Activities)	ผลการดำเนินงานกิจกรรม			แหล่งงบประมาณ	ปีที่ ดำเนินการ
			ผลผลิต (Output) (เห็นผลทันทีหรือภายใน ๑ ปี)	ผลลัพธ์ (Outcome) (เห็นผลภายใน ๒ ปี)	ผลกระทบ (Impact) (เห็นผลภายใน ๓ - ๕ ปี)		
๔. โครงการส่งเสริมการหยุดเผาในพื้นที่การเกษตรอำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก	๑.ประวัติพื้นที่พบการเผา ๒.คาดการณ์พื้นที่เสี่ยงเผา	๑. จัดเวทีชุมชนเพื่อวิเคราะห์ปัญหา จัดทำแผนชุมชน และกำหนดข้อตกลงในการป้องกันการเผา ๒. ดำเนินกิจกรรมรณรงค์ เผยแพร่ และประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างจิตสำนึกเกษตรกรหยุดการเผา	เกษตรกรในพื้นที่อำเภอบางกระทุ่ม ได้รับการอบรมและเข้าร่วมกิจกรรมไม่น้อยกว่า ๕๐ ราย	เกิดเครือข่ายเกษตรกรที่ตระหนักถึงผลกระทบของการเผา บางกระทุ่มดีขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม	มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและการจัดการเศษวัสดุทางการเกษตรอย่างยั่งยืน ส่งผลให้ปัญหาหมอกควันและคุณภาพดินในอำเภอ	๑. งบประมาณระดับจังหวัดและกลุ่มจังหวัด ๒. งบประมาณตามภารกิจกรม (Function Budget) ๓. กระทรวงมหาดไทย ๔. งบประมาณท้องถิ่น	๒๕๗๐-๒๕๗๕
๕. โครงการสืบสานประเพณีทำขวัญข้าวและประกวดศิลปะจากฟางข้าวเพื่อจัดการวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร อำเภอบางกระทุ่ม	๑.ฟางข้าวจำนวนมาก ๒.การออกแบบศิลปะจากฟางข้าวและทักษะการตกแต่งผลงาน ๓.เงินรางวัล	๑.ส่งเสริมการจัดการวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรโดยไม่ใช้การเผา ๒.จัดประกวดผลงานจากฟางข้าว ๓.รวมและจัดแสดงผลงานไว้ที่ชุมชนหรืองานพิธี	๑.นำเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรมาประโยชน์เป็นผลงาน ๒.เป็นจุดเช็คอิน จุดแสดงผลงานในงานประเพณีที่จัดขึ้น ๓.ผู้ชนะได้รับรางวัลเป็นขวัญกำลังใจ	หุ่นฟางประดิษฐ์และพิธีทำขวัญข้าวที่แสดงถึงการใช้ประโยชน์จากวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรอย่างสร้างสรรค์	ชุมชนในอำเภอบางกระทุ่มมีความเข้มแข็งในการจัดการสิ่งแวดล้อมมีทางเลือกใหม่ในการจัดการฟางข้าวและเป็นการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมท้องถิ่น	๑. งบประมาณระดับจังหวัดและกลุ่มจังหวัด ๒. งบประมาณตามภารกิจกรม (Function Budget) ๓. กระทรวงมหาดไทย ๔. งบประมาณท้องถิ่น	๒๕๗๐-๒๕๗๕

บรรณานุกรม

- กรมการปกครอง สำนักบริหารการทะเบียน ระบบสถิติทางการทะเบียน, ๒๕๖๖. **ประชากร** แยกช่วงอายุ. สืบค้นจาก <https://stat.bora.dopa.go.th/StatMIS/#/ReportStat/๓>
- กรมการปกครอง สำนักบริหารการทะเบียน ระบบสถิติทางการทะเบียน, ๒๕๖๖. **จำนวนหมู่บ้าน จำนวนครัวเรือน**. สืบค้นจาก https://stat.bora.dopa.go.th_ (ต.วัดตายนม แยกหมู่ ๙ บ้านโคกสนั่น ออกมาจากหมู่ที่ ๘ ตั้งแต่วันที่ ๑ มีนาคม ๒๕๖๖)
- กรมพัฒนาที่ดิน. คำอธิบายลักษณะและสมบัติของชุดดินจัดตั้งในประเทศไทย (HTML). **ชุดดิน**. สืบค้นจาก http://oss๑๐๑.ddd.go.th/thaisoils_museum/๖๒_soilgroup/main_๖๒soilgroup.htm
- สืบค้นจาก https://data.humdata.org/dataset/cod-ab-tha_tha_adm_feature_areas_๒๐๑๙๑๐๖.xls
- กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. **พื้นที่ชลประทานของประเทศไทย** สืบค้นจาก [DATA MOAC | DATA IS POWER](#) และ <https://production.doae.go.th>
- กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (๒๕๖๕) **พื้นที่การปกครอง**. สืบค้นจาก <https://www.opsmoac.go.th/phitsanulok-dwl-files-๔๓๑๒๙๑๗๙๑๐๙๘>
- ภูมิอากาศและสภาพอากาศเฉลี่ยตลอดปี อ.บางกระทุ่ม, ๒๕๖๗. **อุณหภูมิและความชื้นสัมพัทธ์** สืบค้นจาก <https://th.weatherspark.com>
- ณัฐวุฒิ ปลื้มใจ (๒๕๖๑) “การใช้ประโยชน์จากตะกอนหม้อกรองจากโรงงานน้ำตาลเพื่อเป็นปุ๋ยทางเลือกและลดการเสื่อมโทรมของดินหลังการปลูกอ้อย” “ธาตุอาหารจากกากตะกอนหม้อกรอง” หน้า ๖๐ วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ สืบค้นจาก <https://pho๒.tci-thaijo.org>
- ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ โครงการจัดทำผังน้ำ ลุ่มน้ำน่าน. **พื้นที่ชลประทาน**. สืบค้นจาก <https://waterchartmis.onwr.go.th/misnlan>
- สำนักการทะเบียนการปกครอง, ๒๕๖๖. **สถานศึกษา**. สืบค้นจาก <https://www.amphoe.com/dods/front/base/html/page-govern.php?catm=๖๕๐๕๐๐๐๐>
- องค์การบริหารส่วนตำบลไผ่ล้อม, ๒๕๖๕. **แผนพัฒนาท้องถิ่น อบต.ไผ่ล้อม พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐** สืบค้นจาก https://www.pailompitlok.go.th/project_detail.php?hd=๓&dolP=๑&checkIP=chkIP&id=๒๕๕๕๓&checkAdd=chkAd&dum=๔๓๑๖๙_ypk
- แผนพัฒนาท้องถิ่น อบต.ท่าตาล, ๒๕๖๗. สืบค้นจาก https://www.thatan.go.th/dnm_file/project/๒๑๘๖๓๖๒๕_side๑.pdf
- แผนพัฒนาท้องถิ่น อบต.นครป่าหมาก, ๒๕๖๘. สืบค้นจาก https://www.nakhonpamak.go.th/project_detail.php?hd=๓&dolP=๑&checkIP=chkIP&id=๒๒๕๘๓&checkAdd=chkAd&dum=๔๓๑๖๙_ypk
- แผนพัฒนาท้องถิ่น อบต.บ้านไร่, ๒๕๖๘. สืบค้นจาก https://www.banrailocal.go.th/project_detail.php?hd=๓&dolP=๑&checkIP=chkIP&id=๔๖๓๔๕&checkAdd=chkAd&dum=๔๓๑๖๙_ypk
- แผนพัฒนาท้องถิ่น อบต.ไผ่ล้อม, ๒๕๖๘. สืบค้นจาก https://www.pailompitlok.go.th/project_detail.php?hd=๓&dolP=๑&checkIP=chkIP&id=๒๕๕๕๓&checkAdd=chkAd&dum=๔๓๑๖๙_ypk
- แผนพัฒนาท้องถิ่น อบต.โคกสลอด, ๒๕๖๘. สืบค้นจาก <https://www.khoksalud.go.th/condition.php>

แผนพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลตำบลเนินกุ่ม, ๒๕๖๘. สืบค้นจาก

https://www.nuenkum.go.th/project_detail.php?hd=๗&dolP=๑&checkIP=chkIP&id=๓๙๐๖๔&checkAdd=chkAd&dum=๔๓๑๖๙_ypk

แผนพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลตำบลบางกระทู้, ๒๕๖๗. สืบค้นจาก

https://www.bangkrathum.go.th/project_detail.php?hd=๗&dolP=๑&checkIP=chkIP&id=๒๒๓๐๗&checkAdd=chkAd&dum=๔๓๑๖๙_ypk

แผนพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลห้วยแก้ว, ๒๕๖๗. สืบค้นจาก

https://fab.naxapi.com/huaykaewe.go.th/dnm_file/project/๒๔๐๗๙๔๓๐๖_side๑.pdf

แผนพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลตำบลสนามคลี, ๒๕๖๗. สืบค้นจาก

https://www.sanamkleephitlok.go.th/project_detail.php?hd=๗&dolP=๑&checkIP=chkIP&id=๒๓๔๓๕&checkAdd=chkAd&dum=๔๓๑๖๙_ypk

GISTDA สำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน) ข้อมูลน้ำท่วมย้อนหลัง สืบค้นจาก <https://flood.gistda.or.th/>

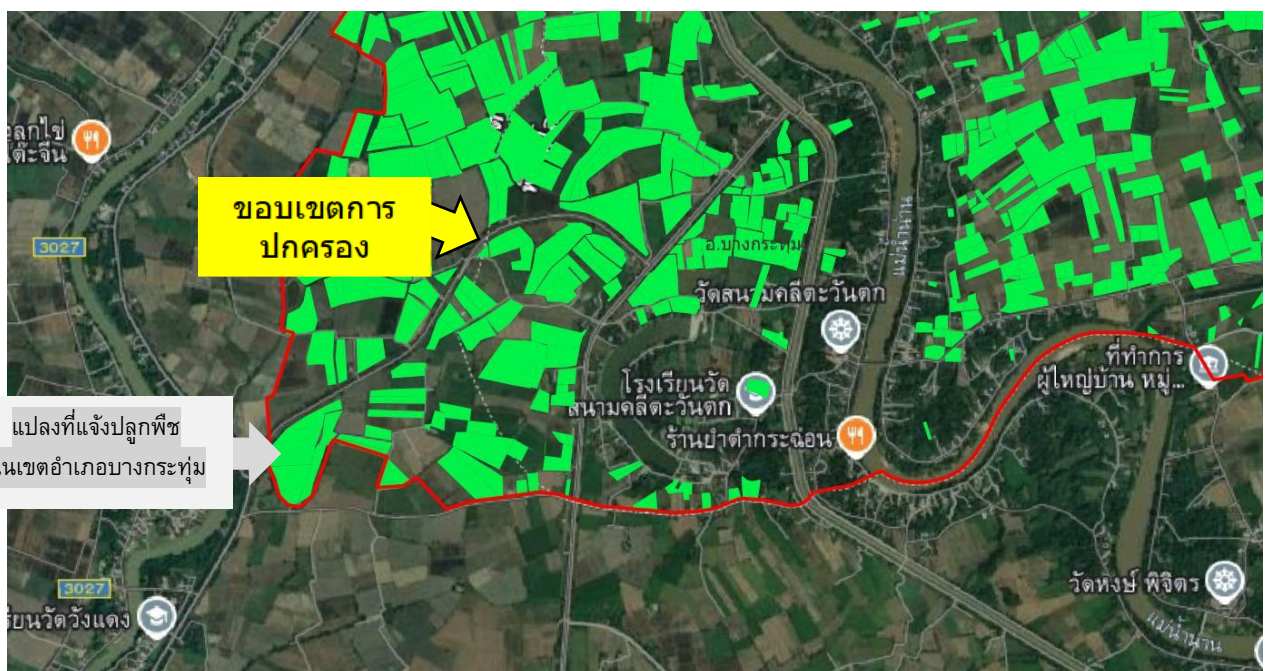
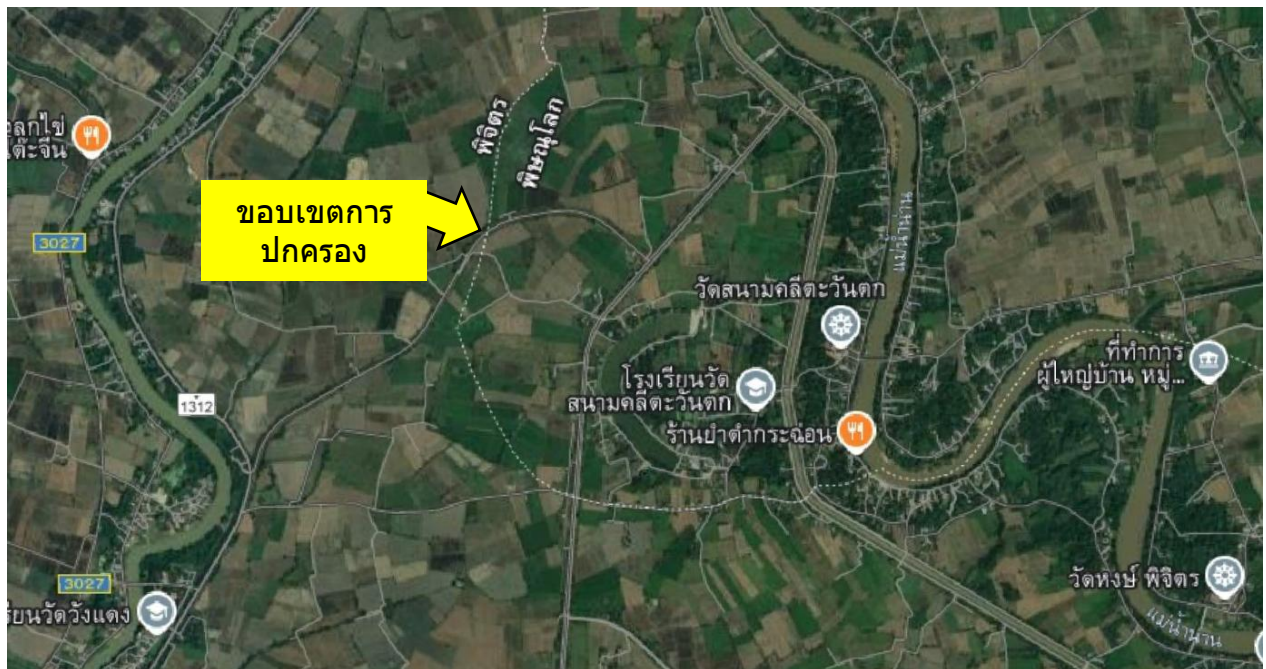
Thailand - Subnational Administrative Boundaries, ๒๕๖๕. OCHA Regional Office for Asia and the Pacific. **พื้นที่การปกครอง**

สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ **พื้นที่ทางน้ำหลักเพื่อการระบายน้ำ (ลร.)** สืบค้นจาก <https://www.kpp-local.go.th/files/download/๒๐๒๓๐๓๑๖๑๔๐๔๒๙jszfz.pdf>

สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ. ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ. **พื้นที่ทางน้ำหลัก.** สืบค้นจาก <https://waterchartmis.onwr.go.th/misnans/>

ภาคผนวก

เล่มแผนพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอ ขอใช้แผนที่อำเภอบางกระทุ่ม ที่ได้จากการขึ้นทะเบียนแจ้งปลูกพืชกับกรมส่งเสริมการเกษตร เนื่องจากพบว่ามีโฉนดที่ดินเป็นเขตอำเภอบางกระทุ่มซึ่งอยู่นอกเขตแผนที่ Google map ดังรูป

ภาพที่ ๓๔ แสดงที่มาของขอบเขตการปกครองที่ใช้ในเกมนี้

กรอบการพัฒนาการเกษตรเชิงพื้นที่อำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก ปี 2569-2570

ศักยภาพการผลิตข้าวของอำเภอบางกระทุ่ม

1. โครงการเพิ่มศักยภาพการผลิตข้าว อัจฉริยะและปรับตัวต่อสภาพภูมิอากาศ อำเภอบางกระทุ่ม แนวทางการพัฒนา

1.1 ส่งเสริมให้เกษตรกรมีความรู้และทักษะในการปลูกข้าวที่เท่าทันต่อสภาพภูมิอากาศ สามารถปรับตัวกับภาวะ Climate Change ผ่านการจัดการระบบพืชและน้ำอย่างเป็นระบบ

1.2 ยกกระดับประสิทธิภาพการผลิตข้าวในพื้นที่ศักยภาพสูงให้มีผลผลิตต่อไร่เพิ่มขึ้นและต้นทุนลดลง (การไถกลบตอซัง ควักคูกับทำนาเปียกสลับแห้ง)

1.3 สร้างระบบประสิทธิภาพการผลิตข้าวอัจฉริยะเพื่อการจัดการน้ำอย่างมีประสิทธิภาพ (ใช้น้ำน้อยและได้ผลผลิตสูง) ให้กับกลุ่มเกษตรกร

1.4 สนับสนุนจุดจ่ายน้ำหมักชีวภาพพร้อมใช้สำหรับย่อยสลายตอซัง

1.5 ให้ความสำคัญกับการเลือกใช้พันธุ์ข้าวที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ การบริหารจัดการน้ำอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การทำนาแบบเปียกสลับแห้ง การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน การลดการเผาตอซัง และการส่งเสริมการใช้วัสดุอินทรีย์

1.6 เสริมสร้างความมั่นคงยั่งยืนของเกษตรกรผู้ปลูกข้าว

2. โครงการบริหารจัดการเกษตรเชิงรุก ในพื้นที่รับน้ำหลากและภัยแล้งซ้ำซาก แนวทางการพัฒนา ดังนี้

2.1 การปรับปรุงปฏิทินการเพาะปลูก “นาหนีน้ำ” (Crop Timing Optimization)

2.2 ส่งเสริมการปลูกข้าวพันธุ์อายุสั้น (ไม่เกิน 95-100 วัน) แทนพันธุ์ข้าวไวแสง

2.3 สนับสนุนเทคโนโลยี “ระบบสูบน้ำ Solar Cell เคลื่อนที่” เพื่อให้เริ่มปลูกได้ทันทีในเดือนเมษายน-พฤษภาคม โดยไม่ต้องรอน้ำฝนหรือน้ำชลประทาน

2.4 สนับสนุนพืชหลังน้ำลด: สนับสนุนเมล็ดพันธุ์พืชอายุสั้น (ถั่วเหลือง, ถั่วเขียว, ข้าวโพด) ที่ใช้น้ำน้อยและมีตลาดรองรับ เพื่อให้มีรายได้รอบที่ 2 หลังน้ำลดลง

2.5 ธนาคารน้ำใต้ดิน (Groundwater Bank): ทำระบบเติมน้ำลงดินโดยตรงในช่วงน้ำท่วม เพื่อนำมาใช้สูบน้ำผ่าน Solar Cell ในช่วงฝนทิ้งช่วง

3. “โครงการเก็บกักน้ำไว้ใช้แล้ง” แนวทางการพัฒนา ดังนี้

3.1 สร้างฝายกั้นน้ำในพื้นที่ตำบลเนินกุ่ม และตำบลวัดตายม

3.2 สนับสนุนระบบโครงสร้างพื้นฐานขนาดย่อม (ธนาคารน้ำใต้ดิน)

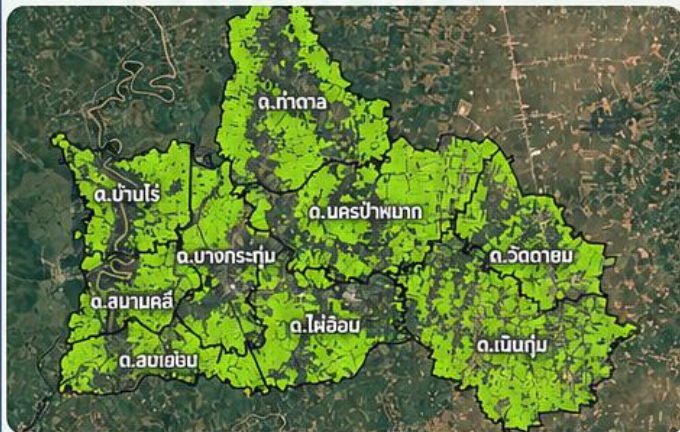
3.2 สนับสนุนระบบโครงสร้างพื้นฐานขนาดย่อม (ธนาคารน้ำใต้ดิน)

สภาพปัญหาในพื้นที่การเกษตร อำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก

“พื้นที่ผลิตข้าวสำคัญของจังหวัด แต่เผชิญปัญหาน้ำท่วมซ้ำซากและภัยแล้งรุนแรง”

1 พื้นที่ปลูกข้าวนาปี (ฤดูฝน)

สีเขียวแสดงพื้นที่ปลูกข้าวนาปี ปี 2568

- ✓ พื้นที่ปลูกข้าวมากกว่า 90% ของอำเภอบางกระทุ่ม
- ✓ ปลูกข้าวได้เกือบเต็มพื้นที่ของอำเภอ
- ✓ เกษตรกรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนาเป็นอาชีพหลัก
- ✓ พึ่งพาน้ำฝนเป็นหลัก

อำเภอบางกระทุ่ม เป็นพื้นที่ผลิตข้าวที่สำคัญของจังหวัดพิษณุโลก

2 พื้นที่เพาะปลูกฤดูแล้ง (นาปรัง)

สีเขียวแสดงพื้นที่ปลูกข้าวนาปรัง/เกษตรฤดูแล้ง

- ✗ ขาดแหล่งน้ำต้นทุน
- ✗ ไม่มีระบบชลประทานเพียงพอ
- ✗ พึ่งพาน้ำฝนเป็นหลัก ทำให้ปลูกพืชได้เพียงปีละ 1 ครั้ง ไม่สามารถทำนาปรังได้เต็มพื้นที่

3 PAIN POINT ของพื้นที่

ฤดูฝน ; น้ำท่วมซ้ำซาก

น้ำมีในฤดูฝน แต่ไม่สามารถเก็บไว้ใช้ในฤดูแล้งได้ จึงเกิดปัญหาน้ำท่วมและภัยแล้งในพื้นที่เดียวกัน

ฤดูแล้ง ; ภัยแล้งรุนแรง

4 ปัญหาเชิงยุทธศาสตร์

ขาดแหล่งกักเก็บน้ำ

ไม่มีแหล่งน้ำต้นทุนรองรับฤดูแล้ง

ปลูกข้าวได้เพียงปีละ 1 ครั้ง

ไม่สามารถเพิ่มรอบการผลิต รายได้เกษตรกรต่ำ

น้ำท่วมซ้ำซากช่วงปลายฤดูฝน

ข้าวเสียหายก่อนเก็บเกี่ยว ต้องใช้งบช่วยเหลือทุกปี

ภัยแล้งรุนแรงจาก Climate Change

ฝนแปรปรวนหนักในระยะสั้นถึงช่วงยาว ความเสี่ยงสูงขึ้น

ต้นทุนสูบน้ำสูง

ใช้น้ำมัน/ไฟฟ้าในการสูบน้ำ ต้นทุนการผลิตเพิ่มขึ้น

5 โอกาสในการพัฒนา

แก้มลิงชุมชน/แหล่งกักเก็บน้ำขนาดเล็ก

เก็บน้ำช่วงน้ำหลากไว้ใช้ในฤดูแล้ง

Recharge น้ำใต้ดิน

เพิ่มปริมาณน้ำใต้ดินให้เพียงพอและยั่งยืน

Solar Pump

ลดค่าใช้จ่ายพลังงาน ลดการใช้เชื้อเพลิง

ระบบบริหารจัดการน้ำด้วย GIS

วางแผนและคาดการณ์น้ำอย่างแม่นยำ

บริหารจัดการน้ำแบบมีส่วนร่วม

ชุมชนเข้มแข็ง ใช้ทรัพยากรน้ำอย่างยั่งยืน

“เปลี่ยนน้ำท่วมให้เป็นน้ำต้นทุน
สร้างความมั่นคงด้านน้ำ เพิ่มรายได้เกษตรกร บางกระทุ่มยั่งยืน”

